

KARUZO

CENTRALNE VALSTYBINE
biblioteka

2

1938. XII. 15.

Kaina 30 ct.

KARYS

Lietuvos kariuomenės
savaitinis laikraštis
Kaunas, Miškų g-vė 18, „KARYS“
Telef. per Kar. St. 58

Leidžia
Kar. St. Spaudos Ir Šviet. Skyr.

Redaktorius
kpt. S. Urbanavičius

Honorarų gauti ir visais kitais reikalais redakcija ir administracija priima ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais. Išimtis — atvykusiems iš provincijos

Prenumerata: puskarininkiams, kareiviams ir moksleiviams metams — 5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt. Užsienyje, be Latvijos ir Estijos, dvigubai

Spaudžia „Spindulio“ B-vės sp. Kaune

„KARYS“ —
geriausias
mūsų
draugas

VIRŠELYJE: 1 PSL. — VYTAUTO DIDŽIOJO PAMINKLAS P. L. P. KARO MOKYKLOS SKVĖRE, O. MILASEVIČIAUS NUOTR., 4 PSL. — VYT. MAŽELIO NUOTRAUKOS

Vilniaus bataliono 2 kuopos karių būrelis 1919 m. vasarą. Stoviniųjų eilėje (ketvirtas iš kairės) — dabartinis mūsų kariuomenės vadas b. gen. St. Raštikis, tuometinis vienas kuopos karininkų

Giedraičių fronte 1920 m.

Mūsų kariai (9. PP) poilsyje A. Panemunėje 1922 m.

1. pėst. pulko ugniagesiai mini dešimtmečio sukaktį,

Psk. Andrikonio nuotr.

Žuvusiems Nepriklausomybės kovose paminklas Kėdainių karių kapuose. Už paminklo matyti naujai supiltas, vainikais papuoštas Povilo Lukšio kapas,

Vyt. Daugėlos nuotr.

5 pėst. pulko mok. kuopa, šiais metais iš lengv. kulk. ir šautuvų laimėjusi kariuomenėje pirmą vietą. Viduryje — kuopos vadas kpt. Tamulevičius

Suro nuotr.

KARŽYGIŠKA SENOLIŲ DVASIA

Vrš. Bunikio nuotr.

Stovėdama ant didžiojo tautų vieškelio, mūsų Tėvynė ištikus amžius didvyriškai grūmėsi dėl laisvo, savarankiško gyvenimo. Nesigailėdami didžiausių ir brangiausių aukų, mūsų garbingieji senoliai nepalaužiamu atkaklumu karžygiškai sutikdavo akis akin visus Tėvynę puolančius priešus ir geriau bevėlydavo mirti žūtibūtinėje kovoje, negu vergauti žiauriems atėjūnams. Senosios galingosios Lietuvos valstybės laikais kario lietuvio garbė ir narsumas skambėjo toli už mūsų Tėvynės ribų.

Ta didinga senosios Lietuvos praeitis ir skaidrūs, laiko neužtemdomi lietuviškojo karžygiškumo pavyzdžiai buvo galingi vilties, pasididžiavimo ir naujų jėgų švyturiai lietuvio sąmonei vėliau, mūsų kraštui skęstant vergijos ir svetimųjų priepaudos klaičioje tamsoje, tebesitęsusioje keletą amžių. Ir, vis dėlto, nežiūrint tos priepaudos, tų persekiojimų ir engimo, lietuviškojo karžygiškumo dvasia pasiliko gyva paprastųjų lietuvių širdyse, jų vargingųjų pirkių pastogėse.

Ne kas kitas, o tik ta lietuviška karinė dvasia, tas savo vertės, galios ir teisės pajūtimas suskambėjo mūsų laisvės pranašų ir tautos dainių-žadintojų lūpose. Taigi, visai suprantama, kad tie didžiųjų dainių ir patriarchų sielos akordai plačiai atsiliepė nors ir suvargusioj, sutrintoj visų niokiojamo lietuvio širdyje, širdyse milijonų Tėvynę mylinčių lietuvių.

Didžiojo pasaulio gaisro metu karys lietuvis,

nors ir dėl svetimųjų reikalų grumdamsis įvairiausiose Didžiojo karo frontuose, vėl pasirodo narsus, taurus, išvermingas ir sąžiningas kareivis, narsus ir sumanus vadas. Tuo būdu nesunku suprasti ir tą natūralų lietuviškosios atgijusios karinės senolių dvasios triumfą, kai tūkstančiai užsidegusių laisvės troškimo savanorių ir pirmųjų mūsų karių pagaliau didvyriškai stojo į Nepriklausomybės kovų ugnį, Didžiojo karo sugriautos mūsų Tėvynės griuvėsiuose. Nors ir nepatyręs, beveik beginklis, o dažnai kokį turimą ginklą nemokėdamas tinkamai vartoti, Nepriklausomybės karo karys lietuvis pasirodė ir po keletą vergijos ir priepaudos šimtmečių esąs vertas savo senolių karžygiškumo, pasirodė tikras Vytauto Didžiojo karių paliukuonis, garbingas, išvermingas, kantrus ir kiekvienam priešui bausis savo Tėvynės gynėjas.

Kas buvo ir kas yra ta stebuklingai galinga senolių galybės ir karžygiškumo dvasia? Agi vieningas noras ir sudrausmintą valią visuomet, o ypač sunkiomis Tėvynės valandomis, eiti iš vieno, kietai suglaudus savo eiles, kad priešas nė kokių gudrumu neįsilaužtų pro kokią nors silpnesniąją ar jautresniąją vietą. Vadinasi, tas vieningumo ir darnaus susiklausymo principas, kaip dabar, taip ir visais laikais, buvo tuo tvirtu pagrindu, kuriuo remdavosi valstybės ir tautos valia ir galia. Šiandieniniai pavyzdžiai dar kartą visam laikui pirštu prikišamai parodė, kad nors ir sunkiausioje būklėje atsidūrusios, bevilčiai nugalėtos tautos vieningo susiklausymo, valdžios rėmimo ir vieno vado gabumų ir pasiryžimo dėka pasiekia milžiniškų laimėjimų, kai tuo tarpu netvarkoje ir tarpusavio nesutarimuose klaidžioja žymios pasaulio galybės, tuo pačiu duodamos progos iki kraštutinumo vyrauti vien jėgai, o ne teisei, žmoniškumui ir per ilgus amžius visų tautų sukurtai kultūrai.

Kelis šimtų metų alinamas ir spaudžiamas lietuvis, šalia savo gyslose tekančio tauraus, karžygiško senolių kraujo, įgavo nemaža vergiškumo, sunykimo, nepasitikėjimo savimi, negerbimo valdžios ir vyresniųjų, ištižimo, darbo ir vargo vengimo ir niekuo aukštesniu nesirūpinimo ypatybių.

Vietoje siekti visomis priemonėmis darnaus vieningumo, vietoje visais būdais stiprinti savo krašto fizinį ir moralinį ginklavimąsi, kai kas sunkesnėmis kraštui valandomis, o ypač šiais visuotino tautų ir valstybių dinaminio sujudimo laikais, mėgina pareikšti viešai savo siaurą asmeninį tikslą, arba sklei-

Klaipėdos uosto vaizdas

Dail. J. Buračo nuotr.

ir negali būti. *Laisvė ginklu įgyta, ginklu ir išsaugojama*".

„Yra pažiūra, jog kariuomenė maža ko bendro teturinti su politika. Toji pažiūra ligi tam tikro laipsnio teisinga. Kariuomenė, kaip ir kitos valstybinių sričių įstaigos, pirmučiausia privalo dirbti savo tiesioginį darbą, būtent, kariškai auklėti ir mokyti jai pavestą tautos jaunimą. Kariuomenės vadovybė tačiau negali neįjusti krašto politikos, negali būti jai abejinga, negali ja nesidomėti, nes karo metu jai lemta ne tik vadovauti ginklo pajėgai, bet kartais ir visai tautai tvarkyti". — ta pačia proga reikšmingai pabrėžia Respublikos Prezidentas Antanas Smetona. Mūsų kariuomenės vadas b. gen. Raštikis pastaruoju metu daug kartų yra pabrėžęs, kad „dabar jau visi mes labai gerai suprantame, jog ne tik viena kariuomenė, bet ir tautos moralė, kultūra, tautiečių vienybė, valstybės ekonominis pajėgumas, visa valstybės politika yra reikalingiausieji ir būtiniausieji valstybės saugumo faktoriai".

džia nuomonę apie fizinio ginklavimosi abejotiną prasingumą, apie mūsų nesugebėjimą tvarkytis, apie perdėtus pavojus kiekviename žingsnyje. Kiekvienas karys, — prisiminęs elementarinį visų karinių statutų ir apskritai ginkluotųjų jėgų panaudojimo ir laimėjimo dėsnį, kad pagrindinis tikslas gali būti tiktai vienas, kad jam pasiekti reikiamu laiku ir reikiamoje vietoje reikia būtina turėti jėgų persvarą, o tam pasiekti — kiekvieno vado ir kiekvieno kario šventa ir būtina pareiga, už kurią jis atsako prieš Dievą ir Tėvynę, — griežtai pasmerks visus tuos darbus ir žodžius, kuriais siekiama daug įvairių tikslų, kuriais nelaiku ir ne vietoje eikvojamos jėgos, tuo pačiu žymiai palengvinant bet kokiam priešui. Respublikos Prezidento žodžiais krašto vieningumui ir saugumui žalinga nuomonė, lyg nuodingos dujos, lyg koki garai erzina žmones, sukelia baimės, silpnina ir skaldo jėgas, kaupiant jas pagrindiniam tikslui, Lietuvos laisvei ir Nepriklausomybei saugoti ir ginti. Tokiuose niekšinguose darbuose ir tokiose mintyse — ne garbingų senolių, ne kantrių, ryžtingų senosios Lietuvos vyrų, bet tik egoistų, ištižėlių, nesubrendėlių ir mūsų Nepriklausomybės priešų dvasia.

Mūsų kariuomenės dvidešimtmečio proga Respublikos Prezidentas yra pareiškęs, kad „Kariškai išauklėta ir parengta tauta turi visuomet būti vieninga, nepaardoma". O dėl ginklavimosi prasingumo Vyriausias ginkluotųjų jėgų Vadas griežtai pabrėžia: „Kai stipriname kariuomenę, tai nugirstame balsų, mefistofeliškai mums kuždančių į ausį, kad veltui dirbame". „Toks velniškas argumentas nebe naujiena. Juo buvo gundoma Lietuva, kai tik pasiskelbė nepriklausoma. Ji betgi nepaisė tų gundymų, ginklavosi, kiek galėjo, kovėsi ir laimėjo. Tačiau pigiam argumentui pigu ir atsikirsti. Didieji ir mažieji žmonės juk naudojami ginklu savo gyvybei ginti, jei kitaip negali jos išsaugoti. Tą patį matome ir tautos santykiyje su tauta. Kitaip

Kad tie visi faktoriai dariniai tarnautų mūsų Tėvynės saugumui, yra ne tik vyriausybės, bet ir kiekvieno piliečio švenčiausia ir būtiniausia pareiga. Ją su pasiaukojimu išpildyti mus įpareigoja kilni didvyriška ir karžygiška mūsų senolių, mūsų Vytauto Didžiojo dvasia.

Lietuviai paima Velyki Luki tvirtovę, Varnelio pieš., B. Buračo nuotr. Ryšių vyrai lauko pratime. Žirgai geria, O. Milaševičiaus nuotraukos

Iškilmingos priesaikos dieną. Respublikos Prezidentas Antanas Smetona atvyksta į Seimo rūmus M. Truso nuotr.

Reikia laikytis išvieno

Respublikos Prezidento Antano Smetonos kalba, pasakyta po priesaikos gruodžio 12 d. Seimo rūmuose

Ši rimta kilni valanda, gerbiamieji Tautos Atstovai, yra man patogi pasakyti Jums ačiū, kad savo pasitikėjimu įgaliojote mane vadovauti Lietuvai. Aukštoji Valstybės Prezidento vieta, kuri man tenka šiandien vėl užimti, yra labai garbinga, tačiau ir labai atsakinga šiuo neramiu laiku. Kuo gi jis neramus? Paskutinių keilerių metų įvykiai rodo, jog pajrę tautų santykiai visur darosi painesni ir opesni. Žiauriai juk tebesinaikina japonai su kiniais Tyliojo Vandenyne pakrantėse ir tebevyksta atkaklios žudynės Ispanijoje. Padrikusių karo ugnies dūmų kvapas visur užuodžiamas. Kas yra atsitinkę vidurinėje Europoje, tai nerimo aidu atsimuša į visus šonus.

Susidaro išpūdžio, jog visur juda gyvenimas iš pamatų. Ir ištiesių: po Didžiojo karo išvestosios valstybių sienos kai kur pakitėjo; po ju sudarytosios tarptautinės sutartys, vienos nebeagalsta, kitų vertė sumažėjusi. Ant ra vertus, ir naujai sudarytosios ar sudaromos visuotinės taikos nebelaiduoją.

Nauji galybių veiksniai naujais metodais kuria naują tarptautinę teisę, tačiau, rodos, nepatvária, iš kurios eina tik miglotos viltys geresnei ateičiai. Ir ko daugiau dirbama taikos vardu, to daugiau, tarytum, randasi jai pavojaus. Politinė propaganda vienur kitur vartoja tokias priemones, kokios vartojamos karo metu. Iš jos sunku besusekti, kiek kur tiesos ir teisybės. Kultūrinis krašto bendravimas su kraštu eina vis silpnyn: kitokiais rūpesčiais imta sielotis. Valstybių draugiškumai slepia savyje nepasitikėjimo, dėl to ir mainų prekyba sumenko. Taip esant, galiausiai ima vėl vaidintis visuotinės ūkio krizės šmėkla. Budriau saugomi pasieniai, kad pro juos neprasisiveržtų srovių, taikančių paardyti vidaus tvarką. Tarptautinių santykių įsitempusios gijos, kad ir atokiau, kur suvirpėjusios, sklisdamos girdų bangomis paliečia dargi tolimų kraštų ūpą ir finansus. Kodėl? Todėl, kad esti baimės, jog vienoje kur vietoje, kaip šit buvo Čekoslovakijoje, kilusi netaikos kibirkštėlė gali karo liepsna pasireikšti.

Tokioje, rūkiais aptrauktoje, užsienių politikos perspektyvoje sunku susidairyti, kas bus. Viena tik galima pasakyti, būtent, taikos ar netaikos linkme politi-

ką gali nukreipti tik didžiulės valstybės. Bet tam praveru vieninga valia, o ji pasitaiko tik tuomet, kada didžiųjų reikalai susiderina. Didžioji politika — didžiųjų galybių dalykas. Mažieji kraštai, rūpindamiesi išlikti nepriklausomi, turi būti labai atsargūs. Jų užsieninis dinamizmas negali būti žymus.

Ir vis dėlto mūsų vienas kitas laikraštis kaltindavo tautinę vyriausybę, kad ji nepasirūpinusi įterpti Lietuvos didžiojon politikon, kad neįstengusi susirasti didžiųjų draugų, kurie jai laiduotų saugumą. Dabar jie gal kitaip mano po to, kai vidurinės Europos tragingas pavyzdys pamokė, jog mažiesiems pavojinga didžiulius vaidinti.

Jei taip, tai mažiesiems tenka, žiūrint susidėjusių sąlygų, į jas atsargiai derintis. Dėl to surealėjus, kaip sakoma, politikai, Lietuva turi šiandien daugiau, nei pirma, spręstis iš savo artimos aplinkos, iš santykių su artimais kaimynais, su kuriais yra daugiausia visokių reikalų. Vokia pripažino pirmutinę Lietuvos nepriklausomybę, su Vokia, abipusiškai susitarus, seniai nustatyta ir išlyginta mūsų siena, su ja mums lemta gerai sugyventi, todėl su ja, kaip siekta, taip ir tebesiekiamą susitarti abiem pusėm rūpimais klausimais. Opi vieta mūsų santykiuose su Vokia — tai Klaipėdos kraštas. Taigi mums ypačiai turi rūpėti, kad jo autonomijos statusas būtų tiksliai taikomas, kad su juo niekur nebūtų apsilenkta. Kas keltų nesupratimų su klaipėdiečiais, to vengti, o kas reikia tęsėti, tai akyliai daryti. Šita linkme vyriausybės jau daug padarė ir bus daroma toliau. Užmezgus diplomatijos santykius su Lenkija, kaip jau žinom, daug sutarčių su ją pasirašyta, o dabar vėdamos ir prekybos derybos, kurios, reikia tikėtis, sėkmingai baigsis. Su latviais mūsų santykiai visai geri.

Be to, reikia atsiminti, jog ypačiai mažos, kaip mūsų, valstybės, svoris santykiuose su kaimynais priklauso ir nuo valdžios tvirtumo. Kad ji būtų tvirta, vyriausybė privalo būti vieninga, išmaninga ir darbingera. Kalbant apie jos konsolidaciją, pasakytiau naujadaru, glaudą, nereikia painioti to žodžio su koalicijos sąvoka, aprėpiančia partijų talką.

Tautinė valdžia, kaip rodo mūsų patyrimas, niekur nevengia imti valstybės aparatan pasiruošusių žmonių iš įvairių srovių. Jų yra daug visokiose jo atsakomose vietose. Koalicinė vyriausybė pas mus, kaip ir daug kitur, yra įrodžiusi savo nesugebėjimus. Europos žemyne ji reta kur bešlikusi, ir kur išliko, ten smarkiai negaluoja. Tai ar būtų išmintinga grįžti prie to, kas yra gyvenimo atmesta? Iš dabartinės Europos įvykių aišku, jog partinės tautos valdžia pavojinga dargi didžiai ir stipriai valstybei. Šiandien ne toks laikas, kad Lietuva galėtų žaisti koalicijų žaismą, nuo kurio yra atsisakę visi mūsų kaimynai. Mūsų vyriausybės darymas ir keitimas yra tvarkomas pagrindiniais įstatymais. Tautos atstovybei, Seimui, visų pirma priklauso vertinti, kokia ji yra. Valdžia išiklauso, žinoma, ir į viešąją nuomonę, kai esti ji protinga. Rimtos kritikos ji nebijo, rimtai pagrįstos kritikos ji pageidauja. Tik, deja, tam tikroje spaudoje esti daugiau peikimo, einančio iš blogos valios. Jis kaip tik ir kliudo susidaryti sveikai viešajai nuomonei.

Kalbant apie valdžios konsolidaciją, pamirštama tautos susolidacija, glaudumas. Kas jis yra? Jis yra tautos susipratimas, kad laimėje ir nelaimėje reikia laikytis išvieno. Šiais sukaktiniais metais buvo visokiomis progomis minimi žymūs Lietuvos laimėjimai, pasiekti per visą nepriklausomos Lietuvos gyvenimą. Tas gyvenimas pakėlė mūsų visuomenės moralę, bet ir parodė nemaža jos šalintinų ydų. Kai kurių tebesivaizduojama valdžia rangovu, kuris privalęs padaryti visa, ko stinga žmonėms, — padaryti dargi neįveikiamų dalykų. Tai klaidinga pažiūra: valdžios galėjimui yra riba. Valstybės pagrindas yra teisingumas. Juo turi vadovautis ne vien valdžia, bet ir visuomenė. Taigi, abiejų santykis turi būti teisingu mastu vertinamas. Nekartą atsitikdavo, jog viena ar kita mūsų politinė srovė ragino vyriausybę tai ir tai daryti, o paskum ją barė, kam padariusi. Tai juk neteisinga. Tas netikęs įprotis yra užsilikęs iš to meto, kada Lietuvą valdė svetimieji. Arba vėl. Kaip kitiems kraštams, taip ir mūsų tėvynei tenka gyventi sunkių valandų. Tuomet, rodosi, kaip tik reikia laikytis visiems vieningai. Pas mus atsitikdavo kitaip. Kai kurios politinės srovės, pasunkėjęs krašto būklei, nusistatydavo griežtai prieš valdžią su savo neteisingomis sąskaitomis. Jei būtų jos apmokamos, jei būtų paklaudyta visokių pretenzijų, tai vis dėlto niekam nebūtų įtikta ir šalis atsidurtų netvarkoje. Paardyta ji grobiu atitektų svetimiesiems. Reikia pagaliau suprasti, jog gera tautos ateitis tai jos konsolidacija, jos glaudumas, tik konsoliduota, glaudį tauta, susispietusi apie savo valdžią, gali išlikti nepriklausoma.

Visuomenė turi pasitikėti savo vyriausybe, nes ši, stovėdama prie valdžios vairo, matydama, kur ir kas darosi, geriau, nei kas kitas, žino, kur tas vairas sukti, ko galima ir negalima pasiekti. Kartais betgi neįmanoma iš anksto sakyti, kur tas posukis kreiptinas. Vyriausybė, susidūrusi su painiu valstybės uždaviniu nevisuomet juk gali skelbti, ką ir kaip darysianti. Reikia tikėtis, kad ji pasirenka kas geriau, arba kas ne tiek bloga. Slėptino daikto paskelbimas pakenktų kraštui, kitą sykį jis būtų lygu krašto išdavimui. Taigi nekantrieji tur būti pas mus, kaip ir kitur esti kantrūs ir santūrus.

Šiaip ar taip, reikia vyriausybei lengvinti, o ne sunkinti valdymą. Toji prievolė nėra piliečio malonė, bet jo pareiga. Kai ji nepildoma, tai įstatymai liepia bausti ir versti, kad būtų pildoma. Tačiau daug vertesnis pareigos atlikimas, kai eina iš geros valios, o ne iš bai-

mės, kad įstatymų bausmė graso. Taip turi būti suprantamas mūsų valstybinis auklėjimas ir tautinis susipratimas.

Valdyti yra numatyti. Prie to politinės išminties dėsnio reikia dar pridėti: valdyti yra galėti. Valdžios galia remiasi gera krašto tvarka. Šiandien visur stropių stropiausiai saugojama, kad ji nebūtų ardoma. Taip turi būti ir pas mus. Vyriausybė atsako už tvarką, taigi ji turi teisės, ir jos pareiga yra reikalauti iš organizacijų, iš spaudos ir iš visuomenės, visų pirma, kad nedarytų to, kas galėtų pakenkti krašto saugumui. Šiuo bent atžvilgiu visi turi būti drausmingi. Šiuo klaikiu metu žiūri į mūsų kraštą ne tik savųjų, bet ir svetimųjų akys, sekamas mūsų stiprumas ir mūsų silpnumas. Taigi būkime stiprūs ir budrūs, kad pro silpnumo spragas neįsibrautų svetima valia, kad, avinėliais pasivertę, neišterptų plėšrūs laukiniai.

Sako, baisiausia karo priemonė būsianti nuodingos dujos. Kaip nuo jų saugotis ir slėptis, mokoma visur. Į tas dujas galima prilyginti visokie gandai, paskalos ir kitokie prasimanymai. Jais šiandien žmonės Lietuvosje ypatingai erzunami ir baidomi. Kuriam galui? Tam, kad kilus netvarkai, jąja kai kam būtų galima pasinaudoti.

Tie visokie prasimanymai, kaip kokie nuodingi garai, vieni eina iš piktos valios vietinių žmonių, kiti negro vėjo, į mus tai iš vieno tai iš kito šono pučiami, atslenka iš užsienių. Kaip nuo jų gintis, tepasako kiekvienam jo sveikas protas ir jo gera valia. Kaip smarkiai veikia minias pramanyti baisūs dalykai, tur būt, visi gerai atsimena iš Wellso romano, skaityto Amerikoje per radiją. Nusigando Marso gyventojų karių, nusileidusių žemėn tie, kurie klausėsi radijo, o pagal juos ir kiti. Apkvišę žmonės lakstė, kaip padūkė, griuvo, žeidėsi, o kiti jų kone galą gavo. Tai buvo išmėginta, kaip gandy dujos troškina piliečio sąmonę. Piktos valios palenkta ir taikomos į vyriausybę, jos gali užnuodyti tautos sielą ir mūsų krašto laisvei suduoti pavojingą smūgį. Tautiečiai neprivalo duotis taip nuodijami ir kits kitą įspėti, kad būtų atsparesni.

Mano minčių spiečius, šiandien čia paleistas, neturi kelti nusiminimą. Priešingai, jis turi visus mus paraginti dar daugiau dirbti savo tėvynei, kad ji neiškios ateities akivaizdoje taptų dar saugesnė. Lietuviai nebe tokie bėdžiai, kokie buvo savo krašto nepriklausomybės kovų metais. Alkani ir apdriskę mūsų kariai savanoriai tada vadavo savo tautos laisvę ir nedejavo, kad turi visokių vargų kentėti. Juos žavėjo tautos laisvės idealas. Šiandien Lietuva atsipeikėjusi iš karo griuvėsių, atsiatūsi, persitvarkiusi, atgijęs žemės ūkis, užtėrėjusi ir pramonė su prekyba, Lietuva prašvitusi ir daugiau susipratusi. Tiek daug priekin pažengusi, ji lengviau pakeltų ir sunkias valandas, jeigu jos ateitų. Ko daugiau šiaurūs vėjai pučia, to stangiau reikia prieš juos laikytis, einant savo užsibrėžtais keliais. Tokia įstanga dar daugiau mus užgrūdins. Dabar ne tik ūkinė gerovė labai pasitaisiusi, sulyginus ją su anais savanorių metais, bet ir mūsų šviesuomenės gretos keleriopai padaugėjusios. Tauta stipresnė, dėl to ir atsparesnė visokiems pavojams. Tačiau ji turi būti dar glaudesnė, taip glaudžiai sutvirtinta, kaip tas indas, kurs ir jūroje bangų vartomas, nesudūžta ir paslėptą savyje brangų turinį išlaiko ir krantui atiduoda

Tautos turinys — jos gyva sveika sąmonė, pamilusi laisvę.

Respublikos Prezidento Antano Smetonos priesaikos momentas. Šalia stovi arkivyskupas metropolitas Juozas Skvireckas Bačkaičio nuotr.

Gerbiamieji Tautos Atstovai, Jūs galite pasitikėti manim, kad Jūsų senas pažįstamas. Sąžiningai dirbau šviesesniai mūsų tautos rytojui, kai dar buvau moksleivis, o paskum studentas, dirbau tam idealui, gyvendamas Vilniuje, o paskum ir Kaune, kai prasidėjo Lietuvos valstybinis atstatymas. Ir pasitraukęs iš valdžios priekio, neatsisakydavau, kai pakviesdavo, sunkiomis valandomis ateiti vyriausybei talkon. Mano tautiniam darbui kelinta dešimtis metų. Būkite ir Jūs mano talkininkais ir toliau.

Iškilingai prisiekė Respublikos Prezidentas ANTANAS SMETONA

Ketvirtą kartą išrinktas Lietuvos Respublikos Prezidentu Tautos Vadas Antanas Smetona gruodžio 12 d. 12 val. Seimo rūmų salėje davė iškilmingą priesaiką. Priesaika vyko Seimo atstovų, vyriausybės ir kariuomenės vadovybės narių, užsienių valstybių atstovų akivaizdoje. Gražiai dekoruotoje Seimo rūmų salėje taip pat dalyvavo aukštoji dvasiškija, įstaigų viršininkai, visuomenės veikėjai, užsienių ir vietos spaudos atstovai.

Respublikos Prezidento iškilmingos priesaikos dieną Kaunas jau iš pat ryto buvo pasipuošęs tautinėmis vėliavomis. Nuo prezidentūros ligi Seimo rūmų stovėjo karių špaleriai. Respublikos Prezidentas į Seimo rūmus atvyko 12 val. Jį lydėjo ministras pirmininkas Vladas Mironas. Su maršu sutiktą Respublikos Prezidentą ministras pirmininkas paprašė prisiekti. Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, gerbiamas karininkų sargybos prie valstybės vėliavos, tautos atstovų ir visų susirinkusiųjų akivaizdoje iškilmingai prisiekė šiais Konstitucijoje numatytais priesaikos žodžiais:

„Visagalio Dievo akivaizdoje prisiekiu, kad, vadovaudamas Valstybei, rūpinsiuosi Tautos vieningumu, saugosiu jos garbę, ugdysiu Lietuvos galią ir gerovę ir duotą man Konstitucijos galią vykdysiu teisingai, visuomet atsimindamas savo atsakymą už Lietuvos dabartį ir ateitį. Didingoji Senosios Lietuvos Praeitis ir sunki Nepriklausomybės atstatymo kova teskatina mane prie to. Kad taip man, Dieve, padėtumei“. Taręs priesaikos žodžius, Respublikos Prezidentas pabučiavo valstybės vėliavą ir buvo atliktos atitinkamos priesaikos pareigos. Respublikos Prezidento Antano Smetonos iškilmingos priesaikos pareigas atliko arkivyskupas metropolitas Juozas Skvireckas. Priesaikos aktą pasirašė Respublikos Prezidentas Antanas Smetona ir ministras pirmininkas Vladas Mironas.

Po iškilmingos priesaikos Respublikos Prezidentas pasakė kalbą, kuri įdėta atskirai. Kalba buvo palydėta entuziastingomis visų dalyvių ovacijomis ir Tautos Himnu.

Apie 15 val. Respublikos Prezidentas Antanas Smetona atvyko prie V. D. Karo Muziejaus pagerbti Nežinomąjį Kareivį, ant jo kapo uždėdamas vainiką.

16 val. Respublikos Prezidentą sveikino kariuomenės vadovybė, o 16,30 — 17,30 val. prezidentūroje buvo atidaryta knyga Respublikos Prezidento sveikinimams.

Ėjusio krašto apsaugos ministro pareigas, kariuomenės vado b. gen. St. Raštikio padėkos žodis kariams ir šauliams

Įsakyme kariuomenei Nr. 85, nuo kovo mėn. iki šiol ėjęs krašto apsaugos ministro pareigas, mūsų kariuomenės vadas reiškia padėką kariams ir šauliams:

„Kariai ir šauliai!

Šių metų kovo mėn. 22 dieną pradėjęs eiti krašto apsaugos ministro pareigas, šiandien jas perduodu naujajam krašto apsaugos ministrui brig. generolui Musteikiui. Šia proga dėkoja visiems savo bendradarbiams ir visiems kariams ir šauliams, nes jūs savo darbu, drausme, susiklausymu ir pasitikėjimu manimi padėjote man tas atsakingas pareigas eiti.

Naujajam krašto apsaugos ministrui vadovaujant, visi mes su tokia pat energija ir pasiryžimu dirbsime mums pavestą darbą bendram visos mūsų tautos ir valstybės labui“.

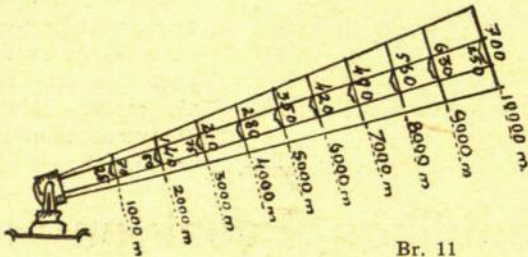
Šviesosvaidžiai (Prožektoriai)

(Žiūr. Nr. 49)

Suglaustu spinduliu šviesosvaidis pasiekia savo natūralaus šviesos stiprumo ir siekimo tolio. Suglaustas spindulys vartojamas suglaustam lėktuvui išlaikyti (Žiūr. br. 11). Suglaustas spindulys 1000 m atstume 150 cm. skerspiūvio šviesosvaidy yra 25 m.

Platus spindulys — juo apšvietimo plotas padidinamas, tuo pačiu, šviesos stiprumas ir siekimo tolis sumažėja. Vartojamas lėktuvui gaudyti ar artimam tikslui apšviesti.

Šviesosvaidžio veidrodžiai turi parabolinę formą. Paraboliniai veidrodžiai turi mažesnę natūralią sklaidą, kaip kad rutulinio paviršiaus veidrodžiai, todėl turi didesnę veikimo tolį.

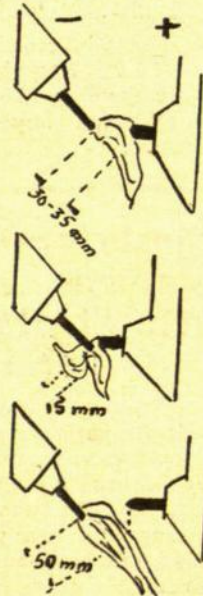
Br. 11

Pradžioj buvo bandyta veidrodžius daryti iš metalo. Tačiau bloga metalo savybė, nuo drėgmės rūdyti, pakreipė šviesosvaidžių veidrodžių gamybą kita (šlifuo to stiklo) kryptimi. Dabar, berods, atradus priemonių nuo rūdijimo (ir net tokių specialiai nerūdijančių metalų) vėl metalo veidrodžiai išskyla kaip ateities šviesosvaidžių šviesos stiprinimo šaltinis.

Veidrodžio stiklai (mūšikiai) daromi iš bespalvio stiklo, ypatingai kieto ir gerai išpūsti. Abipusiškai šlifuojamas ir stropiai poliruojamas. Iš apačios, ypatingu būdu padengtas sidabro sluoksniu, aukštos refleksijos (atspindžio stiprumo).

Šviesą duoda anglies žvakės, į kurias ateina elektros energija iš energijos centrinės. Tarp žvakių yra apie 30—35 mm tarpas, kurį, prie didelės įtampos ir kada jis prisipildo smulkių, nuo karščio nutrupėjusių anglies dalelių, prašoka kibirkštis, sudarydama šviesų lanką, vadinamą Voltos lanku. Anglys vadinamos aukšto intensyvumo anglimis, nes jų dagtys (knatai) padaryti iš anglių ir metalo druskų mišinių, duoda skaidrią melsvai balzganą šviesą (veidrodžio sustiprinta, ji pasiekia net iki 1.000.000.000 (vieno milijardo) žvakių — priklauso nuo veidrodžio skersmens ir įtampos dydžio), kuri prie gerų sąlygų (siauru spinduliu) siekia 10—12 km.

Šviesosvaidis normaliam degimui reikalingas: 200 A srovės ir 83 V įtampos. Srovę ir įtampą keičia anglių atstumas tarpusavy (žiūr. 12 brėž.). Kad kra-

Br. 12

tery būtų palaikoma stipriausia šviesa, šviesosvaidžio didžiajam židiny anglies žvakės automatiniais prietaisais (termostatu, lešiu ir pagreitinioju) varomos pirmyn. Be to, kad teigiama anglis, kuri greičiau dega, nudegtų lygiai, ji taip pat automatiškai sukasi aplink, 15 kartų per minutę greičiu. Anglys normališkai dega apie 4 val. (2 teigiamos ir 1 neigiama).

Esant tokiai stipriai šviesai, aišku, vidury atsiranda aukšta temperatūra, ypač kad šviesosvaidžio būgnas uždaromas stikliniu dangčiu. Temperatūrai sumažinti šviesosvaidis turi vėsinimo variklius, kurie darbu metu išvaro karštą orą su degimo priemaisomis, o įtraukia šaltą. Šviesosvaidis be pavojaus veidrodžiui, neveikiant vėsinimo varikliams, gali veikti vos 12—15 min. Veidrodžio būgnas uždengtas stikliniu dangčiu 0,8 cm storio. Stiklas apsaugo lanko lempą nuo vėjo, lietaus, dulkių. Jis sugeria apie 1/10 šviesosvaidžio šviesos, bet yra neišvengiamas; padarytas iš dalių, kurias galima pakeist, jei sviedinio skeveldros stiklą išdaužtų.

Viduje šviesosvaidis turi elektrinį prietaisą — konverterį, kuris nuolatinę srovę (reikalingą lanko lempai) paverčia kintama (reikalinga daugeliui kintamos srovės varikliukų).

Šviesosvaidis sveria apie 3,5 tonas.

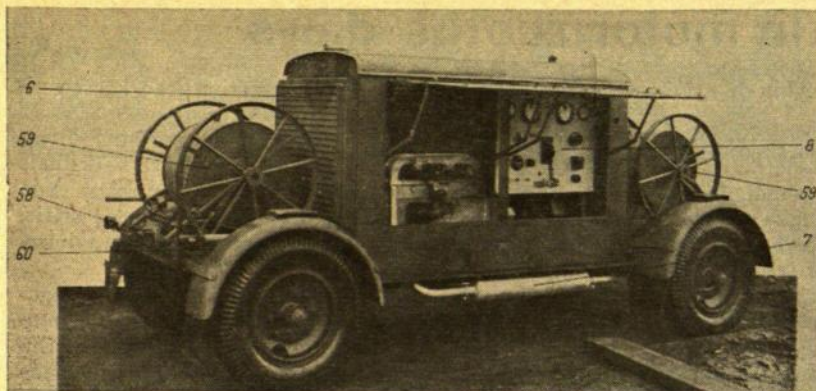
3. Energijos centrinė

Tretysis įrankis — energijos centrinė (žiūr. 9 pav.). Tai paprasta elektros stotelė su varikliu ir generatoriumi — dinamą. Dinamos inkaras užmontas ant variklio aliumininio veleno. Vidaus degimo variklis 6 cilindrių, 50 P. S. (arklio jėgų) suvartoja per val.: neapkrautas — apie 10—11 litrų, apkrautas — 15—16 l motorino. Elektrinis stotelės pajėgumas — 24 kv. Vėsinama vandens ir oro siurblio. Turi duslintuvą (7), kad garsas netrukdytų klausytojams, turi kabeliams špūles (59), rankinį (58) ir starterinį užvedimą. Armatūros lentoj — paprasčiausi prietaisai — Voltmetras, Ampermetras, vandens termometras, alvos spaud. monometras, paleidimo įrengimai. Energijos centrinė sveria apie 4 tonas. Duoda elektros energiją šviesai ir valdymui.

Zenitinės artilerijos, tuo pačiu ir šviesosvaidžių tiesioginis tikslas — priešų bombonešiai. Kadangi ateities kare priešų bombonešius gali lydėti jų betarpinė apsauga — naikintuvai, kurių tikslas bus saugoti bombonešius nuo naikintuvų ir pulti bombonešius naikinančias priešlėktuvines aktyviasias priemones, tai, kaip baterijų tarnyboms, taip lygiai ir šviesosvaidininkams, reikia griežtis ir betarpiškos apsaugos priemonių. Tos priemonės bus: priskiriami automatiniai ginklai ir pagaliau pačiu kovotojų šautuvų ugnis. Tarnybos turi į ugniavietes būtinai važiuot su ginklais.

Turi būti kovotojai išmokyti šaudyti į oro taikinius, t. y., a) mokėti paimti užuobėgą, b) greitai šaudyti, c) šaudyti taikliai ir iš visų padėčių. Kaip išnaudot įrankių teikiamas atramas — rodo pav. 10 ir 11, d) kuo daugiau šaulių šaudyt į vieną taikinį.

Priskirtinai kulkosvaidžiai ir mažo kalibro aut. pabūklai statomi netoli šviesosvaidžio (apie 20—50 m), nes jis daugiausia gali nukentėti nuo skeveldrų (ypač veidrodžiai). Naikintuvams puolant, šviesosvai-

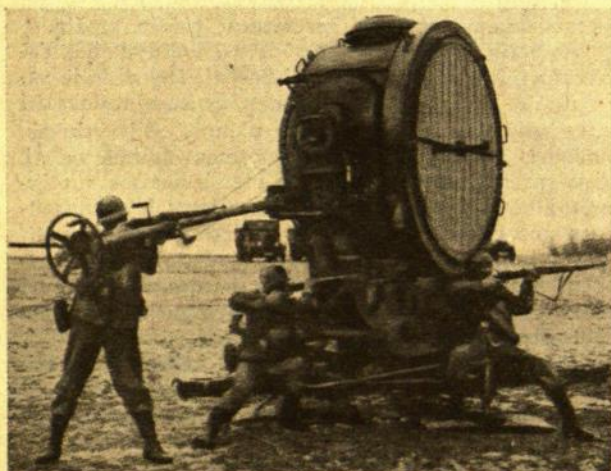
Pav. 9

dis ne gesinamas, bet juo stengiamąsi apakint lakūnų, tuo pačiu laiku tarnyba paleidžia ugnį.

Ryšiai. Šviesos drausmei ir tarpusavio susiklausymui palaikyti, ryšiai šviesosvaidžių dalinyje turi didelės svarbos. Kitų valstybių šviesosvaidžių daliniuose, be įprasto telefono, vartojamos dar mažosios radijo stotys ir motociklistai. Telefonas, dėl didelių atstumų tarp šviesosvaidžių skyrių (4–6 km), taipgi tarp būrio ar kuopos bei baterijų vadovėlių, kitur tiesiamas pagalba lengvų auto mašinų.

Šviesosvaidžių dalinių ryšininkai turi būt ypatingai įgudę: a) greit ryšį nutiesti, b) gerai skaityti žemėlapius (bet kurio mastelio ir ženklų), nuobraižas ir nuotraukas, nes išžvalgyti ryšių kryptims ir šakoms paprastai laiko neužtenka, c) sugebēt greitai ir patikimai rast sugedimus ir juos taisyti. Ryšiui vartojama dažniausiai vienlaidė linija. Tiesiama keturkampio ar žvaigždės tvarka, žiūrint turimo laiko. Radijo stotis, dėl žinomų paslapties išlaikymo sąlygų, paprastai vartojama baterijų ar grupių vadovėlių ryšiui su aukštesniais štabais. Labai paranki ryšio priemonė — motociklistai. Jie, be geros topografinės orientacijos dienos ir nakties metu, turi dar būt geri motoro specialistai ir vairininkai, kad išvažiuotų miškų keliais ir takais.

Šviesosvaidžių tarnyba. Šviesosvaidžius aptarnaujant kariai savo pareigas turi atlikti patikimai, greitai (dėl lėktuvo apšaudomos zonos siaurumo), stropiai ir

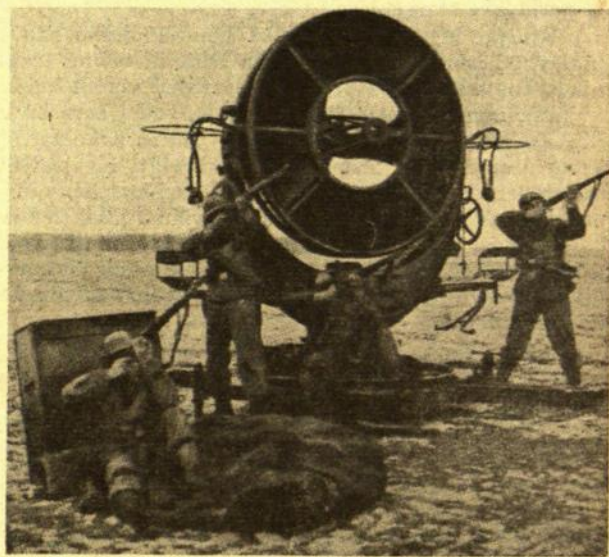

Pav. 10

sumaniai, nes kiekvienas čia turi žinoti, kad jis dirba prie stiprių srovių ir įtampų, pavojingų organizmui. Orientavimasis naktį turi beveik prilygti dienos sąlygoms. Šviesosvaidininkų mokymas prasideda nuo pirmųjų jauno kareivio dienų. Čia specialiais tyrimais atrenkami klausytojai (pagal sugebėjimą skirti garsą kryptį). Sumanesniems pavedamos atsakingesnės pareigos.

Visas parengimas suskirstytas į: a) mokymą be lėktuvo (įvairūs įrankio valdymo įgudimo pratimai), b) pratimai su lėktuvu, turinčiu šviesas (sekimo pratimai, c) prati-

mai su klausytuvais (dienos ir nakties metu — sugavimo pratimai), d) pratimai su zenitinėmis baterijomis (naktį prie neapšviestų lėktuvų).

Pav. 11

Mokymo metu taipgi kreipiama didelis dėmesys į greitą, tvarkingą ir tinkamą įrankių paruošimą „kovon“ ar „žygiui“. Šviesosvaidininkų mokymo eiga, vienu, specialiai tą ginklų rūšį pažymintiu ženklu atskiriama nuo kitų ginklų rūšių mokymo eigos, būtent, čia darbo rezultatus gali vertinti ir civiliai asmenys, stebėdami nakties pratimus. Tačiau daugumas, nepažindami šviesosvaidininkų darbo eigos, klaidingai įvertina pratimus, paskleisdami mintį, kad šviesosvaidininkai gaudą lėktuvus tik su šviesomis. Kaip matom, lėktuvų su šviesomis gaudymas sudaro tik vieną dalį visos šviesosvaidininkų mokymo — ruošimo programos. Antras dalykas — šviesosvaidžių dalinių pratimai taikos metu savo uždavinių atlikimo atžvilgiu nieko nesiskiria nuo kautynių pratimų. Gerai gaudys šviesosvaidininkai lėktuvus taikos metu, — taip pat jais galima bus pasitikėti ir karo metu ir atvirkščiai. Čia, žinoma, neturiu galvoj tų šviesosvaidžių, kuriems gali tekti būt priskirtiems ne jų tiesioginiams uždaviniams atlikti (pav. žemės taikinius ar kautynių lauką apšviesti. (Pabaiga) **Rimkūnas**

Aviacija ir motorizuotos dalys

Karo arenų susidurs tautų ir valstybių jėgų višuma. Fizinę jėgą parems moralė jėga.

Karo patyrimai nurodo, kad norint pasiekti karę užsibrėžtą tikslą, reikia veikti staigiai, netikėtai ir greitai. Didžiausi norai, genialiausi planai, jei jie neturi aukščiau išvardintų elementų, lieka neįvykdyti, arba įvykdomi tik iš dalies. Dėl to karė viskas turi būti pagrįsta greitumu, netikėtumu ir staigumu. Visa tai pasiekti galima tik motorizuojant kariuomenę, t. y., reikia sodinti kariuomenę į greitas, šarvuotas, ginkluotas susisiekimo priemones ir panaudoti ją prieš kiekvieną priešų jėgų vietą, arba sudaryti greitai vienoj, tai kitoj vietoj jėgų persvarą.

Jau turime motorizuotų dalinių veikimo įrodymą, tai vokiečių motorizuotų dalių veikla, užimant Austriją. Staigus motorizuotų dalių pasirodymas pirmomis Austrijos sumišimo valandomis nulėmė Austrijos likimą. Austrija buvo užimta nespėjusi atsikvošėti, ją parbloškė staigumas.

Kraštai su aukšta technika šiandien ieško naujų kariavimo ir ginklavimosi būdų. Dideliu tempu technikos augimas ir jos pritaikymas karui verčia keisti ir kariavimo metodus. Reikalaujama, kad į karą būtų įtraukta visa, kas tik valstybės — tautos sukurta. Ši kartą užsibrėžiame sau tikslą peržvelgti į aviacijos bendradarbiavimą su motorizuota kariuomene, vadinasi, į bendradarbiavimą ir tamprų ryšį su tokia žemės kariuomene, kuri bus aprūpinta visomis techniškomis priemonėmis: tankais, tankeliais, šarvuotais automobiliais, krovinių automobiliais, lengvais automobiliais, motociklais.

Karo aviacija ateities karė, jau kaip atskira ginklo rūšis, vaidins labai svarbų vaidmenį. Aviacija, kaip pagalbinė ginklo rūšis, bus kitoms ginklų rūšims tikra būtenybė. Aviacija karė atliks ne tik savarankiškus uždavinius, veikdama į priešų silpnąsias vietas, jas bombarduodama, tuo sunaikindama priešų karinius išteklius, bet ir sutrukdys visą susisiekimą. Aviacija bus periskopu ir karo vadovybei. Tik aviacijos pagalba bus galima surinkti žinias apie priešų padėtį fronte ir už fronto.

Ateities karas prasidės ore. Ore kausis oro jėgos, žemė — kitos ginklų rūšys, arba oro kariuomenė padės žemės kariuomenei ir atvirksčiai. Vieni ir kiti sieks veiksmų greitumo tikslu kaip galima greičiau palaužti priešų kariavimo galią.

Ateities karas bus daugiau manevrinio pobūdžio. Dėl to pasižymės dideliu puolamųjų ir susitinkamųjų kautynių gausumu. Tam tikslui žemė bus būtina turėti judrių, gerai ginkluotų dalinių, kurie sugebėtų netikėtai ir staigiai pasirodyti tam tikrose vietose arba kryptyse, tikslu paimti reikšmingus atsparos postus arba smogti tam tikrose vietose priešą. Tie ginkluoti daliniai turės būti susodinti į mašinas, varomas motorų, tai bus: tankai, tankeliai, šarvuoti automobiliai, lengvi ir sunkūs automobiliai kariuomenei pervežti. Ankstybesnė nuomonė, kad šie daliniai galės būti panaudojami pridengti kariuomenės mobilizacijai, arba kariuomenės koncentravimuisi laiduoti tam tikromis kryptimis, šiandien pradeda nebeišlaikyti kritikos. Atrodytų, motorizuotos dalys pavaizduoja kavaleriją. Motorizuotos dalys, žiūrint šių dienų akimis, turi siekti konkrečių uždavinių, — turi

vykdyti persilaužimus ir terorizuoti priešų krašto piliečius, tuo pačiu trukdydamos priešui mobilizuotis. Jos turi ardyti geležinkelių linijas, sprogdinti tiltus, geležinkelių mazgus ir stotis. Staigiais savo veiksmais viename ar kitame fronto bare jos daro priešui kuo daugiausia nuostolių. Ypač staigus smogimas į sritis, kuriose vyksta priešų kariuomenės koncentravimas, turi duoti gerų išdavų.

Šiandien šalys su aukšta technika visomis išgalėmis siekia, kiek galima daugiau, savo dalinius sumobilizuoti. Ypač tai žymu agresingesnioje šalyse. Sudaromos motorizuotos divizijos, arba brigados, kurios dėl jų didelio judrumo galės būti panaudotos staigiems smūgiams į priešų kraštą. Dėl pavyzdžio paimkim motorizuotą brigadą (projektas iš lenkų karinio žurnalo „Bellona“). Joje turėtų būti: 156 vidutiniai tankai, 138 lengvieji tankai, 248 šarvuoti automobiliai, 210 krovinių automobilių, 31 lengvas automobilis. Dienos žygis būtų vidutiniai 100 km per 6—8 val. Žygio vora išsistėtų apie 45 km. Dienos žygiui būtų reikalinga apie 60 tonų degamos medžiagos.

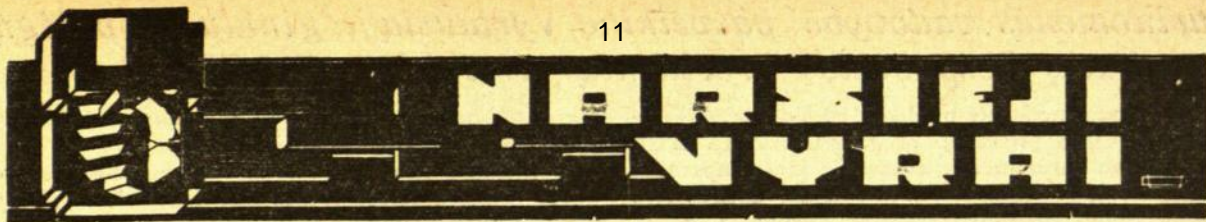
Motorizuota divizija, reikiant, turi sugebėti per 1 val. nuvykti 25—30 km. Dėl to kareiviai neturi būti apkrauti bereikalingu krūviu. Visi reikmenys vežami auto mašinomis, arklių visai nenaudojama. Siekiama, kad motorizuotos divizijos būtų kiek galima judresnės.

Jeigu nėra galima visos kariuomenės paversti motorizuota mase, tai stengiamasi, kad tam tikra dalis pėstinijos divizijų būtų sumotorizuotos ir svarbiais momentais galėtų naudingai patarnauti ne tik siekiant jau aukščiau minėtų uždavinių, bet ir iš anksto užimdamas žygių kryptimis svarbius punktus, nublokšdamas smulkesnes priešų dalis nuo kelio ir tuo pagreitindamos mūsų dalių žygį. Arba net sulaukyti puolantį priešą, padaryti staigius apėjimus ir duoti sparninius smūgius.

Ypač svarbų vaidmenį gali atlikti motoriz. dalys, eidamos rezervo pareigas — greit gali būti permestos iš vienos vietos į kitą vietą, tai spragom užkimšti, tai kontratakoms panaudoti. Motorizuotos dalys siekia staigumo, netikėtumo ir greitumo. Taigi, jos labai giminingos aviacijai. Kaip aviacija savo tikslu siekia terorą, taip ir motorizuotos dalys visad, kada tik tai bus atsiekiama, stengsis terorizuoti priešų kraštą.

Aviacija ir motorizuotos dalys, vykdydamos savo uždavinius, turi viena kitai padėti. Dėl didelio savo greičio, aviacija be paliovos teiks karo vadovybei žinias apie priešų padėtį ir jo planus. Viršininkas, duodamas uždavinius motorizuotoms dalims veikti, darys sprendimą pasiremdamas vien aviacijos suteiktomis žiniomis. Kad motorizuotos dalys būtų apsaugotos nuo netikėtų pavojų — atkirtimo kelių, apėjimų ir visiško jų sunaikinimo, visad tokius motorizuotus junginius turi lydėti aviacija. Čia aviacija turi tarnauti motorizuotam junginiui, lyg povandeniniam laivui periskopas.

Manevriniame karė aplinkybės keičiasi kas minutė. Dėl to ir tokių motorizuotų dalių šuoliai gali nustoti savo reikšmės, jei besikeičiančios aplinkybės nebus, jaučiamos, matomos. Aviacija čia tarnauja motorizuotam daliniui kaip akis. Radijo ar kitom ryšio priemonėm pranešinė viską, kas reikšmingesnio bus

Narsieji Pasvalio bataliono kariai

Eilinis Andrius Liukpetris gimė 1898 m. kovo 7 d. Biržų aps., Pumpėnų vl., Miesteliškių km. bežemių darbininkų šeimoje. Kariuomenėn stojo 1919 m. liepos 14 d. į Pasvalio bataliono 2 kuopą. A. Liukpetrio ir kitų šio bataliono vyrų didvyriški žygiai bermontininkų fronte štai kokie (žemiau dedamas žinias apie kovas su bermontininkais ėmiau iš archyvinės medžiagos).

1919 m. rudenį Saločių miestelyje buvo bermontininkai. Lapkričio 12 d. Pasvalio bataliono 2 kuopa pradeda juos pulti. Priešai įsitvirtinę mūrinėje klebonijoje ir atkakliai gynėsi, staiga pereina į priešpuolimą. Kautynės užverda. Mūsiškiai narsuoliai puolę kaip liūtai, tačiau eiliniai Krikščionas Kazys iš Namišų kaimo, Saločių vl., Andrius Liukpetris ir Vimba Jurgis iš Medoniškių km., Krinčino vl., patenka bermontininkams į nelaisvę. Juos suvaro į kleboniją. Tačiau, laimė neapleidžia mūsų narsuolių. Bermontininkų dauguma, mūsų kitų vyrų spaudžiami, iš klebonijos pasitraukia. Krikščionas, Liukpetris ir Vimba pamato pro plyšį artėjantį viršilą Burkevičių su savo komanda. Tai jiems teikia vilties išsigelbėti, ir jie, nors būdami belaisviai ir beginkliai, puola veikiančius prie langų bermontininkų kulkosvaidininkus ir sutrukdo jų kulkosvaidžių šaudymą. Šitas jų žygis davė galimumą puolantiems

Pasvalio bataliono
eil. A. Liukpetris

kleboniją lietuviams staiga prisiartinti prie jos. — Sunki, — sako eil. A. Liukpetris, — buvo mūsų trijų kova plikomis rankomis su priešų kulkosvaidininkais, tačiau, kol įbėgo pagalbon viršila Burkevičius su savo narsuoliais, mes keletą vokiečių visai padoriai apdirbom. Šie vyrai už drąsumą ir pasižymėjimus kautynėse apdovanoti Vyčio kryžiais 818, 819 ir 820 nr. nr.

Dabar truputis apie to bataliono 1-mos kuopos viršilą Burkevičių Antaną, kilusį iš Krinčino dvaro, Krinčino valsčiaus, ir jo narsią komandą. Štai ji: psk. Gaidelionis Antanas iš Daniliškių km., Krinčino vl., eiliniai Zakšauskas Petras iš Steigvilių km., Žemelio vl., Kairys Mikas iš Valokių km., Karoblis Stasys iš Leliškių km., abu Krinčino vl., ir Martilionis Juozas iš Sindriūnų km., Pasvalio vl., 1919 m. lapkričio 12 d. per kautynes su bermontininkais ties Saločių miesteliu, šie 6 vyrai ir buvę su jais dar 3 vyrai, didvyriškai žuvę bermontininkų kulkosvaidžių ugnyje, matydami, kad priešai atmuša visas mūsų 2 kuopos atakas ir paima tos kuopos apie 15 žmonių ir 1 kulkosvaidį nelaisvėn, negali susilaikyti. Jie, virš. Burkevičius vedami, pasiėmę po 6—8 granatas, atkakliai veržėsi per smarkią ugnį, šliauždami artinosi prie Saločių klebonijos mūrinio namo, kur buvo įsitvirtinusi su 3 kulkosvaidžiais bermontininkų geležinės divizijos ir žandarų korpo dalis. Jiems beartėjant, pastebi ir puola juos iš klebonijos apie 15—18 bermontininkų. Bet mūsiškiai, pagavę tinkamą momentą, bendra vieninga granatų ugnimi atmušė jų puolimą ir pasinaudoję proga, sėkmingai svaidydami granatas veja priešą. Priartėję iki klebonijos, puola jon ir priverčia buvusius tėt bermontininkus pasiduoti. Be to, dar paima 3 kulkosvaidžius, daug šovinių, granatų ir šiaip municijos. Už drąsumą ir pasižymėjimą kautynėse jie apdovanoti Vyčio kryžiais 809, 811, 812, 813, 814, 815 nr. nr.

surasta priešų pusėj: puolimo objektus ir rengiamas motorizuotam daliniui pinkles.

Šios paskirties aviacija vadinama bendradarbiavimo aviacija. Jos uždaviniai:

1) lydėti motorizuotą vienetą ir pranešinėti jam visa, kas tik gali būti verta dėmesio puolimo ar gynimosi atveju; 2) nuolat palaikyti rūšį su lydimu vienetu; 3) reikalui esant pulti bombomis ir kulk. ugnimi priešą, kuris gresia mūsų motorizuotam daliniui, tuo jį iš dalies apgindama ir įspėdama apie netikėtą pavojų; 4) išsodinti atitinkamose vietose desantą (puikų pavyzdį desanto išsodinimo parodė SSSR karo vadovybė 1935 metais kariuomenės manevruose. Galingi lėktuvai pervežė ne tik didelį skaičių kovotojų, bet labai daug ir techniškų priemonių — tankų, kulk., lengvų patrankų, motociklų ir municijos).

Kaip technikos pažangoje nepastatyta taško, taip ir technikos pritaikyme tebeieškoma naujų būdų, kaip ją efektingiau panaudoti vienu prieš kitus. Žmogus kuria techninę kultūrą su mintimi apie rungtyniavimą — karą. Ši kūryba baigsis momente technikos atsipalaidavime nuo žmogaus valios — tai bus tas momentas, kada visi tie pabūklai pavirs robotais (o einama prie to) ir jie pamėgins pažaisti žmogui.

Besiruošdami gintis, turime siekti pakelti ne tik techninę, bet neužmirškime ir apie savo dvasinę kultūrą. Tačiau pirmiausia reikėtų atminti, kad taika yra didžioji žmonijos vertybė, o ši pasiekama dvasios kultūra ir pasirošimu prieš smurtą pasipriešinti visomis galimomis priemonėmis. Svarbiausia — aukšta moralė, modernūs ginklai ir jų kuo sumaniausias panaudojimas karo lauke.

St. Baipšys

Kariuomenės vadovybė pasveikina Vyriausiąją ginkluotą pajėgų Vadą Respublikos Prezidentą ANTAŅĄ SMETONĄ

Jo Ekscelenciją Respublikos Prezidentą ANTAŅĄ SMETONĄ priesaikos proga gruodžio 12 d. 16 val. sveikino kariuomenės vadovybė: krašto apsaugos ministras b. gen. Musteikis, kariuomenės vadas b. gen. Raštikis, štabo viršininkas b. gen. Černius, l. e. tiekimo viršininko p. d. gen. Reklaitis, dalyvaujant Kauno įgulos viršininkui, ginklų ir tarnybų viršininkams, Kauno įgulos pulkų vadams.

Sveikinant krašto apsaugos ministras brig. gen. Kazys Musteikis pasakė tokio turinio kalbą:

Jūsų Ekscelencija

Pone RESPUBLIKOS PREZIDENTE

Šioje iškilmingoje, bet ir rūpesčių pilnoje dienoje, mes atvykome čia pasveikinti Tamstą, Pone Prezidente, šiandien įvykusio iškilmingo akto — Tamstos priesaikos — proga.

Rodos, kai visi lietuviai turėtų džiaugtis savo valstybės galvos priesaika šventai tarnauti Valstybei ir Tėvynei, rodos, kai visi be jokių išimčių turėtų spiesti savo darbo ir veiksmų pastangas Lietuvos laisvės ir gerovės vardan, atsiranda kitaip galvojančių,

Šia proga paminėsiu dar 2 kuopos eilinius Kazėną Povilą, kilusį iš Sindriūnų km. ir Lazauską Adolį iš Talačkonių km. 1919 m. lapkričio 12 d. ties Saločiais mūsų 2 kuopai puolant, juodu ir dar šeši vyrai (žuvę tose pačiose kautynėse) metėsi pirmyn, bet pakliuvo bermontininkams į rankas. Priešams bevarant juos į kleboniją, būdami belaisviai ir beginkliai, plikomis rankomis puolė vokiečius. Vokiečiai buvo nugalėti. Pasiėmę žuvusiųjų šautuvus, jie prisidėjo prie Burkevičiaus komandos ir kartu atakavo kleboniją. Šiuodu vyrai už drąsumą ir pasižymėjimą kautynėse apdovanoti Vyčio kryžiais 816 ir 817 nr. nr.

Šio bataliono 3 kuopos viršila Grigalionis Jurgis, kilęs iš Iciukų km., Vaškų val., 1919 m. lapkričio 12 d. kautynių metu su bermontininkais prie Saločių miest., būdamas su būriu rezerve Buviškių km. ir matydamas, kad priešas atmuša 2 kuopos puolimą, paima apie 15 vyrų ir kulkosvaidį, ir uždega miestelį. Pastebėjęs, kad iš antros pusės artinasi prie klebonijos Burkevičiaus komanda, pasinaudojęs proga, pats savo iniciatyva puola priešą iš trečiosios pusės, bet per puolimą sužeidžiamas į dešinę koją ir perkrenta. Pagulėjęs valandėlę, jis pats persiriša žaizdą ir pasilikęs rikiuotėje toliau atakuoja kleboniją iš pietų pusės. Kautynėms pasibaigus, viršila Grigalionis perdavė savo žmones kuopon, o pats buvo nusiųstas į ligoninę. Už narsumą ir pasižymėjimą kautynėse apdovanotas Vyčio kryžiumi 810 nr.

Šio bataliono žvalgų komandos eilinio Kaškėlio Povilo, kilusio iš Linkuvos, nuotykiškai šiame fronte.

1919 m. lapkričio 7 d. jis gauna įsakymą atlikti žvalgybą. Jį paskiria vyresniuoju. Pasiėmęs su savimi dar keturis vyrus, išvyksta. Slaptai užlenda bermontininkams į užpakalį. Užėjus nakčiai, priėjo Mūro Panemunės miestelį ir tyliai prisiartinęs prie bermontininko sargybinio, jį iš sargybos pašalina ir ramiai priejęs su savo vyrais prie bermontininkų užimtų namų, teškia pro langą kelias granatas. Sprogdamos granatos nukauna vieną bermontininkų karininką ir tris žandarus, o septynis kareivius sužeidžia.

kurie sunkiu momentu savo išsišokimais nori drumsti visuomenės rimtį ir trukdyti darbą.

Per 20 nepriklausomo gyvenimo metų Lietuva turėjo sukrėtimų, bet Aukščiausios Apvaizdos globojama, Tamstos vadovaujama, visuomet ieškoma stiprybės savo didingoje praeityje ir gražios ateities viltimi gaivinama lietuvių tauta nugalėjo visus sunkumus, tai ir šiandien mes visi čia susirinkę, visos kariuomenės ir šaulių vardu širdingai linkime, kad Tamstos, Pone Prezidente, išmintis ir patyrimas ir šį kartą nugalėtų sunkumus. Bet tam, Pone Prezidente, reikalingi ryžtingi ir neatidėliotini Tamstos žingsniai, kurie dar kartą parodytų lietuviams jų paskirties ir siekimų idealą.

Garbinga Lietuvos kariuomenė ir ištikimi jos talkininkai šauliai su šviesia, visuomet rusenančia Tėvynės meile širdyse yra pasiryžę tarnauti Tėvynei, klausyti Tamstos valios ir, kaip daug kartų praaišiję, taip ir šiandien — Tamstos priesaikos dieną, širdingai sveikina Tamstą ir linki sėkmingai ir ryžtingai tvarkyti mūsų brangios Tėvynės ir ginkluotos pajėgos reikalus, o Tamstos asmeniniam gyvenime linkime laimės.

Sveiki likę griebiasi paleisti ugnį iš kulkosvaidžių ir bombosvaidžio, bet truputį pašaudę pasitraukė į Šembergį. Žvalgų vyresnysis eilinis Kaškėlis buvo sužeistas į galvą ir neteko vienos akies. Vienas jo žvalgų, eil. Kubilius, žuvo. Eil. Kaškėlis Povilas už drąsumą šiose kautynėse apdovanotas Vyčio kryžiumi 808 nr.

Tolimesni eilinio Andriaus Liukpetrio kautynių nuotykiškai lenkų fronte. Trumpai aprašau, kaip jis pats apie juos kalba.

Baigę kovas su bermontininkais, 1920 m. rudenį mūsų kuopa atsidūrė lenkų fronte paliai Vievj. Sužinojome, kad į Abromiškių dvarą vakarais atvykdavo raitų lenkų, kuriuos dvaro savininkas ar užvaizda lenkas gerai pavaišindavo. Mūsų kuopos vadas pranešė, kad jeigu kuris mūsų paims lenkų raitininkus, tas gaus lenkų arklį ir balną. Išgirdęs šį pasiūlymą, tiesiog susižavėjau ir degte užsidegiau didžiausiu noru likti raitininku ant nuosavo žirgo. Mane pasekė dar vienas. Na, ir pasisiūlėme vadui, kad mudu vis dėlto bandysiva. Kuopa stovėjo kaime. Iki Abromiškių dvaro buvo apie du gerus kilometrus. Vakare, gerokai sutemus, apsiginklavę parabeliais ir granatomis, išvykova į dvarą. Prisėlinę prie dvaro, pasislėpėme žabų krūvoje. Apie vidurnaktį į dvarą atjojo aštuoni lenkai. Arklius sustatė tvarte ir kieme palikę sargybinį, suėjo į vidų. Mudu atidžiai stebėjova vaikščiojantį sargybinį ir planavova, kaip be triukšmo jį suimti. Mudviem beplanuojant, sargybinis atsisėdo ant sukrautų medžių krūvos ir neilgai trukus pradėjo snausti. Pasinaudoję proga, prisėlinova ir tyliai jį suėmėme. Pašalinę sargybinį, ėjova prie rūmų. Per langą pastebėjome, kaip lenkai, dvarininkas ir jo dukterė, apsėdę stalą, gėrė ir valgė. Nutarėva paimti gyvus lenkus. Nieko nelaukę, tėsėkėva po granatą per gretimo kambario langus, kuriame buvo tamsu, o patys puolėme į vidų prie lenkų. Išsigandę lenkai nesi-priešindami pasidavė. Lenkus iškratėva ir pasiėmė po vieną jų arklį, raiti parsivarėva juos į kuopą. Vėliau atėję mūsų šauliai paėmė ir likusius lenkų arklius

G. Zenys

VIENA, SEKMADIENI,

Kuopos budėtojo švilpukas ankstybo ryturio skambumu nuaidėjo per visą kietą kareivinių aslą, kaip audros verpetas užgriebdamas kiekvieną kampa. Į miegančių kareivių ausis tas skardus garsas lindo geležinės siurbelės vikrumu praskrodamas būbnelius, įsisukdamas į smegenų centrus ir iš čia žaibo smūgiu trenkdamas į pačią širdį. Kaip gyvatės įgelti vyrai metė nuo savęs šiltas antklodes, paklodes ir akimirksnyje iš pažiūros tuščios kareivinės prispildė baltų besparnių angelų. Jei ne tos kareiviškos geležinės lovos, tai kitaip ir nemanytumei.

— Vyrai, šiandien sekmadienis! — sušunka vienas iš kairiojo sparno, kišdamas dešiniąją koją į šventadieniškas kelnes.

— Sekmadienis! . . .

— O, sekmadienis! . . .

Po skardaus švilpuko ši žinia kiekvieno ausyse skamba, kaip gera naujiena. Tas žodis vienodai kartojamas ir kairiajame ir dešiniajame sparne, ir mažiausio ir paties didžiausio kuopos vyro. Kaip koksai burtininkas, suima jis kareivius už pažastų ir taip lengvai lengvai pakilnoja, pasupa savo nematomose rankose. Vieni tylėdami, kiti kvatodamiesi su malonumu pasiduoda tam burtininkui ir skaidrūs šventadieniški spinduliai užsidega kareivių akyse. Po ištisos savaitės sunkaus darbo ši diena jiems reiškia poilsį. Ir juo didesnis darbininkas, tuo didesnis ir poilsis jam reikalingas. Be tarnybinių reikalų, kiekvienas turi ir savo asmeniškų, apie kuriuos per visą savaitę nebuvo laiko net dorai pagalvoti. Vienam draugai, kitam namiškiai, trečiam kažkur palikta mergaitė rūpi. Vieniems reikia laiškas parašyti, kitiems atsakyti į jų laiškus, su trečiais reikia susitikti ar nors pasvajoti apie juos. Pagaliau ir pati svarbiausioji sekmadienio pareiga — pabūti Dievo šventovėje. Su juo, kaip pasaulio pradžia ir pabaiga, kaip su Valdovu visų valdovų, kaip su savo tikroju Tėvu pasidalyti rūpesčiais, vargais ir pasisekimais.

Ir taip kiekvienas iš tų, kurie skubėdami tempė ant raumeningų kūnų šventadieniškus drabužius, jau iš pat ryto džiaugėsi, kad šiandien sekmadienis ir jau čia pat su tuo džiaugsmu kūrė šios dienos planus: kur jie eis ir ką darys. Ši diena jam vienam priklausė. Šiandien jis buvo laisvas nuo tarnybinių reikalų.

Netrukus tie balti besparniai angelai pavirto į tiesius linksmus kareivius. Jų batai spindėjo, kaip juodas šlifluotas stiklas, o veidai — kaip laimingų jaunavedžių vestuvių pirmąją dieną. Ir tikrai, jie atrodė panašūs į kavaliereus, tuojau pat pasiruošusius išvykti vestuvių puoton. Kiekvienas kampas taip išvalytas, taip išblizgintas, lovos taip švariai paklotos, kad, rodos, imk atvesk čia savo merginą parodyti jai, kaip čia malonu, kaip čia šventadieniška ir jauku. Argi negalėtų čia pat būti keliamos šauniausios vestuvės. Ir jaunikių iki valiai, net pačių rinktinių.

Pulko rajone suskambėjo trimitas. Kuopose vėl skardus švilpukas. Bematant linksmieji vyrai spindinčiais batais susirikiavo į gretas ir išdardėjo į rajoną.

Skaisčiai mėlynas dangus laimino rudens vėjų nuplaktą žemę. Sekmadienio skaistumu žibėjo saulė ir karininkų kardai švitravo jos spinduliuose. Prie pulko dešiniojo sparno rikiavosi griežikų komanda — stori kontrobasai ir minkšti kornetai. Žalvarinės dūdos kabėjo ant muzikantų pečių ir kiekvienas kareivis laukė to momento, kada tos žalvarinės dūdos prašneks galingu karių maršu: tram tara ram. . .

Prieš išsirikiavusį pulką išėjo jaunas kapitonas.

— Pulkas, klausyk mano komandos. — Suskambėjo skardus, visą kūną pagaunąs balsas.

Visos kalbos nutilo. Karininkai pustekiniai nubėgo kiekvienas prie savo kuopos dešiniojo sparno. Viršilos įsitvirtino kairiajame sparne.

— Lygiuok! . . . Ramiai! . . .

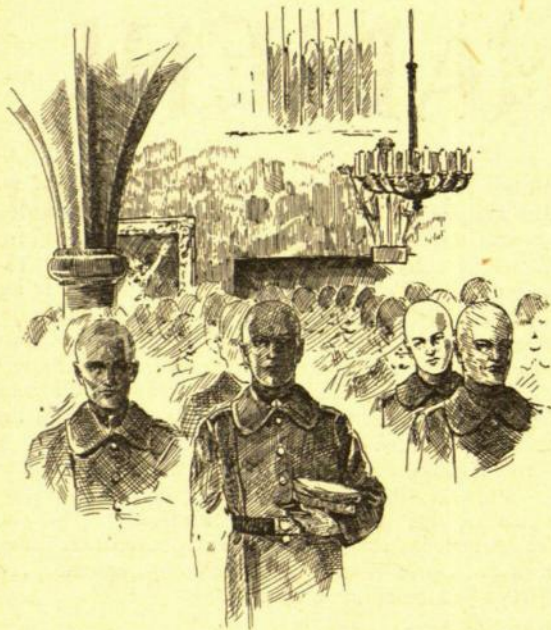
Po kiekvienos komandos visas pulkas judėjo, kaip vienas žmogus, ir kiekvienas, kaip visas pulkas. Tuo momentu ne vienas karys galvojo, kad jis yra lašas jūroje. Bet toji jūra susidaro iš daugelio tokių lašų — iš tokių, kaip ir jis. Tas lašelių panašumas ir sudarė kareivių broliškumą, jų panašumą vienas kitam, jų bendrą likimą ir bendrą paskirtį gyvenime. Štai visame pulke nėra nė vieno, kuriam bendroji komanda negalio-tų. Nėra nė vieno, kurs galėtų pasakyti — „aš nenoriu lygiuoti, nes esu išsilygiavęs!“. Ir per tat, kad kiekvienas ir visi turi atlikti ir atlika tuos pačius veiksmus ir kad niekas negali atsisakyti juos atlikti, per tat ir pasireiškia visų jų vienodas likimas ir bendravimas. O šis bendravimas labai daug reiškę. Tik mažas žvilgsnis į kareivių sudėtį — į jų kilimo vietas, ir jau aišku, kad šie vyrai surinkti iš visų Lietuvos kampų. Prieš juos buvo kiti, o jiems išsiskirsčius — vėl nauji. Tai reiškia, kad dalis rinktinių vyrų, surinktų į kariuomenę, atlieka tuos pačius veiksmus — dirba ir meldžiasi sutartinai, kad ir prieš Dievą ir prieš žmones atliktų Tėvynės pareigas. Šešias dienas kareivis dirba, o septintą dieną jis meldžiasi. O karo metu jis kaunasi ir drauge su savo draugais aukoja savo gyvybę dėl to, kad tokios pareigos reikalauja iš jo Tėvynė; dėl to, kad jis nėra koks nors atsisakytojas, o tikras didžiulės šeimos narys, drauge su visa šeima besidžiaugiąs laimėjimais ir liūdįs dėl pralaimėjimų.

— Žengte marš! . . .

Ir visas pulkas vėl kaip vienas žmogus energingai pasijudino, galingu žingsniu drebindamas rajoną. Žalvarinės dūdos tratino maršą, o storas būbno garsas didino žingsnio svorį. Na, ir linksma!

Kai ilga vora išsitiesė miesto gatvėmis, smalsūs praeivių žvilgsniai sekė tą ritmingai linguojančią vorą ir nejučiomis drauge su ja slinko ta pačia kryptimi. Ne vienas ir ne du iš tų praeivių dar taip neseniai patys

buvo kareiviai ir nepaprastu gyvumu prisiminė tas dienas, kada lygai, kaip šie eiliniai, ir jie žygiavo su savo draugais. Tik tada jie dar nežinojo, kad vėliau bus taip neapsakomai miela prisiminti kareivio dienas. Ir miela prisiminti ir gaila, kad jie dabar ne uniformuoti ir negali

...Dieve, Tu sutvėrei pasaulį taikai ir ramybei...

stoti rikiuotėn. Tų praeivių — palydovų tarpe nemažas skaičius tokių, kurių panosės gyvaplaukiais tebėra pasipuošusios ir kurių sąrašai jau sudaromi, kad kitais metais ir jie būtų paimti kariuomenėn. Šitie taip pat pilni minčių apie tas dienas, kada vietoje žygiuojančiųjų, jie kirs savo kojomis miesto grindinį, kada ir juos slapti merginų žvilgsniai lydės bažnyčion.

Eilinio Gelažiaus akyse staiga pasirodė ružavi jos veidai ir balti dantys — ji aiškiai pamatė jį ir dargi kumštelėjo savo draugei, stengdamosi nežymiai parodyti jai jį. Gelažius šyptelėjo akimis ir prisiekė savo širdyje šiandien po pietų būtina jį atlankyti. Miltakiui paves užimti jos draugę, o pats — panaudodamas visas lauko tarnybos statuto taisykles — puls atakon.

Bažnyčioje kareivis kalbasi su Dievu. Tyra Lietuvos kareivio širdis, nes jo durtuvus nėra prieš jokią nekaltą žmogų nukreiptas. Lietuvos kareivis yra tik sargas paties Dievo jam duotos Tėvynės. Jis neina į svietimas žemes grobti svietimo turto ir žudyti nekaltų žmonių. Jis tik savo turtą gindamas ieško paramos Aukščiausiojo valioje. Ir dangus negali neišgirsti taikos ir meilės pilno Lietuvos kareivio balso:

— Dieve, Tu sutvėrei pasaulį taikai ir ramybei. Tavo tobuliausias tvarinys yra žmogus. Žmones Tu suskirstei į tautas ir valstybes, kad jiems būtų gera gyventi, kad jie galėtų ne tik savo kūno, bet ir sielos reikalais rūpintis. Ir kiekvienai tautai Tu davei atskirą kalbą. Tad argi Tu, Viešpatie, nusigręžtumei nuo tų, kurie visomis jėgomis nori apginti savo turtą ir savo kalbą nuo kitų — nuo savo priešų, kurie su ginklu tyko veržtis į mūsų žemę. Dieve, iš visos širdies šaukiuosi į Tave padėjimo visuose mano žygiuose, kuriuos skiriu savo Tėvynės garbei. Ir padaryk taip, kad man tektų atlikti kuo didžiausias žygis — kuo sunkiausias darbas.

Esu toks menkas lašelis toje didžiulėje žmonių jūroje, bet tikėdamas Tavo gailestingumu turiu vilties atlikti ką nors naudingo visų savo draugų ir giminių labui. O padaryk, Viešpatie, kad mano mirtis nebūtų tuščia vidurė, bet kad ji būtų pilnaviduris žiedas Tėvynės didvyrių nupintame laisvės vainike. Leisk man mirti Tėvynės Lietuvos garbei. Mano Lietuva tokia maža, argi Tu jos, Visagali, nepasigailėsi? Nes argi mes kalti, kad norime gyventi toje žemėje, kurioje Tu pats mums paskyrei ir argi mes nusidedame kalbėdami savo prigimtajai kalba? O gal Tu mus baudi už tai, kad mes permaža mylime savo žemę, kad nemokame vertinti Tavo mums suteiktos dovanos, besivaikydami svetimus dievus ir bemurmėdami prieš Tave už tai, kad mes tokie maži ir silpni? Aš meldžiuosi į Tave už tuos tamsuosius, kurie nesuprasdami ką sako, ima būkštauti ir nepasitikėti Tavo galia ir išmintingumu. Atleisk jiems, Viešpatie, nes jie nežino ką daro. Tavo rankoje yra tokios jėgos, kurios vienu akies mirksniu gali sutrinti galiūnus ir išaukštinti silpnuosius. Tu baudi išdidžiuosius ir užtari silpnuosius. Tu žinai visą praeitį, ateitį ir dabartį. Be Tavo valios ir plaukas nuo galvos nenukrenta. Apsaugok, Viešpatie, į Tavo rankas savo likimą sudėjusią Lietuvą ir padėk man visomis jėgomis tarnauti jai, nes tarnaudamas savo tautai aš viską aukuju Tavo garbei...

Į Dievo karalystę skrendančias taurias kareivio mintis lydi dūdų orkestro per mišias griežiamos melodijos. Tie patys griežikai, kurie gatvėje pliekia linkmiausius maršus, bažnyčioje moka iš tų pačių instrumentų prabilti tokiais švelniais, tokiais nežemiškais akordais. Norisi kilti su tais akordais aukštyn aukštyn... Palikti žemę, pasiekti žvaigždes, skristi milijardus kilometrų amžinojone begalybėn ir taip beskrendant sutirpti Visatoje. Tie akordai nuneša sielą į nežinomą pasaulį ir užburia tąja begalybe, kuri atsiveria prieš dvasios akis. Angelų balsai sklaidžiasi begalybėje. Tu skrendi į juos. Ir juo toliau tu skrendi, tuo aiškiau juos

.. Būrio vadas apie pusantros valandos praleido kuopoje...

imi girdėti ir suprasti. Staiga tave apima toks nuostabus tikėjimas, kad visa tai, ką tu dabar girdi, gali tęstis per amžius. Tada tu pajunti savyje tokį lengvumą, lyg pats būtumei pavirtęs į skrendančią melodiją. Ir tada tu imi suprasti, kad tavo širdyje yra Dievas.

Iš bažnyčios visi grįžta namo vėl tokia pat tvarka, kaip ir buvo atvykę. Tas pats kapitonas komanduoja ir tie patys griežikai tratina maršus. Bet maršai jau kiti. Ir palydovų daug naujų šaligatviuose matyti. Mažai kas iš praevių žalsvose gretose atskiria Gelažių, Miltakį ar kitą kokį eilinį — visi atrodo vienodi, kaip gyvi telefono stulpai. Jie sudaro vieną masę, patys nustodami buvę atskirais individualais.

Orkestrui nutilus, mokomoji kuopa užtraukia dainą. Ir nors bažnyčia kiek tolokai nuo kareivinių, bet kelias į ją atrodo toks trumputis, kad kai voros uodega įeina į rajoną, kiekvienam norisi dar kartą grįžti bažnyčion.

Iki pietų linksmieji kuopos kareiviai susimeta krūvon. Kuopoje yra penkios garsenybės — juokų krėtikas, dainininkas, griežikas, įvairių atsitikimų pasakotojas ir visokių gandų skleidėjas arba laikraštinkininkas. Kai jie sveiki ir neužimti darbais, pusė kuopos susirenka apie juos ir tada gali išgirsti ko tik nori. Kai gerklės pavargsta nuo dainų, prasideda šokiai su visais niuansais. Panelėmis parenkami patys švelniausieji liežuviu ir patys lanksčiausieji. Šokiai ir dainos užpildo kareivines, kaip per linksmiausią vakarušką. Kada prakaitas čiurkšlėmis liejasi per nugaras, o muzikanto pirštai sustinsta nuo armonikos klavišų, tada visi sustoja pusrąčiu ir pradeda vieni kitiems pasakoti įvairiausius nuotykius. Netrukus budėtojo švilpukas skelbia pietus, pirmiau pranešdamas tokią žinią:

— Bakų plaut!...

Po pietų eilinis Gelažius rėžė savo draugui per petį ir visa burna šypsodamasis, aiškiai matomu pasididžiavimu, paklausė:

— Nori eiti su manim?

— Į miestą?

— Taip, į miestą.

— O leidžiamąjį ar gavai?

— Dar negavau, bet gausiu.

— Tai, kai gausi, tada mane pakviesk. Aš žinau, kad tu jo negausi.

— Kodėl gi negausiu?

— Paklausk skyrininko — pasakys.

Bet nereikėjo ir klausti — pats skyrininkas tuojau visiems paaiškino:

— Šiandien į miestą niekas neis. Už tai, kad praeitą kartą vienas mūsų kuopos buvo pastebėtas mieste neblaivus. Kuopos vadas nubaudė visą kuopą vieną dieną neišeiti į miestą.

Prisieksusiųjų miesto lanakytojų buvo nedaug ir tik tai keliems šis nubaudimas buvo skaudus. Visai kitaip bausmę atjautė eilinis Bagdonas, nes ne kas kitas, o jis buvo šios bausmės priežastis. Nieko nėra kareiviui skaudesnio, kaip per savo kvailumą užtraukti draugams nelaimę. Tik visiškai supuvęs savo dvasioje galėtų nejauti tokios gėdos. O Bagdonas toli gražu dar nebuvo supuvęs. Bet jis jau ne kartą buvo baustas už išigėrimą kitokiomis bausmėmis. Šį kartą kuopos vadas parinko ypatingą bausmę. Ir eilinį Bagdoną bausmė veikė, kaip praryta žarija. Nes jis draugus mylėjo.

Kuopa liko kareivinėse ir nė vienas kareivis iš tų, kurie labai norėjo tą sekmadienį išeiti miestan, eidamas gulti nesigrauzė dėl praleisto su draugais sekmadienio. Buvo linksma, ir buvo daug naudos — būrio vadas apie pusantros valandos praleido kuopoje pasakodamas įvairius atsitikimus. Tokių pamokomų, gražių. Be to, visi drauge išklause keletą straipsnių iš savaitinio karių žurnalo. Taip pat visi drauge išklause ir karių radijo pusvalandį. Popietė prabėgo žaibo greitumu. Vyrai dar labiau prisirišo vienas prie kito, dar daugiau pamilo savo kareivišką likimą. Ir jei jau būtina reikėtų pasakyti, kas tą sekmadienį liūdėjo, reikėtų aplankyti vieną kitą iš tų mėlynakių, kurios slapta gėrėjosi rimingai žygiuojančiais kareiviais, jų žalsvose gretose ieškodamos kažko, kas taip artima buvo jų širdims.

J. Nr.

Paliai Trakus

(Ryšininko atsiminimai)

Kai 1920 m. rudenį 7 pėst. pulko daliniai buvo užėmę Trakus, tai mūsų 6 pėst. pulko III batalionas iš Aukštadvario per Strėvą slinko Trakų link susijungti su 7 p. pulko daliniais ir sudaryti bendrą frontą. Ryšininkus: eil. Rekę, J. Duobą ir mane bataliono vadas vyr. ltn. Sinkevičius pasiuntė į Trakus skubiai užmegsti ryšį su ten jau esančiu mūsų kariuomenės daliniu. Skubiai pasikinkę arklių dviejų ratų vežimėlin, pilną rįščia pasileidom vieškeliu iš Strėvos į Trakus. Kai pasiekėme miestą, saulutė gražiomis varsomis nudažiusi vakarų horizontą, kabėjo jau netoli žemės. Vėjas visai nutilo ir Trakų ežerai, nuvarę paskutinę bangą, apmirė.

Pravažiavę pro dviejų ežerų sąsmauką, kaip pro vartus, patekom į miestą. Nuo pat bažnyčios pasukome į kairę ir ilga, kiek vingiuota gatve pamaži kopiami aukštyn į kalnelį — į miesto centrą. Dairomės į šalis ir stebimės, kad miestas lyg išmiręs. Kur ne kur žmogus gatvėj pasirodo ir vėl nežinia kur dingsta. Kareivių visai nematyti ir nejaučiama, kad jų čia galėtų būti. Krautuvės uždarytos. Kur ne kur pro langus pažiūri į mus žmogystos, kurios nuo langų vėl greit dingsta. Kažkaip pasidarė nejauku ir įtartina. Dar neužkopę

kalnelio, sustojome ir nusprendėme vienam pabėgėti į kalną ir apsižvalgyti bei surasti mūsų karių.

Staiga išgirstame arklių kanopų ritmingą bildesį, kurs kaskart vis garsiau aidėjo. Supratom, kad raitininkų būrys artinasi į mus. Nejučiomis šokome už vieno kiemo vartų ir pasiruošėm šūviais sutikti, jei tai pasirodytų priešo raitininkai. Ilgai laukti neteko. Tuoj pastebėjom iš anapus kalnelio keletą raitininkų, kurie zovada gatve artinosi į mus. Širdis stipriau suplakė, ir trijų šautuvų vamzdžiai išsikišo pro vartų plyšius. Dar sekundė kita, ir trijų salvė turi raitininkų būrį prareinti, ar bent priversti neštis ten, iš kur atėjo. Bet staiga lengviau atsidusom ir šautuvus nuleidom, kai iš tolo pamatėm ant raitininkų kepurių ryškiai baltus lankus. Mūsų gusarai! — džiaugsmingai sukuždėjom. Iš tikrųjų, gusarai! — patvirtino kitas, ir išėjom pro vartus.

Mūsų raitininkai jau iš tolo pastebėję gatvėje stovinčią mūsų gurguolę, savo žirgus kiek prilaikė ir lengva ristele artinosi. Gusarai priėjo ir nusėdo nuo arklių. Ir koks buvo mano nustebimas, kai pažinau savo vaikystės draugą Petrą Bindoką, kurio krūtinę dabar puošia net du Vyčio kryžiai. Abu broliškai pasisvei-

kinam, nes jau buvo keletą metų praslinkę nuo mūsų paskutinio pasimatymo. Jis man dabar jau atrodė ne toks, koks buvo mokyklos suole. Jo dabar nemažos akys žvilgsnius svaidė, kaip žaibus. Veidas, matyt, vargo matęs ir gana rūstus. Žinodamas, kad iš prigimties buvo jumoristas, todėl jo paklausiau, kodėl jis taip pasikeitė, kodėl akys taip ant viršaus išlipusios, kad gali net šipuliu nužerti. Tada mano bičiulis juokais tuoj paaiškino, kad akys jam išvirto tada, kai jis išgelbėjo savo draugo gyvybę. O buvo taip. Esą, juodu su draugu pačiame kautynių įkarštyje buvo pasislėpę už vieno rūšio, kuris buvo storai apkastas žemėmis. Prie rūšio durų prisispaudė, abu su paruoštom rankinėm grąnatom laukė prieš. Staiga atšvilpė prieš nemažo kalibro sviedinys ir smogė į patį rūšį. Juodu sviedinys ne tik žemėm apibėrė, bet ir išvirtusios durys, o ant jų ir žemės, visai prislėgė juodu su draugu. Bindokas esąs buvęs kiek geresnėje padėtyje, nors ir užgultas, tačiau jo draugui jau grėšė mirtis nuo suslėgimo. Gelbėdamas draugą, savo strėnom atkėlė šias užgriuvusias duris ir išvadavo draugą. Bet už tai, bekeliant duris, jam net akys iššokę ant kaktos ir pilnas oras pasirodęs žvaigždžių. Dabar žvaigždutės, esą, iš akių jau išnykę, bet akys dar į savo pirmąją vietą neatslinkę, todėl, esą, dabar jis ir atrodo išverstom akim. Visiems linksmo juoko padarė ši jo pasaka ir, gal būt, jis jos nebūt paibaigęs per kelias dienas, jei būtų patogios sąlygos jų klausytis. Tačiau ši kartą reikėjo juoką palikti kitam kartui. Dabar Petras Bindokas paaiškino, kad kuo greičiausiai turime palikti Trakus, nes kairiajame mūsų fronto sparne lenkams pavyko pralaužti mūsų frontą ir pasiduoti kiek pirmyn. Todėl mūsų 7 p. pulko daliniai iš Trakų pasitraukė jau prieš 2 valandas.

Padėtį nupasakojęs, Petras Bindokas su savo būriu sėdo ant žirgų ir norėjo tęsti savo kelionę, bet staiga sutrukdė žydaitė, kuri pribėgo prie Bindoko ir susigraudenusi kvietė visus užėiti pas jos tėvą, kuris norįs su mumis pasikalbėti ir kuo nors pavaišinti. Mes atsisakinėjom, kad neturime laiko, bet tuoj priėjo ir pats jos tėvas. Jis tiesiog traukia už skverną ir prašo nors minutėi čia pat užėiti. Einam keturi, ką darysi, žiūrėsime, kas čia bus. Žydėlis atidarė krautuvę ir visiems pradėjo kišti į kišenių saldinių bei papirosų. Mums pasidarė labai nepatogu. O tiems dar nepatogiau, kurie neturėjo pinigų. Vieni griebėmės už vaišes mokėti, kiti beriamė dovanas atgal ant kėdės. Žydėlio dukterė susijaudinus prašo priimti jų vaišes. Esą vis tiek lenkai užeis ir pasiims kas jiems patinka, tai, girdi, geriau tegul ima savieji. Toliau žydėlis pasiskundė, kaip lenkai, pasitraukdami iš Trakų, išniekinę jo žilą barzdą. Dukterė tik galva linguodama tvirtino tėvo pasakojimus.

Dėl visa ko dalį siūlomų ir brukamų vaišių priėmę, nuoširdžiai padėkoję ir atsisveikinę iki pasimatymo, raitininkai risčia dingo gatvės pasisukime. Dabar mes ryšininkai likome vieni Trakuose. Kiekviena minutė buvo brangi, ir gaišti būtų pavojinga. Apsigrįžę patraukėm iš Trakų atgal. Bet dar iš miesto nespėjus išvažiuoti, mūs galvoje dingtelėjo mintis, jei Ryme būdamas popiežiaus nepamatytumei, būtų nedovanotina. Todėl visi trys nutarėm dar pasižiūrėti Trakų pilies griuvėsių, kurie, didingai stovėdami ežero viduryje, vilioje viliojo juos aplankyti.

Saulutė jau visai leidosi. Gelsvai rausva spalva nudažė pilies griuvėsius, o spinduliai, tarytum, žaidė stikliniame ežero paviršiuje. Paskubomis nusileidę į pakrantę, susiradome valtę ir sulipę į ją, patraukėm

per ežerą į pilį, nubėgom prie pilies ir į jos vidų. Nelgiai užtrukę, prislėgta širdimi palikome pilį ir Trakus.

Jau saulei nusileidus, tuo pačiu keliu dumiamo atgal į Strėvą. Laimingai pasiekėm savo batalioną. Net jokio šūvio iš niekur negirdėjom. Mūsų batalionas, kiek už Strėvos pažygiavęs, sustojo ir apsikasė, nes gusaras Bindokas su savo būriu jau buvo pirma mūsų pasiekęs mūsų batalioną ir suteikęs žinių apie esamą padėtį. Visa naktis praėjo ramiai. Rytui prašvitus pakilo pašėliškai smarkus vėjas. Pirštai grubo. Kas neturėjo pirštinių, tai ant rankų movė kojines. Kas neturėjo nė tų, tas kartas nuo karto bėgdavo į artimesnę trobą sušilti. Lenkai, nesutikdami mūsų pasipriešinimo, matyt, vis dėlto slinko gana atsargiai ir pamaži, nes jau ir šios dienos vakaras buvo netoli, o priešų kaip nėra, taip nėra. Štai ir antra naktis ramiai slenka. Jau kai kurie visai pasiilgome šaudyti. Norisi kokios nors permainos, nes šaltokam ore tikrai įgriso be darbo lindėti apkauose. Bet vis dėlto visi jaučiam, kad tuoj mums šaltis pranyks. Tuoj bus šautuvai ir kulkosvaidžiai šilti ir nereikės bėgioti pas gyventojus šildytis.

Prašvito antros dienos rytas. Visi nardome apkauose ir rūpinamės turėti kuo daugiausia šovinių geltonom tūtelėm. Mat, tada apščiai turėjome ir raudonom tūtelėm šovinių, taip anuomet vadinamų raudonųjų šovinių. Šių raudonųjų šovinių kiekvienas krattėmės ir stengėmės juos pakeisti į geltonus. Mat, raudonieji šoviniai turėjo tokią ypatybę, kad jį iššovus, jo tūtelė šovinio lizde taip stipriai prisivildavo, kad kitą kartą net negalėdavai užrakto atidaryti. Atsitikdavo ir taip, kad jei užraktą šiaip taip ir pavykdavo atlaužti, tai užrakto trauktukas nulauždavo šovinio tūtelės dugno graižėlį, o pati tūtelė iš šovinio lizdo nė neklibšt. Šitokiu atveju tekdavo griebtis grūstuvu. Atidarius užraktą, tekdavo porą bei trejetą kartų grūstuvu smarkiai uždroti, kad iš vamzdžio išlėktų tūtelė. Šiaip tūtelę iškrapštęs, vos tik spėjai iššauti antrą raudonąjį, žiūrėk, vėl tas pats. Ir šitie raudonieji šoviniai labai trukdė mūsų ugnies galingumą. Šiek tiek palengvėdavo šis vargas, jei šalia savęs galėjai turėti bent pusę katiliuko vandens, į kurį kiekvieną raudonąjį šovinį, prieš įstumiant į šovinio lizdą, galėdavai dar pašlapinti vandeniu. Šlapias šovinys, nors ir įkatusiame šautuve, nespėdavo prikepti ir būdavo geriau šaudyti. Kitas, jei kautynės ilgiau užsitęsėdavo ir pritrūkdavo vandens, tai išbaigdavo net savo seiles ir neturėdavo net kuo susivilgyt lūpų, kurios skirdo nuo šurkštaus rudens oro. Šitokiais sumetimais griebdavome tik geltonus. Žinoma, kai jau kitokių nebūdavo, tai ką padarysi, vis geriau kaip nieko. Kulkosvaidžiams tai būtinai turėdavo būti tik geltonieji šoviniai, nes įmaišius nors vieną raudonąjį, ypačiai tada, kai jau kulkosvaidis įkaitęs, būtų rimta kliūtis, kurios lengvai ir greit nepašalinai.

Taigi, dabar mūsiškiai jautė, kad netrukus turės užvirti mūsų ginklai ir žūt būt reikės sulaukyti priešų bangą, nežiūrint jų persvaros. Todėl kiekvienam rūpėjo, kad kuo mažiau būtų vargo su raudonaisiais šoviniais. Vieni į apkasus pradėjo gabentis vandens, kiti iš jų juokėsi. Žodžiu, vyko linksmas klegesys, kol pasigirdo lenkų pabūklų duslus dundėjimas. Visi apriptom ir laukėm atlekiančių sviedinių. Deja, nieko. Pas mus jokio „svečio“ priešas neatsiuntė. Matyt, pradėjo apšaudyti mūsų kairįjį sparną, nes ten jie ypačiai gulė.

(Bus daugiau)

A. V.-vis

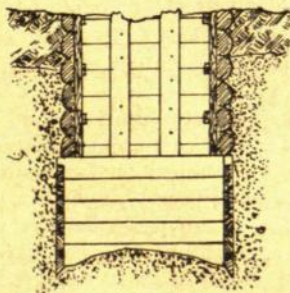
ŠULINIAI

(Žiūr. „Kario“ Nr. 43)

Purvas ir drumzlinas vanduo išsėmiami ir ant išvalyto dugno pripilama 20—25 cm žvirgždo (skaldos). Kartais, jeigu iškasto šulinio labai vandeningas dugnas ir smėlis smarkiai slenka, neprošali dugną išgrįsti lentų grindiniu, paliekant siaurus plyšius vandeniui įeiti. Iškasus šulinį ir įgramzdinus rentinį į reikiamą gilumą, paviršiuje, virš žemės horizonto, apie 0,5—0,8 m aukščio pastatoma dėžė. Po to, virš šulinio statoma būdelė, blogiausiai atveju pasitenkinama pastogė. Būdelė ar pastogė dirbama iš aklina suglaustų lentų ir apkalama toliau cinko skarda. Būdelė ar pastogė apsaugo šulinio vandenį nuo bet kokio užteršimo. Šio tipo šulinio plotis 1,00 × 1,00 m iki 1,40 × 1,40 m. Gilumas siekia iki 15 m.

Puriose ir byrančiose padermėse griūvantis smėlis ir akmenėliai rentinį iš visų pusių gali smarkiai sugniaužti. Po to kad ir kaip iš apačios nesikastume, jeigu rentinys iš visų pusių bus žemės slėgiamas, rentinys negrims, nes rentinio svorio jėga, palyginus su žemės slėgimo jėga, bus kur kas mažesnė. Kad įsitikintume, jog rentinys iš tikrųjų yra žemės smarkiai prislėgtas, bandome iš viršaus rentinį slėgti papildomu krūviu: akmenis ar smėlio prikrautais maišais, sunkiais rąstais ar kuo kitu. Bet jeigu ir šiuo atveju rentinys nesileis, po apatiniu rentinio vainiku išima žemes taip, kad būtų galima naujas vainikas dėti jau ne iš viršaus, bet pasikasus iš apačios. Šitaip vykdomas šulinio kasimo darbas, sunkesnis ir sudėtingesnis, žymiai daugiau laiko ir patyrimo reikalauja, bet prityrusių žmonių nesunkiai įvykdomas. Išvengti nelaimingų atsitikimų, būtent, kad aukščiau sustatytas ir užkliuvęs rentinys netikėtai nenukristų tęsiant darbą nauju būdu, būtina po kiekvienų 4—5 vainikų dviejų apatinių rąstų galus palikti ilgesnius, kurie įkišami į šulinio duobės šonuose iškastas angas. Iš apačios dirbamas rentinys sutvirtinamas lystėmis (lentomis) ar geležinėmis sankabomis.

Labai nepastoviose, byrančiose žemės padermėse pirmieji rentinio vainikai statomi ant bedugnės dėžės „a“ ir pritvirtinami atitinkamomis geležinėmis sąvaržomis (brėž. 6). Ši dėžė paprastai daroma kiek plates-

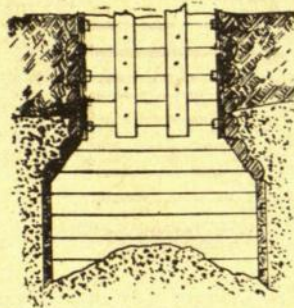

Br. 6. Rentinio nuleidimas byrančioje žemėje

nė už pagrindinio šulinio rentinio plotį. Kasant šulinį dideliu gyly, kad ta dėžė nesuirėtų, ji sutvirtinama geležinėmis lystėmis. Pati dėžė dirbama iš lentų, neplonesnių kaip 7,5 cm. Lentos sujungiamos su renti-

niu apačioje. Įvairūs dėžės sujungimai su šulinio rentiniu parodyti 6 ir 7 brėžiniuose.

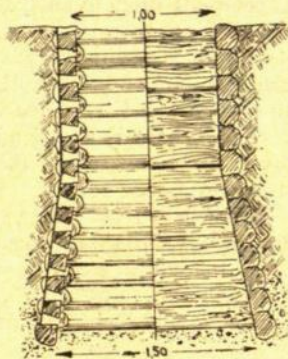
Kasant šulinį, kai kada pasitaiko užtikti drimbančio smėlio sluoksnį: jis susidaro iš labai smulkių smėlio

Br. 7. Rentinio sujungimas su bedugne dėže

grūdelių, pergausiai atsiskiedusių vandeniu. Toks smėlis nepastovus, veržiasi kur tik rasdamas tuštumą, tad greit jis įsiskverbia į šulinio dugną ir jį užtvindo. Šitokiose plaukiančiose ar drimbančiose padermėse darbas sunkiai įmanomas. Pasitaiko, kad beveik iškastą šulinį persraunus vanduo ir drimbąs smėlis neleidžia užbaigti. Darbą tenka nutraukti ir pradėti kitą vietą kasti naują šulinį.

Kad galėtume plaukiančias smėlio padermes (drimbantį smėlį) nugalėti ir įleisti medžio šulinio ren-

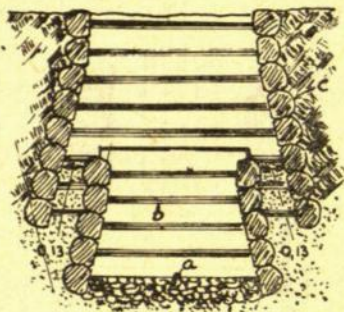

Br. 8. Rentinio nuleidimas, pereinant drimbančio smėlio sluoksnį

tinį į reikiamą gilumą, būtina rentinį apačioj šėtros pavidalu praplėsti, jeigu viršuje rentinys turės 1,0 × 1,0 m, tai apačioje sieks 1,5 × 1,5 m. Rentinio plėtimą pradeda vos tik pastebėjus drimbančio smėlio siuoksnį. Vainikai dedami iš apačios į viršų. (brėž. 8). Panašus darbas vykdomas keliais būdais, tačiau paminėsiu iš jų svarbiausį.

Ant praplėsto rentinio (varpo pavidalo) dugno, kuris stovi ant plaukiančio ar drimbančio smėlio paviršiaus, statomas mažesnio išmatavimo, bet panašios formos rentinys. Pastarasis pristatomas iš apačios į viršų; be to, ypatingu kruopštumu stengiamasi iš apačios pridėdamus vainikus aklina suleisti su rentinio apatiniu vainiku. Vandens renkamo šulinio apačios vainiko

šonas nusmailinamas; tuo pasiekama sklandesnio ir greitesnio grimzdimo. Vandens renkamo šulinio rentinys (pagalbinis) yra mažesnis už pagrindinį rentinį. Būtina, kad tarp sienelių pagrindinio šulinio rentinio ir pagalbinio susidarytų 13—15 cm tarpas. Vandens renkamojo šulinėlio gramzdinimas vykdomas šiuo būdu: imamas atsiskiedęs vandeny drimbantis smėlis ir iš-

Br. 9. Rentinio pagilimas drimbantčio smėlio sluoksnyje, vandens renkamo šulinio pagalba: a) skalda, b) vandenį renkamas šulinys, c) rentinys

metamas už sienelių — į tarpą tarp didžiojo rentinio ir šio. Reikia pabrėžti štai ką: negalima semti vandens nuo drimbantčio smėlio paviršiaus, nes, nusėmus vandenį, plaukiančio smėlio mišinys dar su didesniu veržlumu skverbsis į šulinio dugną; netrukus už didžiojo rentinio gali atsirasti vandens išgraužtų tuštumų ir jos gali pakreipti į kurį nors šoną visą rentinį. Kada vandens renkamo šulinio dėžė pasieks reikiamos gilumos (drimbantčiose padermėse), ant dugno pripilamas filtruojantis sluoksnis 1 m storio. Visų pirma pilamas smulkus smėlis, po to stambus, o ant pastarojo užpilama akmens skaldos-žvirgždo.

Čia aprašytais būdais statomi tik tokie šuliniai, kurie bus naudojami kelius metus. Jei šuliniai numatomi naudoti neilgiau metus, kas karo metu dažnai pasitaiko, tai jie kasami taip, kaip paprasti mūsų šuliniai ir sutvirtinami lentų arba tašų rėmais. Pionieriams dažniausiai tenka tokius šulinius kasti.

Be to, jei galima gauti ar pasigaminti betoninių rentiniams žiedų, tai šuliniai kasami pastaruosius naudojant. Šuliniai su betoninių žiedų rentiniais kasami rentinio grimzdinimo būdu. Čia reikia prityrimo kasti šulinį tiesiai — vertikaliai, šiaip jau darbas nėra sudėtingas.

Įrengus šulinį žemėje, jo viršuje, 2—3 m atstume aplink rentinį, iškasama 0,7 — 1,0 m gilumo duobė; išimtos žemės vietą primetama molio, kurį stipriai sutrambuoja: sumušto molio sluoksnis reikalingas sulaikyti bet kokių nešvarumų sunkimąsi.

Aplamai, vidutinio kietumo žemėje iki 3—4 m gilumo šulinį iš medžio rentinio 4 žmonės gali iškasti ir per 1,5 — 2 dienas; betono žiedų rentinio — 6—8 m gilumo 2 žmonės per 2 dienas.

Iš šulinių ir kitų vandens laikytuvų iškeliamas vanduo įvairiais būdais, įvairių įtaisų pagalba, pavyzdžiui: svirtys (gervės), skrysciai (blokai) volų sukuvai, aktyti vandens keltuvai, siurbliai ir kitos priemonės.

Seklių šulinių įrengimas

Sekliu šulinium vadiname tokį šulinį, iš kurio metaliniu vamzdžiu iš dirvožemio sluoksnių iki 7 m gilu-

mos vandenį siurbliu traukiame. Toks šulinys susideda: a) iš šulinio dalių, ir b) jo priedų.

Šulinio reikmenų sąrašas.

Eil. Nr.	P a v a d i n i m a s	Kiekis	Svoris kg
I. Šulinio dalys:			
1	Tinklinis filtras	1	5,5
2	Spiralinis (įvijinis) antgalis filtrui	1	3,0
3	1,5 m ilgio vamzdis su graižtuvomis ir movomis	5	30,0
4	Vamzdžių 0,75 m ilgio	2	6,25
5	Rutulinis vožtuvas su šaiba	1	0,25
6	Siurblio pastapas	1	16,0
II. Šulinio įrengimui pagaibinės ir atsarginės dalys:			
1	Grėžiamasai šaukštas	1	8,0
2	Piramidinis grąžtas	1	4,25
3	Šarnirinis pavalkas	1	7,5
4	Vamzdžiams ir movoms repiės ..	2	7,75
5	Užveržiamieji pavalkai	1	5,0
6	Veržlių raktas	1	0,5
7	Dėžė su tepalu	1	1,0
8	Atsarginių vamzdžiams movų ..	2	0,75
9	Atsarginių rankovėlių	2	0,5
10	Atsarginė šikšna vožtuvui	1	0,25
Bendras svoris			96,5

Kaip minėta, čia aptariamiems vamzdiniams šuliniams gylis lygi 7 m. Šių šulinių vidaus skersmuo turi 38 mm, siurblio su stūmokliu 90 mm ir jo ejos ilgis 120 mm. Tokio šulinio vandens išsiurbimo našumas 22 ltr. per 1 min. Nurodytas išsiurbiamasai vandens kiekis nedidelis, tačiau, perduvus jį į valandos darbo našumą, jis sudaro $22 \times 60 = 1320$ litrų. Pagaliau šitokio siurblio 8 val. darbo našumas lygus $1320 \times 8 = 10560$ litrų arba 850 kibirų vandens. Iš to dera daryti išvadą, jog tik vienas panašios rūšies siurblys-šulinys gali aptarnauti iki 500 žm. Tačiau, esant didesniai vandens poreiklavimui, šulinių statoma tiek, kad vandens stokos nebūtų jaučiama.

Sulyginus šios rūšies šulinius su kasamosios rentininės konstrukcijos šuliniais, pirmieji gali pirmuoti tuo, kad juos statant atkrinta žemės kasimo darbai, taip pat nereikalinga statydinti medžio rentinių ir sutvirtinimų, kas žymiai sutrumpina šulinio įrengimo laiką. Be to, turime atminti tą, kad vamzdiniuose šuliniuose vandens horizontas yra visiškai izoliuotas nuo žemės paviršiaus, o tuo pačiu šulinys yra apsaugotas nuo bet kurių užteršimų. Tačiau dar svarbiau, kad vamzdinį šulinį, atitinkamos medžiagos įmovo pagalba (per kurį negali praeiti jokios nuodingos dujos bei medžiagos), be didelių sunkumų galima apsaugoti ir cheminių puolimų metu. Jo teigiamų savybių priklauso virš žemės esančių dalių mažas dydis, kas lengvina jo užmaskavimą, be to, jį nesunku sunaikinti.

(Bus daugiau)

VI. Mingelevičius

Iš priešlėktuvinės apsaugos rinktinės j. psk. PA-LIUKAIČIO — 14 pren. (papildomai).

4 pėst. pulko vrs. SIMANAVIČIAUS — 41 pren.

Karo aviacijos psk. RADŽIŪNO — 111 pren.

1 art. pulko vrs. JONO LAPŠIO — 83 pren.

Kėdainių gimnazijos mokinių (per karinio rengi-mo instruktorių) — 120 pren.

8 pėst. pulko j. psk. J. SABALIAUSKO — 21 pren.

Karo policijos mokyklos psk. ANTANO SAVIC-KO — 9 pren. (papildomai).

4 pėst. pulko j. psk. STASIO KULIO — 32 pren.

1 inžinerijos bataliono psk. TIMINSKO — 11 pren. (papildomai).

3 pėst. pulko j. psk. J. KAVALIAUSKO — 30 pren.

6 pėst. pulko vrs. ŠAPALO — 82 pren.

2 inžinerijos bataliono psk. ALBINO CRICIŪNO — 9 pren.

4 pėst. pulko psk. GAŠKOS — 26 pren.

4 art. pulko j. psk. CHATKEVIČIAUS — 51 pren.

8 pėst. pulko j. psk. MEŠKAUSKO — 21 pren.

Karo veterinarijos puskarininkių ir arklių kausty-mo mokyklos vrs. A. VALANČIAUS — 10 pren. (pa-pildomai).

Šarvuotųjų rinktinės kpt. AMBRAZIŪNO — 75 pren.

Šarvuotųjų rinktinės j. psk. GRINIUKO — 82 pren.

Karo policijos mokyklos psk. GUDŽIŪNO — 24 pren.

1 gusarų pulko psk. MENKELIŪNO — 38 pren.

1 gusarų pulko psk. BR. MACO — 80 pren.

Ginklų dirbtuvės KALIMAVIČIAUS — 27 pren.

9 pėst. pulko psk. ST. KRIAUCIŪNO — 42 pren.

2 ulonų pulko gr. ANTANO KRUTULIO — 62 pren.

3 dragūnų pulko vrs. JUKNEVIČIAUS — 25 pren.

2 pėst. pulko psk. LIUBINO — 16 pren.

„Kario“ prenumeratų rinkėjams

Spaudos ir švietimo Skyrius gauna iš kariuome-nės dalių bei įstaių viršelių ir puskarininkių daug sąrašų, pagal kuriuos dalių kareiviai išsirašo „Kari“ sau arba savo namiškiams.

Labai malonu, kad viršelis bei puskarininkiai imasi iniciatyvos paskatinti savo kolegas išsirašyti kariuomenės laikraštį „Kari“. Spaudos ir švietimo Skyrius tačiau prašo kariuomenės dalių rinkėjus puskarininkius įvykdyti tokias būtinas sąlygas:

1) Dalies puskarininkis, sudaręs norinčiųjų išsi-rašyti „Kari“ sąrašą, prie savo raporto jį pristato kuopos vadui, prašydamas persiųsti Spaudos ir švietimo Skyriui. (Daugelyje dalių taip ir daroma).

2) Kuopos vadas tą puskarininkio sąrašą atsiun-čia į Spaudos ir švietimo Skyrių.

Spaudos ir švietimo Skyrius prašo kuopų vadus prižiūrėti, kad puskarininkis pinigų persiųstų laiku, būtent: a) vieną dalį vasario 5 d., b) antrą dalį ko-vo 5 d., c) trečią dalį balandžio 5 d., d) ketvirtą dalį gegužės 5 d. ir penktą dalį — birželio 5 d.

Tai turint galvoje, gerbiamiesiems „Kario“ tal-kininkams tenka trumpai priminti, kad šis pageida-vimas turi tikslą ne ap sunkinti platintojų darbą, bet kai kuriems padėti. Daugumas „Kario“ platintojų yra rūpestingi ir uoliai stengiasi laiku atsilyginti, bet vienas kitas pasitaiko nesugebąs tinkamai atsiskaity-mo sutvarkyti ir pasibaigus metams atsilyginti. To-kiems paskui tenka atsilyginti iš savo algų. Tai su-daro ekonominių apsunkinimų. Pinigas yra slidus daiktas, todėl kiek surinkus jų iš prenumeratorių, ne-reikia jų daugiau laukti, bet kas mėnuo siuntinėti „Kario“ administracijai. Tuo būdu lengvai galima atsilyginti ir pabaigoj metų nebebus jokio rūpesčio.

Savo karinę spaudą platinti yra kilnus darbas. Tai dirbdami, būkime rūpestingi savo darbo srityje ir punktualūs. Tuo būdu bus lengviau dirbti savo užsibrėžtą darbą.

KAR. ŠT. SPAUDOS
IR ŠVIETIMO SKYRIUS

KLAIPĖDOS KRAŠTE PRAĖJO SEIMELIO RINKIMAI

Gruodžio 11 d. visame Klaipėdos krašte įvyko rinkimai į Klaipėdos krašto seimelį. Rinkimai prasidėjo 8 val. ryto. Visas kraštas buvo pasipuošęs vėliavomis ir atitinkamomis iliuminacijomis. Rinkimai pasibaigė per vieną dieną. Esant beveik visur erdvioms patalpoms, susigrūdimo rinkimo metu nebuvo jaučiama. Iš šalies žiūrint, rinkimai, apskritai, ėjo tvarkingai ir sklandžiai, tačiau, vis dėlto, su agitacija, spau-dimu — ir kitomis priemonėmis, kuriomis buvo stengiamasi paveikti balsuotojus, kad jie savo balsą atiduotų tik už vo-kiškąjį sąrašą. Prie rinkimų būstinių visur sukinėjosi uni-formuoti „ordnungdiensto“ nariai, o taip buvo prie pat rin-kimų būstinių platinami žiemos pagalbos ženkleliai su „Bo-rusijos“ atvaizdu.

Gruodžio 12 d. buvo pradėti skaityti balsai, kurie buvo skaitomi toliau visą sekančią dieną. Apygardos komisija ma-no, kad rinkimų rezultatai bus aiškūs jau gruodžio 15 d. va-kare.

KARO POLICIJOS MOKYKLOS RADIOJO PUSVA-LANDIS. Gruodžio 11 d. radiofone, kariuomenės pusvalan-džio metu, buvo suvaizdintas Nepriklausomybės kovų radijo vaizdelis „Atostogos kautynėse“. Vaidinimą pagal Mingelą parašė ir režisavo p. St. Čaikauskas. Radijo vaizdelyje buvo atvaizduota, kaip paleistas sveikatai taisyti atostogų eilinis Riauba suorganizavo partizanų būrius ir išvijo iš savo kaimo priešus bei atėmė patranką, kuri vėliau buvo atsukta prieš pačius priešus ir po šio savo karžygiško žygio išvyko į dalį. Vaizdelį vaidino Valstybės Teatro artistai ir karo policijos mokyklos kariai (žiūr. žemiau paveikslą).

A. Br.

Taiklasis šautlys

(Feljetonas)

Kiekvienas karys turi mokėti gerai ir taikliai šaudyti. Nesvarbu į ką, bet svarbu, kad pataikytum. Pavyzdžiui, aš žinau vieną skyrininką, kuris ir su pirštu moka šaudyti. Netikit? Pala, tuoj įrodysiu.

Per pietų laisvalaikį mano draugas Pranas, lyg gavęs siuntinį iš namų, buvo taip džiugiai ir taikiai nusi- teikęs, ir jo dūšioj buvo tokia graži giedra, kad net pa- vydas ėmė žiūrint. O iš tiesų, pasirodo, jis gavo nuo mergiotės laišką, pilną saldžių, kaip bombonkės, ir so- čių, kaip lašiniai, meilės žodžių.

Tokiais atvejais žmogus pakilsta aukščiau visko, o tai kareivinėse nelabai gerai įvertinama, nes visuomet tavo džiaugsmo valandomis ir dulkių ant lovos atsiran- da, ir antklodė supliuška, ir sagos išlaksto.

Žinoma, ne visi tokie, anot kuopininko, bet „atsi- randa ir panašių ir muilina kuopos garbę“.

Na tai ot. Mano draugas gyveno tą popietį labai keistą gyvenimą. Taip sakant, nieko aplinkui nematė, net ir tai, kad šautuvas raudonai — ružavai buvo pra- žydes, ir kad kastuvėlis į žalmargį pavirto.

Beje, jo lova stovi šalia manosios lovos, o kitoj pu- sėj — skyrininko lova. Kai Pranas, gulėdamas, skaitė laišką, pakvipusį kirpykla, ir kai leido į kazematų erdvę sultingus atodūsius, skyrininkas vieną akį primerkęs sekė jį ir pavydžiai lūpomis čepsėjo.

Nepasakysiu, kad skyrininkas blogas žmogus. Kai miega, tai ir visai simpatiškas. Tuomet jo apatinė lūpa nukara ir taip smarkiai virpa, kad devyni šunes nesu- griebtų. Be to, retkarčiais išeina pro išžiotą burną keistas balsas: „Kruch“. Jo blakstienos baltos, antakiai balti ir jau pakirpti plaukai taip pat balti. Kai užsimer- kia, jei tik nebūtų nosies, tai pagalvotum, kad marsietį matai. Karingas mano skyrininkas.

Perskaitė Pranas laišką ir automatiškai prispau- dė jį prie lūpų.

Kreiva akim mečiau žvilgsnį į skyrininką ir pama- čiau, kaip seilė nusidriekė ant pagalvėlio, kurią jis sku- biai, lyg makaroną, įtraukė atgal. Basos skyrininko ko- jos pirštai judėjo.

— Bus perkūnija, — tai pamatęs sakau Pranui.

Jis nesuprato manęs.

— Kur tau, broliuk, — atsakė. Jo veidas man pri- minė velykinį pyragą. — Giedra turi būti! Turi žvaigž- dėdės, mėnulis šviesti, lakštingala suokti! —

Ir pasiraivė lovoj.

Skyrininkas užsitraukė apsiaustą ant galvos, bet paliko plyšį vienai akiai. Taip sakant, paliko šaudymo angą.

Pranas staiga išsitiesė, įrėmė akis į sieną ant ku- rios kabėjo šūkis: „Neklausk kiek priešo, bet klausk kur jis!“ ir užtraukė drebančiu balsu.

„Ale! Sugrįžk Alyte,
Vėjo sparnais ateik!
Meilės nors truputėlį
Mano sužeistai širdžiai suteik!“

Tai buvo jo šios dienos paskutinė daina, nes iš po apsiausto išlindo skyrininko ranka ir pasigirdo:

— Vieną parą neišėjimo už dainas pietų laisva- laikiu.

Pamačiau, kad iš Prano veido svajonės ir ilgesys duoda gazo, t. y. įjungė trečią bėgį. Kai veide neliko nieko, išskyrus susirūpinimą, jis pakartojo tuos skyri- ninko žodžius, kaip poterius, ir atsigulęs tyliai, tyliai palinkėjo: „Kad tu išpustum!“.

Tai buvo pirmasis skyrininko šūvis, bet labai taik- lus, nes buvo penktadienis. Bet tai ne viskas. Matyt, išgirdo apie tą išputimą, nes rytdieną ilgai vartė Prano šautuvą, ilgai taikėsi tiesiu taikymu į langą ir paga- liau nusprendė:

— Vieną parą neišėjimo už šautuvo neišvalymą.

Tai buvo antrasis šūvis, kuris sunaikino paskutinę Prano viltį.

Aš garsiai atsidūsau draugo nelaimės prislėgtas.

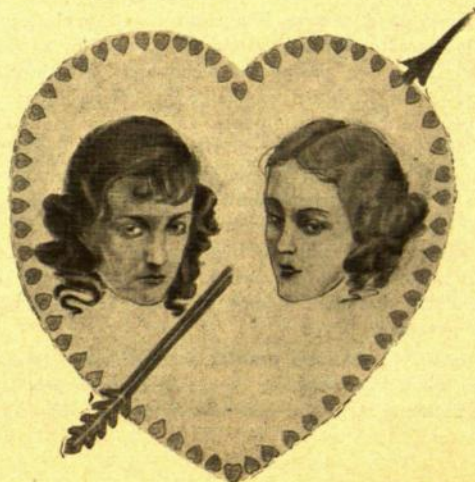
— Kas leido dūsauti? — paklausė skyrininkas, ro- dydamas į mane pirštu.

Išsitempia, lyg šaltu vandeniu perpiltas, o mano gabumai kalbėti nuslūgo į pilvą.

— Parą neišėjimo.

Pagerbta, pagalvojau, ir, nuėjęs pas kuopos budė- toją, atsiėmiau leidžiamąjį lapelį.

Šį šeštadienį liko dviejų mergelių švelnios širdelės apvilto, o mes nuo to karto vienas laiškų neskaitom prie skyrininko, o kitas nedūsaujam. J. Švėgžda

MOKYKLA IR KARIUOMENĖ

Karinio rengimo būrelių reikalai

1. Įvedamosios pastabos

Betobulinant mūsų mokyklinės jaunuomenės švietimą ir betvarkant mokymo programą, buvo prieita išvados, kad jau vidurinėse mokyklose reikalinga sudaryti sąlygas pasireikšti ypatingiesiems moksleivio gabumams, padėti jam įsigilinti į mėgiamąją sritį. Tuo tikslu viduriniuosiose (ir to lygio specialiosiose) mokyklose pradėjo sistemingai organizuoti įvairių dėstomųjų dalykų būrelius. Tiesa, jau nuo seniau gimnazijose veikė literatų vienetai, bet nevisur dėl aiškesnio veikimo plano stokos ir darbo uždavinių žinojimo jie teatnešdavo laukiamų vaisių. O kur planiškai ir sistemingai buvo veikiama, — pasekmės pasigėrėtinos. Šit, Panevėžio Meno Kuopa, rašytojo J. Lindės-Dobilo vadovaujama, dar gimnazijos suole suformavo eilę literatūros ir kritikos darbininkų, kurie dabar kultūriname mūsų gyvenime reikiiasi kaip vieni geriausiai apsisprendę darbininkai. Juk kiekvienos srities specialistas turi pereiti specialų paruošimą, kaip, pvz., sportininkas pereina vadinamąjį treningą. Ir kuo anksčiau to paruošimo susilaukiama, tuo daugiau iš būsimąjo specialisto galima tikėtis.

Tų minčių vedini ir karinio rengimo instruktoriai ėmė organizuoti karinio rengimo būrelius. Kiekvienam rūpestingiesniam instruktoriui aišku, kad vien tik karinio rengimo pamokomis mokyklose sunku įvykdyti visi tie uždaviniai bei siekiai, kurie sudaro karinio darbo pagrindą.

Įsteigtieji karinio rengimo būreliai susilaukė gyvo moksleivių susidomėjimo ir pritarimo. Viena, kiekvienoje gimnazijoje esti nemažas skaičius žmonių, manančių stoti karo mokyklon. Karinio rengimo būrelis — jų siekimų dirva. Antra, mūsųose, apskritai, didelis susidomėjimas kariuomene, karo mokslu ir p.

Tačiau ligi šiol jaučiama, kad karinio rengimo būrelių organizavime ir veikime stinga vienos minties. Nevisur sugebama pasiūlyti tinkamą planą. Kitur vėl mažokai leidžiama pasireikšti pačių moksleivių iniciatyvai, todėl ne visur patenkinama entuziastų užsidegimą. Pagaliau tokiu būdu nepasiekiami šioje srityje mokyklų bendradarbiavimo ir lenktyniavimo.

2. Darbo gairės

Čia ir noriu pasiūlyti keletą karinio rengimo būreliams organizacinių ir veikimo minčių.

Karinio rengimo būreliai organizuojami tomis pat teisėmis, kaip ir kiti mokyklose dėstomųjų dalykų būreliai, — bendra švietimo Ministerijos nustatyta tvarka. Organizavimo iniciatyva priklauso tik-tai mokyklos karinio rengimo instruktoriui. Jis ir palieka įsteigtojo būrelio vadovu. Tik tas vadovavimas turėtų eiti lygiagrečiai su pačių mokinių iniciatyva. Suteikti jiems žinių, nurodyti gaires ir leisti atitin-

kamai tomis žiniomis, nurodymais, savo patyrimais ir mintimis bei sumanymais veikti — turėtų būti karinio rengimo būrelių veikimo bazė. Tokiu būdu bus galima sunaudoti bent aktualiausias mokytojo žinias ir entuziastingus mokinių polėkius. Kad vieno karinio rengimo būrelio geras ir sėkmingas darbas paskatintų kitus, suteiktų impulso, reikalinga tarpusavio susižinojimo ir bendradarbiavimo. Geru to bendradarbiavimo tarpininku yra „Karys“ ir moksleivių žurnalai. „Karys“ savo skyriuje „Mokykla ir kariuomenė“ duoda vietos karinio rengimo būrelių instruktoriams ir nariams. Čia mes galime turėti karinio rengimo būrelių veikimo veidrodį, propagandą ir židinį. Tik reikalinga nepagailėti laiko parašyti, pasidalinti mintimis ir su kitais apie tai, kas veikiama, veiktina, nudirbtina, o tolygiai ir apie tai, kas taisytina. Moksleivių žurnaluose ir vietos spaudoje, šalia kitų būrelių, turi būti žinių ir apie karinio rengimo būrelius.

3. Darbo turinys

Turint galvoje pačio veikimo tikslus, manding, reikėtų siekti auklėjimo bei auklėjimosi karinėje dvasioje, techniškųjų sugebėjimų lavinimo karinio darbo srityje, karinės propagandos mokykloje ir visuomenėje. To pasiekti galima, praktiškai ir teoriškai gilinant karinio rengimo programos dalykus, stiprinant moksleivių fizines ir moralines jėgas, planingai skleidžiant kariškąsias idėjas visose mokyklos ir visuomenės gyvenimo sąlygose. Tiems tikslams apimant įvairią karinio rengimo programą, dideliais šuoliais bežengiantį karo mokslą, jo pritaikymą ir karinės propagandos reikalą, — mūsų darbo dirva labai plati. Kariškieji užsiėmimai, pratimai, susirinkimai, paskaitos, pašnekesiai, referatai, karinės filmos, karinės literatūros, muzikos ir dainų vakarai, šventės, minėjimai, ekskursijos, karinės spaudos platinimas — neišsamiama programa. Šalia kitų visų tarp gimnazinių varžybų savo eilės laukia šaudymo varžybos. Visą tą programą atitinkamai pritaikinti mokslo metui ir atostogoms. Tik reikia gero paskirstymo ir žiūrėti, kad kiekvienas narys vykdytų būrelio vadovybės įsakymus ir rodytų savo iniciatyvos. Tuo tikslu, atsižvelgiant į karinio būrelio charakterį, taikyti ir drausmę: pastabą, neviešą arba viešą papeikimą laikinai arba visiškai iš būrelio pašalinti. Visus būrely kilusius drausmės konfliktus aiškina būrelio vadovas.

4. Būrelio tvarkymas

Kadangi sėkmingas karinio rengimo būrelio veikimas tegali būti pagrįstas atitinkamu instruktoriaus-vadovo ir mokinių pasireiškimu, todėl ir pačiame susitvarkyme to pačio abipusio bendradarbiavimo principo reikia atsižvelgti. Taigi būrelio vadovybę turėtų sudaryti karinio rengimo instruktorius ir 2 ar

daugiau, žiūrint būrelio dydžio, mokiniai. Instruktorius - būrelio vadovas. Mokiniai — būrelio vadas, vado padėjėjas ir skyrininkai. Būrelio vadovui tenka atsakomybė už būrelio veikimą; jis atstovauja būreliui pedagogų taryboje, parengia darbo planą, stengiasi sudaryti palankių darbo sąlygų, skiria būrelio vadą, padėjėją, skyrininkus. Tokiu būdu būrelio vadui lieka rūpintis administraciniais bei organizaciniais būrelio reikalais, vykdyti darbo planus (kariškieji pratimai, susirinkimai ir t.t.). Savo ruožtu darba gali pavesti ir padalinti padėjėjui, skyrininkams. Kad darbas sėkmingai ir tvarkingai eitų, būrelio vadas turi pasirūpinti nerečiau kaip vieną kartą per mėnesį susaukti vadovybės pasitarimus.

Būrelio programą vykdančiam, reikalinga tam tikro fizinio pajėgumo. Todėl nariais tegalėtų būti nuo 15 metų. Čia kartu išplaukia ir kitas skirtumas nuo visų kitų būrelių: žmonių paskirstymas į mažesnes grupes. Fiziniai užsiėmimai reikalauja, kad vienoje grupelėje būtų vienodesnio pajėgumo ir amžiaus mokiniai. Pats mažiausias vienetas — grandis neturėtų būti mažesnis 12—8 žmonių. Skyrius — ne mažiau 2 ir nedaugiau 4 grandžių. Narius priima ir atleidžia vadovybė.

Tokie maždaug galėtų būti bendrieji veikimo pagrindai. Atsižvelgiant į vietos sąlygas, jie gali būti savarankiškai pritaikomi. **Mokyt. K. Kecioris**

MARIJAMPOLIEČIAI PAS KARIUS

Gruodžio mėn. 3—4 d. Marijampolės Rygiškių Jono valst. berniukų gimnazijos VII ir VIII klasių mokiniai, vadovaujami karinio parengimo instruktoriaus ats. lt. Kijausko, padarė ekskursiją į mūsų laikinąją sostinę Kauną.

Kariškais sunkvežimiais nuvažiuojame į aerodromą. Paaiškinama lėktuvo sudėtis, jo valdymas ir skridymas. Po to apžiūriname keletą lengvųjų žvalgybinių ir mokomųjų lėktuvų. Kažkas buvo paskleidęs žinią, kad kai kurie gausime skristi. Jau kiekvienas save buvome paskyrę į šių laimingųjų skaičių, bet, deja, pranešama, kad dėl blogo oro nei vienas negalės priimti „oro krikštą“. Apžiūriname, žinoma, labai atidžiai „Lituaniką II“, nes įdomu pažinoti lėktuvą, kuris nugalėjo Atlantą. Dar buvome priešlėktuvinėje rinktinėje, 2 p. pulke, Karo Muziejų. **Marijampolietis**

VAIKŲ LITERATŪROS TĖVUI PRANUI MAŠIOTUI 75 METAI

Nedaug teliko senosios kartos atstovų, ypač aušrininkų, kurių metai kasdien suskaityti, ir jie laikomi mūsų tautos veteranais. Vienas tų brangiųjų mūsų tautos veteranų, vaikų literatūros tėvas Pranas Mašiotas gruodžio 19 d. mini savo amžiaus 75 metų sukaktį. Malonu tą sukaktį minėti, nes kiekvieno namų mokytoju buvo jo mylimos knygelės: Mano dovanėlė, Pasakėlės, Senio pasakos, Ir aš mažas buvau, Kai knygas draudė ir kitos.

Pranas Mašiotas gimė 1863 m. gruodžio 19 d. Zanavykuose, Pustelninkų kaime, Naumiesčio parapijoje. Iš pradžių tėvai pramokė jį skaityti, rašyti ir paskui atidavė į Naumiesčio pradžios mokyklą. Vėliau mokėsi Marijampolės gimnazijoje ir Maskvos universitete, kur pasižymėjo lietuviška dvasia ir darbais, platinio spaudą. Baigęs pirmuoju, stengėsi gauti mokytojo vietą Lietuvoje, bet, kaip lietuviui ir katalikui, buvo sunku. Teko ieškoti kitur. Gavo Lenkijoje, Lomžoje, ne mokytojo, o mažo akcizės valdininkėlio vietelę. Ši vieta neviliojo ir, tepadirbęs pusantrų metų, persikėlė į Lietuvos pasienį — Latviją, kur Rygoje gavo vietą, pradžioje Rygos mokslo apygardos raštinėje, vėliau gavo mokytojo vietą Rygos miesto realinėje mokykloje, kur išmokytojavo 24 metus. Pastaruosius dvejus metus dar buvo vienos moterų gimnazijos direktoriumi.

Didžiajam karui prasidėjus, 1915 m. kartu su kitais lietuviams nusikėlė į Maskvą ir tuoj buvo pakviestas organizuoti ir vesti Voroneže Martyno Yčo moterų gimnaziją tremtinėms lietuvaiteis. Vėliau buvo šios gimnazijos, kartu ir vyrų direktoriumi. Nuo 1918 metų Vilniuje dirbo Lietuvos Tarybos Švietimo sekcijoje, paskui Švietimo Ministerijoje, vėliau švietimo viceministeriu, Klaipėdos lietuvių gimnazijos direktoriumi, paskui išėjo į pensiją ir dabar gyvena Kaune.

Spaudoje pradėjo dirbti dar „Aušroje“, 1884 m. Vėliau pradėda rašyti „Varpui“, „Vilniaus žinioms“, „Vilčiai“, „Rygos Garsui“ ir kitiems laikraščiams, duodamas straipsnių, mokslo populiarizacijų, net lengvo turinio vaizdelių, apysakėlių. Į vaikų literatūrą įsitraukė daug vėliau. Dar „Lietuvių laikraštyje“, pradėjusiam eiti Petrapilyje 1904 metais, buvo mėginęs sudaryti vaikų skyrių, net siūsdamas įvairių pasakojimų, originalių ir verstinių. Vėliau rašė pradžioje išvardintąsias knygas.

Šiandien, minėdamas savo amžiaus septyniasdešimt penkerių metų sukaktį, gali tikrai pasidžiaugti savo darbo vaisiais, kad originalių veikalų vaikams davė apie 40, verstinių — apie 100 ir mokslo vadovėlių — apie 20. Beveik tiek pat dar rankraščiuose. Jo veikalai nepaseno ir šiandien visi mėgstami. Jau šiandien senas, o vaikų ir šiaip laikraščių puslapiai mirga jos skalsiais įdomiais raštais. Jo daug raštų yra ir kareivių bibliotekose. Garbę ir brangų sukaktuvininką sveikiname ir linkime saulėto amžiaus ir sėkmingos kūrybos vaikų literatūroje.

Jn. Vaidelys

MOKSLEIVIAI — UOLŪS „KARIO“ SKAITYTOJAI IR PLATINTOJAI

Beartėjant metų galui visose mūsų mokyklose prasidėjo ligi šiol dar nebuvusiu sėkmingumu varomas „Kario“ prenumeravimo ir platinimo darbas. Iš įvairių vietų ateina pluoštai moksleivių — „Kario“ prenumeratorių — sąrašų su dešimtimis ir šimtais naujų prenumeratų 1939 metams. Kai kuriose mokyklose eina lenktyniavimas, kuri klasė daugiau „Karių“ užsiprenumeruos. Platintojai dirba atsidėję. Pasibaigus platinimui paskelbsime, kuri mokykla turės daugiausia „Kario“ prenumeratorių. Žinoma, atsižvelgsime viso mokinių skaičiaus kiekvienoje mokykloje. Platintojams šiose platinimo rungtyne ir kultūriname spaudos platinimo darbe linkime sėkmės.

„Karys“ visada mielas ir įdomus

J. Petrulio nuotr.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

RYGOS ĮGULOS PUSKARININKIŲ CHORO DOVANA SPAUDOS IR ŠVIETIMO SKYRIAUS VIRŠININKUI IR 2 PĖST. PULKO VADUI. Rygos įgulos puskarininkių choras, šią vasarą keletą dienų viešėjęs Lietuvoje kaip mūsų kariuomenės svečiai, atsiuntė Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyriaus viršininkui plk. Šarauskui, kuris vadovavo ir rūpinosi visais latvių karių ekskursijos reikalais, ir 2 pėst. pulko vadui plk. Tumui, kurio pulke ekskursantai buvo apgyvendinti, po gražią dovaną — albumą. Albumai labai gražūs, didelio formato, meniškai pagražintais odos viršeliais. Albumuose sudėta daugybė gražių nuotraukų iš Latvijos karių ekskursijos viešėjimo Lietuvoje. Nuotraukos taip sutvarkytos, kad iš eilės vaizdžiai primena ekskursantų kelionę nuo išvykimo iš Rygos, iki jos grįžimo vėl į savo Tėvynę per Lietuvos Latvijos sieną.

Ši nuoširdi Latvijos karių dovana ne tik apdovanojamiems asmenims, bet ir artimiausiems bendradarbiams ir valdiniam, kuo nors prisidėjusiems prie kursantų reikalais rūpinimosi, ilgai primins abiejų broliškių tautų karių nuoširdaus, meniško bendravimo dienas.

GERIAUSIAI ŠIAIS METAIS ŠAUDŽIUSIEJI MŪSŲ KARIUOMENĖS KARIAI IR DALINIAI. Kariuomenės vadovų įsakyme Nr. 27 paskelbti atitinkamuose prizinuose šaudymuose šiais metais pasižymėję kariai ir daliniai.

Kariuomenės priziniame šaudyme kuopos prizus laimėjo: iš sunkiųjų kulkosvaidžių, tiesiai taikant — 4 pėst. pulko 2 kulkosvaidžių kuopa, iš šautuvų ir lengvųjų kulkosvaidžių — 5 pėst. pulko mokomoji kuopa.

Asmeniniame priziniame šaudyme prizus — laikrodžius su grandinėlemis laimėjo:

Iš sunk. kulk. — 9. PP Juozas Jančiukas ir 7. PP eil. Stasys Drungilas — sidabrinis; 1. PP eil. Richardas Endrikaitis, 4. PP gr. Juozas Bėčiūnas, 5. PP eil. Liudvikas Narbutas, 7. PP psk. Stasys Petryla ir eil. Aleksas Danilevičius, 9. PP j. psk. Vincas Pauža — nikelinius.

Iš lengv. kulk. — 5. PP vrš. Antanas Karčiauskas ir 1 gusarų p. eil. Petras Jankauskas — sidabrinis, Karo Mokyklos krn. Vytautas Norkus, 3. PP eil. Juozas Lukošius, eil. Otto Krauzė, 5. PP eil. Juozas Bartkus, eil. Pranas Sabeika ir 2 ulonų eil. Vincas Blažauskas — nikelinius.

Iš šautuvų — 5. PP ltn. Petras Leiga — auksinį, 8. PP — ltn. Viktoras Diminskis, 6. PP psk. Vladas Petronis ir 7. PP eil. Pranas Uginčius — sidabrinis, 1. PP psk. Juozas Kaselis, 3. PP psk. Aleksas Kavaliauskas, 4. PP psk. Jonas Misiūnas, 6. PP psk. Juozas Guželis ir eil. Juozas Lelys, 7. PP psk. Juozas Levickas, 8. PP j. psk. Bronius Urbonas, 9. PP psk. Kazys Zaksas, gr. Motiejus Jakubavičius, eil. Julius Pėkys ir eil. Kostas Matulionis — nikelinius.

Iš pistoletų — 5. PP ltn. Juozas Budrevičius — auksinį, 6. PP ltn. Eduardas Jankauskas, 3 dragūnų p. ltn. Julius Mituzas ir vrš. Eduardas Juknevičius — sidabrinis, 3

Geriausieji baigę 5 pėst. pulko mokomąją kuopą: 1) eil. Pr. Sabeika — pirmuoju ir 2) J. Sakalauskas — antruoju

dragūnų p. vrš. Antanas Naseckas ir 2 inž. bat. j. psk. Juozas Rukšėnas — nikelinius.

3 dragūnų pulko vrš. Juozas Balčiūnas pistoletų priziniame šaudyme išmušė 120 taškų, tuo būdu laimėdamas pirmą vietą ne tik šių metų kariuomenės priziniame šaudyme, bet ir toli prašokdamas ankstyvesniųjų metų laimėjimus. Viršila Juozas Balčiūnas už šį laimėjimą apdovanojamas auksiniu laikrodžiu.

Apie prizų laimėjimą įrašyta visiems išvardintiems kariams į tarnybos lapus.

Be to, priziniame šių metų šaudyme aukštų duomenų pasiekė šie kariniai: iš šautuvų — 4. PP ltn. Augustinas Bernadišius, 5. PP — ltn. Bronius Balčiūnas, 6. PP — ltn. Nikodemus Guzikas, ltn. Vincas Miliauskas ir 3 dragūnų p. ltn. Eduardas Nakutis; iš pistoletų — 7. PP ltn. Jonas Sivickis, 3 dragūnų p. ltn. Eduardas Nakutis ir Karo Mokyklos kpt. Petras Jaruševičius.

Eil. J. Monkus

Eil. Br. Naktinis

Geriausieji baigę priešlėktuvinės aps. rinktinės mokom. kd.

ZOKNIŲ ĮGULOS LIKT. PUSKAR. GYVENIMAS

Šioje įguloje yra geras skaičius likt. puskarininkių. Todėl buvo visai galvojama ir tartasi su vietos įgulos puskarininkiais. Buvo prašoma savo viršininkų tarpininkavimo leisti šiaulių mieste steigti bendrą įgulos likt. puskarininkių ramovę. Kadangi šiam sumanymui nebuvo gauta sutikimo, tai teko ieškoti kitokių išeikių.

Pirmiausia pavyko įsteigti pėstininkų pulko likt. puskarininkių ramovę. Kadangi ši ramovė yra gana tolokai nuo karo aviacijos, tai karo av. liktiniai puskarininkiai pradėjo prašyti savo viršininkų leidimo įsteigti ramovę savo rajone. Šis prašymas viršininkų buvo įvertintas ir nuo š. m. lapkričio 1 d. karo av. viršininkas leido viename puskarininkių gyvenamajame name įsteigti Zoknių įgulos likt. puskarininkių ramovę.

Pradėjus veikti ramovei, likt. puskarininkiai panoro arčiau bendradarbiauti ir su kitais vietinės įgulos puskarininkiais. Kad būtų galima susipažinti, Zoknių įgulos likt. puskarininkiai sumanė sudaryti šachmatininkų komandą, ir kviesiti pas save draugiškoms rungtynėms vietinės įgulos likt. puskarininkius bei sporto klubus. Per vieną mėnesį likt. j. psk. Žukaičio pastangomis buvo suorganizuota komanda.

Kaip pirmąjį savo bandymą su kitomis dalimis, gruodžio 8 d. Zoknių įgulos likt. puskarininkiai pasikvietė draugiškoms šachmatų rungtynėms divizijos likt. puskarininkių komandą.

Zokniečiai buvo šios sudėties: j. psk. Žukaitis, psk. Lapinskas, psk. Juozėnas, psk. Povilionis, psk. Paltarokas, psk. Paplauskas ir psk. Miliūnas. Divizijos komanda buvo sudaryta kartu su šiaulių komendantūros žmonėmis. Divizija buvo šios sudėties: civ. tarn. Jasiūnas, vrš. Lukšas, j. psk. Rindzevičius, civ. tarn. Strižgauskas, psk. Maskoliūnas, psk. Viržintas ir eil. Dzivonas (turėjo žaisti c. t. Šlepėtis). Rungtynėms praversti buvo pakviestas kpt. Jasiūnas.

Visų varžybų buvo tokia pasekmė: $9\frac{1}{2}(5)$: $4\frac{1}{2}(2\frac{1}{2})$ zokniečių naudai.

Tai buvo pirmas Zoknių įgulos likt. puskarininkių bandymas numatytiems šiemet ir kitiems 1939 m. žygis.

A.

RUOŠIAMĖS PULKO DVIDEŠIMTMEČIUI 1939 m. liepos 20 d. 8 pėst. pulkas švęs savo įsikūrimo dvidešimtmetį. Tai didžiai šventei jau dabar pradėdama ruošti: sustatoma programa ir kt. Kad šventės organizacinis darbas būtų sklandesnis, pulko vadas paskyrė šventei ruošti komisiją. Į šią komisiją įeina: pirmininku plk. ltn. Sečkus ir nariai: plk. ltn. Purpėtis, pulko švietimo vadovas kapelionas Balandis, kpt. Sauka, kpt. gyd. Jaloveckis ir kpt. Pukys.

Kadangi komisijai darbo dirva gana plati, nes, kaip teko patirti, pulkui savo dvidešimtmetį atžymėti bus paskirti specialūs „Kario“ numeris, kuriam reikės surinkti nemaža medžiagos, tai komisijai leista savo nuožiūra pasirinkti ir kitus pulko karius.

Vrė. L. Griškevičius

Geriausiai baigė 1 inžinerijos bataliono mokomąją kuopą. Iš kairės: 1) eil. Michelevičius, 2) eil. Pauliukonis ir 3) eil. Iškauskas

ŠIAULIŲ ĮGULA. Gruodžio 4 d. įgulos kariams vietos kino „Kapitol“ salėje buvo suruoštas „Meno šiuipynas“. Programą atliko atvykę iš Kauno artistai. Šiupinį konferavo p. Prancūnas, kuris žiūrovus iki ašarų linksmino savo kūriniais, kaip „Prieš dvidešimt metų“, „Laikas, oras ir spaudos naujienos“, „žmogaus reformos“, „Radijo paštas“, „Girtuoklio fotografavimas nuovadoje“. Čia jis buvo taip sakant, keturiuos asabos vienam asmeni, ir pagaliau vykusia dainuška „Per varlynės ulytėlę“ kareiviams sukėlė be galo gardsus juokus.

Akordeono solo p. Klimavičius atliko: Šopeno — Valsą H-mol, lietuvišką popurį, polką ir čigonų romansą. Smuiko solo p. Benckis atliko Dabrazio — Conzeneta. Monti — Čar-daš, Drollos — Prisiminimas ir Lakštingalą — lietuvišką fantaziją. Solistas p. J. Byra padainavo: Šimkaus — Kur bakūžės samanota, Gruodžio — Rūta, Ofenbacho iš operetės „Gražioji Elena“ ir Kuprevičiaus — Pajūriais — pamariais. Solistė N. Janušytė padainavo Schuberto „Lopšinę“ ir Gaukos „Dul-dul-dūdelė“.

Gražiausia programos dalis — tai solistų p. J. Byros ir N. Janušytės duetas. Jiedu, pianinui ir smuikui pritariant, padainavo: A. Trimailo iš filmos „Rose Marija“ Grandi — „La Uoloma ir „Rožių valsą“. Šiems artistams ypatingai nesigailėta karštų ovacijų ir katučių. Jie bent kelis kartus turėjo pakartotinai pasirodyti scenoje ir pakartoti atliktus dalykėlius.

Virė. L. Griškevičius

VIENI KITUS MOKOME. Nors šiemet Zoknių įgulos jaunieji kareiviai bemaž visi prasilavinę, o keletas ir aukštesnio mokslo, bet tuos, kurie yra mažiau išsilavinę, t. y. neturi pradžios mokyklos 4-rių skyrių cenzos, pasiryžta iki tiek pramokyti. Kad švietimo vadovams būtų lengviau, tai daugiau prasilavinusieji kareiviai juos moko atliekamu laiku, o švietimo vadovams betenka tik paegzaminuoti. Juos moko jauni kareiviai Kadys, Tručinskas, Vaitiekaitis, Pacevičius, Ramanauskas ir Jonuškevičius, pasidaliję į grupes po kelis žmones. Visi, kuriuos moko, džiaugiasi, kad kartu atliks pareigą Tėvynei ir daug naudos turės, nes kariuomenėje įsigytos žinios civiliniame gyvenime bus labai reikalingos.

J. K. Pacevičius

YRA PAKLYDĖS KARVELIS su žiedais ir skaitlinėmis 31—16 ir 38. Kreiptis: Radviliskis, Dariaus Girėno 71. C. Repšys.

1 INŽINERIJOS BATALIONAS. Lapkričio 30 d. baigėsi 1-mo inžinerijos b-no mokomosios kuopos egzaminai. Po egzaminų mokomiečiai su savo viršininkais aplankė V. D. Karo M-jų ir dalyvavo vėliavos nuleidimo iškilnėse. XII. 1 d. Iš pat ryto su orkestru vyko į Šančių įgulos bažnyčią. Pamaldas atlaikė ir mokomiečiams pritaikintą pamokslą pasakė kun. Česaitis. Grįžus iš bažnyčios, vyko atestatų įteikimo akta. Egzaminus su teise įgyti pionieriaus laipsnį išlaikė 64,5% viso mok. skaičiaus. Likusieji įgijo pionierio vardą.

Pirmaisiais baigė: eil. Michelevičius — I-oju, eil. Pauliukonis — II-oju ir eil. Iškauskas — III-čiuoju. Abu pirmieji apdovanoti laikrodžiais. Su baigusiais atsiseivinko kuopos vadas. Visų akivaizdoje buvo atidaryta ir kuopos Ginklų Fondo dėžė (tai mokomoje kuopoje virto tradicija išleidi-džiant kiekvieną laidą). Suskaičius rastus dėželeje ir baigimo progą suaukštus centus buvo gauta viso 81 lt. ir 56 centai. Pinigai pasiekę Ginklų Fonui.

Psk. Zemaitis

3 ARTILERIJOS PULKAS. Gruodžio 11 d. liktinių puskarininkių ramovėje buvo 10-ties metų ramovės sukaktuvių minėjimas, į kurį atsilankė pulko vadas, ūkio viršininkas, švietimo vadovas, puskarininkių ramovės valdybos pirmininkas, Šančių dalinių liktinių puskarininkiai ir civiliniai tarnautojai su žmonomis. Minėjimas praėjo jaukioje nuotaikoje prie gražiai parengtų stalų, besidalinant prisiminimais iš ramovės kūrimosi ir gyvavimo meto. Kalbėjo plk. Dočkus, mjr. Tomkūnas, mjr. Narkevičius, kpt. Aleksiejūnas, vrš. Siminkevičius, vrš. Vitkus, vrš. Balčiūnas, civ. tarn. Putriūnas, j. psk. Survila ir ponja Putriūnienė. Visi kalbėtojai pasidžiaugė dabartine ramove ir linkėjo, kad ir toliau būtų ryšių, kurie jungtų savo narius. Pulko likt. puskarininkių ramovė įsikūrė 1928 m. pabaigoje. Pirmasis susirinkimas įvyko gruodžio mėnesio pradžioje, gruodžio 11 d. buvo supirkti indai, o 12 d. buvo valgomi pirmieji pietūs. Nuo tos dienos ir laikoma ramovės įsikūrimas.

Dabar 3 art. pulko likt. psk. ramovė yra gražiai įrengta, kurioje jaukiai, maloniai ir kultūringai liktiniai puskarininkiai praleidžia laiką.

Psk. Pr. Sitavičius

GUSARŲ PULKAS. Atėjus rudenii, po vasaros pertraukos, visi pulko karininkai ir puskarininkiai, nežūrint kokias jie pareigas eity, suskirstyti į grupes ir grupių vadų instruktorių vadovaujami kiekvienoje savaitėje po tam tikrą skaičių valandų atlieka jojimo pratimus. Be jojimo, pradėta vykdyti ir taktika. Taktikos pratimai šiais metais būsią daug įdomesni, nes viskas, kas praeinaama klasėje, numatoma atlikti praktiškai.

Palengva rengiamasi ir kitoms sporto šakoms. Psk. P. Valiusaitis ir eil. L. Montvilas, vadovybės leisti, abu baigė prieš Kūno Kultūros Rūmų surengtus krepšininčių teisėjų kursus ir gavo diplomus. Taip pat jau iš anksto pradėdama tvarkyti čiuožyklos aikštelė. Čiuožykla šiais metais numatoma įrengti daug geresnė ir įdomesnė.

A. G-nius

KARO POLICIJOS MOKYKLA. Gruodžio 10 d. karo policijos mokyklos kariams Kauno m. ir aps. komendantas įteikė dovanas už šaudymą iš šautuvų, lengv. kulk. ir pistoletų. Taip pat įteikė ir liudijimus baigusiems mokomąjį būrį.

Dalies karininkų sportiniame šaudyme laimėjusiems pirmąsias vietas: kpt. Sabaliauskui iš pistoletų ir kpt. Morkūnui iš šautuvų įteikė asmenines dovanas — pistoletus. Dalies liktinių puskarininkių sportiniame šaudyme iš pistoletų laimėjusiam pirmąją vietą psk. Giedrimui buvo įteiktas laikrodys, o psk. Meškėnui (jau miręs), laimėjusiam pirmąją vietą iš šautuvų, duota piniginė dovana jo šeimai — 50 litų.

Baigusiem mokomąjį būrį labai gerai: eil. Ladygai Petru pirmuoju ir eil. Leipui Anicetui antruoju buvo įteikti laikrodžiai.

Po dovanų įteikimo dalie vadas pasakė kalbą, liepdamas nesustoti prie pasiektų šaudyme laimėjimų, o vis dar tobulintis ir eiti pirmyn, nes tai ypačiai reikalinga lietuvių tautai.

Psk. Gudžiūnas

2 ULONŲ L. D. K. BIRUTĖS PULKAS. Gruodžio 11 d. pulko kariams surengtas populiariosios muzikos koncertas. Griežė pulko orkestras, pulko kapelmeisterio p. Likerausko diriguojamas. P. Likerauskaš sąpazindino pulko karius su orkestro rūšimis, muzikaliųjų instrumentų paskirtimi, pagriežtų veikalų dalimis ir jų reikšmę. Papasakojo apie Bethoveno gyvenimą, jo būdą ir jo kūrybą. Šį kartą griežta vien tik Bethoveno kūryba, o vėliau manoma rengti kitų žymiųjų muzikų kūrybos veikalų koncertai. Koncertas buvo tuo įdomus, kad kariai galėjo ne tik pasiklausyti gražios muzikos, bet ir iš paaiškinimų geriau į ją įsigilinti ir arčiau pažinti.

Psk. Gudmonas

1 PĖST. D. L. K. GEDIMINO PULKO ugniagesiai lapkričio 28 d. savo dešimtmečio minėjimą pradėjo pamaldomis, per kurias pulko kapelionas pasakė pamokslą, išskeldamas ugniagesybos darbo kilnumą ir jo naudingumą artimui ir tautai.

Tolesnis minėjimas buvo kareivinių salėje. Čia išsirikia-vusius ugniagesius pasveikino pulko vadas ir padėjo jo komandos viršininkui kpt. Šukiniui bei ugniagesiams už uoliai tar-nybą. Pagerbti žuvusieji ir mirusieji. Dar sveikino Ukmergės miesto savivaldybės atstovas. Apdovanotiems ugniagesiams pulko vadas įteikė garbės ženklus, o miesto sav-bės ugniage-sių komandos trims ugniagesiams — kariuomenės ugniagesių ženklus ir atitinkamus pažymėjimus. Paskiausiai mokomo-sios kuopos klasėje, dalyvaujant pulko vadovybei, buvo pie-tūs.

Juškoniškis

8 PĖST. K. K. VAIDOTO PULKO UGNIAGESIAI. Lapkričio 27 d. 8. PP I b-no ugn. k-da labai įspūdingai pami-nėjo Lietuvos kariuomenės ugniagesių ir savo komandos X metų darbo sukaktuvės. Minėjimas prasidėjo gražiai iliumi-nuotose ir dar gražiau išpuoštose mok. kuopos salėse. Minėji-me dalyvavo pulko vadas, policijos vadas, įgulos kapelionas, b-no vadas, miesto m. brandmajoras, visi miesto civilių ir karinių ugn. k-dų atstovai, kviesti svečiai ir visi kariai — ugniagesiai.

Minėjimą atidarė ir kalbą pasakė pulko vadas. Po kalbos pulko vadas įteikė ugniagesių garbės ženklus civil. asmenims, kurie pasižymėjo ypatingai draugiškais santykiais su kariuo-menės ugniagesiais ir kariams ugniagesiams už ypatingus nuopelnus ugniagesyboje.

Po kalbų buvo paskaita, kurią skaitė k-dos v-kas lt. Kalnietis.

Vakarienes metu nuosirdžiai pasidalyta išpūdžiais ir pa-sidžiaugta nuveiktais darbais. Vakarienes metu pulko vadas džiaugėsi gražiu miesto ir karių ugniagesių bendradarbiavi-mu, dėkojo komandos v-kui, jo padėjėjui ir visiems ugniage-siams už nuveiktus darbus. Visų miesto ugniagesių vardų kalbėjo p. Daniūnas. Eilinių ugniagesių vardų gražiai padė-kojo 1 s. k. k. eil. Kliauza.

Psk. Gulbinskas

PASKUTINIAI X RINKTINĖS LAUKO PRATIMAI—MANEVRAI. Gruodžio 4 d. Obelių rajone buvo paskutiniai šiemetiniai manevrai. Puolė raudonieji, kuriuos sudarė Obelių, Aleksandravėlės, Noreikių ir Kriaunų būriai. Mėlynieji gy-nėsi. Jų kuopą sudarė: Lukštų, Pasubatės ir Vyžeičių būriai. Apie 9 val. pasirodė raudonųjų žvalgai ir išžvalgė mėlynųjų II-jo būrio įsitvirtinimą grįžo, bet šie kuopos vado buvo atitraukti į numatytą gyvenimui vietą — liniją. Tuo būdu įvyko stabdomosios kautynės.

Apskritai, šaulių ir vietos gyventojų susidomėjimas ma-nevrais buvo didelis. Nors lijo ir šlapia, vienok šauliai ener-gingai dalyvo ir iš to daug žinių įgijo.

J. Kišūnas

RADVILIŠKIS. Gruodžio 4 d. Radviliškio miesto ir Linkaičių šauliai surengė manevrus. Iš ryto, nors oras buvo darganotas, šauliai pasiskirstė kuopomis ir išvyko užimti pozi-cijų. Pasibaigus manevrams, šauliai susirinko karių valgykloje Čia šaulės moterys pagamino skanius pietūs, kuriais pavai-šino šaulius. Į manevrus buvo atvykęs šaulių rinktinės vado padėjėjas, kuris stebėjo manevrų eigą.

B.

RAITININKAI. Merkinės valsč., Alytaus aps. Gruodžio 8 d. Raitininkų š. būrys atšventė savo dešimtmetį. Į minėjimą atsilankė vietos organizacijos ir šiaip labai daug vietos vi-suomenės. Dešimtmečio proga Makniūnų p. p. b-vė nupirko ir paaukėjo būriui 1 šautuvą. Pieninės vedėjas Alf. Niparas gražiai apibūdino visuomenės ginklų aukojimo reikšmę. Mak-niūnų p. p. b-vės valdybos pirmininkas Alf. Lapinskas, įteik-damas šautuvą būrio vadui, prašė jį mokyti mūsų sūnus var-toti tinkamai ginklą, jį gerbti ir tinkamai užlaikyti. Ta pačia proga buvo surengtas ir jaunimo teismas, kuris gan vėkusiai praėjo.

Raitininkų š. būrys per savo gyvavimo dešimtmetį daug ką davė šiam Dzūkijos kampeliui. Jo dėka šiandien šios apy-linkės žmonės gerai pažįsta karinį meną ir tinkamai mokės ginti savo Tėvynę nuo užpuoliko.

V. Ulčinskas

GELEŽINKELINIKŲ AUKA GINKLŲ FONDUI. XXII geležinkelių šaulių rinktinės vadovybės iniciatyva ge-

ležinkelių tarnautojai per XXII geležinkelių šaulių rinktinę ginkluoti fondą paaukėjo šiais metais Ginklų Fondui 105.000 litų. Už tuos pinigus nupirktais ginklais ginkluojami šauliai geležinkelininkai.

Tai yra gražus įnašas, kuris sudaro 20% viso Ginklų Fondo, tuo labiau, kad ši suma surinkta per vienerius metus.

Šį vaju vykdyti buvo sudarytas geležinkelių valdyboje specialus komitetas iš visų direkčių. Komitetui pirmininkavo vyr. geležinkelių direktoriaus kanceliarijos viršininkas p. Mi-kuckas.

Aukota labai įvairiai: vieni atitinkamą algos dalį, kiti kar-tines sumas. Rinktinės šaulių daliniai ruošė vakarus Ginklų Fondo naudai. Taip pat stambiaus sumas skyrė Ginklų Fondui geležinkelių tarnautojų taupomosios-skolinamosios kasos.

Kitais metais nusistatyta ruošti naują vaju ir už surink-tus pinigus pirkti šauliams geležinkelininkams ginklų, dujo-kaukių, šalmų ir t. t.

C. JSO LAIMĖJO TURNYRĄ. Gruodžio 6 d. buvo pus-finaliai. Pusfinalių nugalėtojais išėjo: LFLS, įveikęs Taurą 36:21 (12:12), ir C JSO, nugalėjęs LGSF 31:8 (3:2). Gruo-džio 8 d. pasibaigė krepšinio turnyro Pabaltijo taurės finalis-tui išaiškinti. Finalistų pasiliko C JSO, turnyro finalinėse rungtynėse įveikęs LFLS 31:20 (15:10). Šių dviejų didžiųjų krepšinio komandų susitikimas finalinėse rungtynėse į K. K. Rūmus sutraukė per 1.200 krepšinio mėgėjų.

ANTRASIS PABALTIO TAURĖS TURNYRO FINA-LISTAS TARTU ASK. Gruodžio 11 d. Estijoje buvo sužaista Baltijos krepšinio taurės pusfinalis tarp Tartų ASK ir Lat-vijos US. Rungtynes laimėjo ASK 32:27. Tuo būdu finalines rungtynes Kaune gruodžio 21 d. žais C JSO ir ASK.

GRANDIS PAMINĖJO 5 METŲ SUKAKTĮ. Gruodžio 11 d. šaulių sporto klubas Grandis buvo surengęs K. K. Rū-mų didžiojoje salėje savo 5 metų sukaktuvių minėjimo progą sportinio pasirodymo vakarą. Į šį Grandies sportininkų pa-sirodymą atsilankė per 800 žiūrovų, kurie buvo gražiai nu-teikti gražiu grandiečių pasirodymu, vyrų bei moterų, įvai-riomis mankštomis bei plastiniais judesiais. Be to, dar buvo dvejoms krepšinio rungtynėms. Grandies moterų krepšinio ko-manda žaidė draugiškas rungtynes su LGSF. Rungtynes po įtemptos kovos laimėjo LGSF 11:5 (4:0). Vyrų tarp Gran-dies ir Karo Mokyklos rungtynes laimėjo Grandis 22:10 (6:2).

KAUNO APYGARDOS STALO TENISO PIRMENY-BĖS. Gruodžio 11 d. buvo baigtos Kauno apygardos stalo teniso pirmenybių varžybos. Moterų vieneto varžybose nu-galėjo liko Miuleraitė (LFLS), finale nugalėjusi Budreikaitę (Aušra) 21:16, 24:22, 22:20. Moterų dvejeta nugalėto-joms liko Vilimaitė — Kurlenčkaitė (Makabi), finale nuga-lėjusios Bremerytė — Ceslerytė (Makabi) 12:21, 21:18, 21:13. Vyrų varžybose vieneto nugalėtoju liko Duškis (Makabi), finale nugalėjęs Dzindziliauską (LFLS) 21:12, 21:14, 21:16. Vyrų dvejeta nugalėtojais liko Ruškis — Šapiro (Makabi) 21:13, 21:15, 21:17. Mišraus dvejeta nugalėtojais liko Miu-leraitė — Dzindziliauskas, įveikė Kurlenčkaitę — Duškį (Makabi) 21:17, 21:14.

PABALTIO STALO TENISO TURNYRAS. Antrojo Pabaltijo stalo teniso turnyro rengėjas yra Latvija. Latvijos teniso sąjunga pranešė, kad antram turnyrui siūlo sausio 21—22 d. Estija su šita data jau yra sutikusi. Ar mūsų teni-so vadovybė su tuo pasiūlymu sutiks — paaiškės šiomis die-nomis.

LATVIJA — PRANCŪZIJA 33:27 (25:9). Tarpvalsty-binės rungtynėse Paryžiuje Latvija nugalėjo Prancūziją 33:27 (25:9).

NAUJA SPORTO SALĖ. Kaune K. K. R. aikštyne pra-dėta statyti salė, kurioje galės lengvai tilpti 1300 žmonių. Statomoje salėje numatyta pravesti Europos krepšinio pir-menybes.

KLAIPĖDOS KREPŠINIO TURNYRO NUGALĖTO-JAS LIKO KSS. Klaipėdoje gruodžio 3 ir 4 d. buvo Klaipė-dos krepšinio žaibo turnyras. Tenai nugalėtojais buvo VDG. Siemet laimėjo meisteris KSS, nugalėjęs baigėje VDF 18:7 (10:5). Pusfinalyje KSS nugalėjo taip pat rimtą varžovą šau-lį 23:13 (12:2).

Jonas A. Misiūnas

POLITIKOS APZVALGA

NAUJAS KLAIPĖDOS KRAŠTO GUBERNATORIUS. Atsistatydinus Klaipėdos krašto gubernatoriui Jurgiui Kubiliui, gruodžio 12 d. Respublikos Prezidento aktu naujuoju gubernatoriumi paskirtas klaipėdiškis Viktoras Gailius. Buvęs Klaipėdos krašto gubernatorius J. Kubilius paskirtas Valstybės Tarybos nariu.

TAIKINGA PRANCŪZIJOS IR VOKIETIJOS DEKLARACIJA. Visai neseniai, Vokietijos užsienių reikalų ministrui Ribbentropui viešint Prancūzijoje, buvo pasirašytas toks pareiškimas: „Reicho užsienių reikalų ministras Ribbentropas ir Prancūzijos užsienių reikalų ministras Bonnet per savo pasimatymą 1938 m. gruodžio 6 d. Paryžiuje savo vyriausybių vardu ir įgaliojimu susitarė: „1) Prancūzų vyriausybė ir vokiečių vyriausybė yra visiškai išitikinusios, kad taikingi ir geros kaimynystės santykiai tarp Prancūzijos ir Vokietijos sudaro esminius elementus, stiprinant Europos padėtį ir palaikant visuotinę taiką. Ryšium su tuo abiejų kraštų vyriausybės stengsis visomis įgėjomis garantuoti abiejų kraštų santykių vystymąsi šita linkme. 2) Abiejų kraštų vyriausybės prisipažįsta, kad tarp šių kraštų nėra likusių jokių teritorinio pobūdžio klausimų ir iškilmingai pripažįsta galutinėmis tarp savo kraštų tas sienas, kurios dabar yra pravestos. 3) Abiejų kraštų vyriausybės yra pasiryžusios, darydamos rezervą dėl savo specialių santykių su trečiosiomis valstybėmis, palaikyti kontaktą visais abu kraštus interesuojančiais klausimais ir savo tarpe tartis tuo atveju, kai paskesnė šitų klausimų eiga grėstų sukelti tarp-tautinių sunkumų. Abiejų kraštų vyriausybės, tiems punk-tams patvirtinti, pasirašė šitą pareiškimą, kuris tuojau įsigalioja“.

„Paris Soir“ atstovui suteiktame pasikalbėjime, tarp kitko, pareiškė, kad jis yra išitikinęs, kad nesama jokio gyvybinio klausimo, kurio nebūtų galima išspręsti draugišku keliu.

Tuojau po kalbamo pareiškimo, Bonnet paskelbė komunikatą, kuriame pranešama, kad vokiečių užsienių ministro atsilankymo proga buvo pasikeista nuomonėmis ir buvo ap-svarstytos svarbiausios Europos problemos, ypač tos, kurios tiesioginiai liečia Prancūzijos ir Vokietijos politinius ir ekonominius santykius. Be to, vokiečių užsienių reikalų mi-nistras pareiškė, kad šia deklaracija Prancūzija ir Vokietija susitarė baigti savo ilgaamžį sienų konfliktą.

Vokiečių ir prancūzų spauda šią taikingą abiejų tautų deklaraciją įvertino teigiamai. Pabrėžiamas tas faktas, kad deklaracijoje konstatuojama, jog gera kaimynystė tarp abiejų tautų nepakenks jų santykiams su trečiosiomis valstybėmis.

Anglų laikraštis „Daily Mail“ reiškia nuomonę, kad „Bonnet savo parašu atsisveikino su Mažąja Santarve ir visomis mažosiomis tautomis, kuriomis prancūzų politika norėjo apskusti savo vokiškąjį kaimyną. Visa tai yra pra-cityje“.

DIRŽIOSIOS BRITANIJOS IR PRANCŪZIJOS DEMARŠAI VOKIETIJOS VYRIAUSYBEI DĖL KLAIPĖDOS. Gruodžio 12 d. Prancūzijos ambasadorius Berlyne Coulondre buvo nuvykęs į vokiečių užsienių reikalų ministeriją. Jo atsilankymo tikslas — Klaipėdos klausimas. Ambasadorius prancūzų vyriausybės vardu vokiečių užsienių reikalų mi-nisterijoje pareiškė, kad Prancūzija nėra nesuinteresuota Klaipėdos statutu, kurio signataras ji yra. Tą dieną panašų demaršą padarė ir Didžiosios Britanijos chargé d'affaires Berlyne.

Paklaustas apie padėtį Lietuvoje ir Klaipėdos krašte, Chamberlainas atsakė, kad yra pagrindo manyti, jog po įvykusių rinkimų daugumos partijos seimelyje galės Lietu- vos vyriausybei pateikti reikalavimų, kurie būtų nesuderinami su Klaipėdos statutu. Britų vyriausybė, kaipo Klaipė- dos konvencijos signataras, to galimumo negali ignoruoti. Atsižvelgiant į specialią įtaką, kurią vokiečių vyriausybė gali pavartoti tais reikalais, britų chargé d'affaires Berlyne pavesta prisidėti prie prancūzų ambasadoriaus, pareiškiant viltį, kad bus patikrintas statuto gerbimas.

„GAZETA POLSKA“ APIE LIETUVOS POLITIKĄ. „Patas“ praneša, kad „Gazeta Polska“ iš Kauno rašo: „Lietu- vos politinė evoliucija per paskutinius mėnesius buvo su- tikta Lenkijoje su gyva simpatija, kaip kiekviena pastanga, galinti prisidėti pašalinti nerimo židinį Europoje ir pa- tikrinti atskirų tautų normalų plėtojimąsi. Faktas, kad Lie- tuvos politika evoliucionavo visiškos valstybės nepriklauso- mybės išlaikymo ir griežto neutralumo saugojimo dvasia, rado Lenkijoje visišką supratimą. Lenkija visuomet buvo tos nuomonės, kad tik statant klausimus vyriškai ir aiškiai galima priėti aiškius ir nuoširdžius sprendimus ir kai jie turi realią vertę. Galima tikėtis, kad Lietuvos valstybė per- gyvens pasekmes sukėrimo, kurį patyrė Europa ir kurio atgarsiai dar jaučiami Lietuvoje. Kiekvienu atveju lietuvių pastangos nesutiks iš lenkų pusės jokių kliūčių kelyje jos nepriklausomybei konsoliduoti“.

UKRAINIEČIAI LENKIJOS SEIME REIKALAUJA AUTONOMIJOS. Visai neseniai Lenkijos politinius sluok- snius sujaudino ukrainiečiai, seime pareikalaujami Ukrainai autonomijos. Jie perskaitė kelias interpeliacijas dėl ukrai- niečių persekiojimų, mušimų, jų turtų naikavimo ir įteikė jas seimo prezidiumui. Ukrainiečių atstovas Mudryj užpro- testavo dėl Lenkijos pozicijos Karpatų Ukrainos atžvilgiu. Mudry pareiškimas buvo lenkams labai sensacingas. Kalbė- tojas savo kalbą baigė pažadu įteikti seimui Rytų Mažlen- kės autonomijos projektą. Tuo būdu ukrainiečių klausimas Lenkijoje pasidarė aštresnis negu bet kada, o ypač dabar, kada už to krašto sienos atsirado ukrainiečių valstybės užuo- mazga.

Sąryšyje su šiais įvykiais paskutinėmis dienomis Lenki- jos švietimo ministras išleido aplinkraštį, kuriuo mokyklų inspektoriams įsakoma ištirti kiekvieną tėvų deklaraciją, reikalaujančią jų vaikams patikrinti mokslą jų gimtąja kal- ba: ukrainiečių, baltgudžių, lietuvių. Jei pagal paskutinį gyventojų surašymą valsčiuje yra 25% tam tikros mažumos, tai tokios deklaracijos turi būti patenktos.

ITALAI DEMONSTRUOJA PRIEŠ PRANCŪZIJĄ. Paskutiniu metu Italijoje pasireiškė visa eilė demonstracijų, nukreiptų prieš Prancūziją; joje reiškiamos italų pretenzi- jos į prancūzų Tunisą, Korsiką, Džibuti. Užsienio spauda rašo apie italų kariuomenės sutelkimą Libijoje ir kitose vietose. Prancūzija į Tunisą pasiuntė daugiau kariuomenės.

Gruodžio 12 d. žiniomis, italų vidaus reikalų ministro įsakymu demonstracijos prieš prancūzus nutrauktos. Laukia- ma Mussolinio kelionės į Sardiną, kur jis pasakys svarbią kalbą.

ANGLŲ SPAUDA APIE KLAIPĖDĄ. Gruodžio 12 d. „Daily Telegraph“ savo vedamajame nurodė, kad visi lau- kė atslūgstant įtempimo, kuris pasiekė kulminacinį punktą Miunchene. Tačiau vietoj to per paskutinius du mėnesius atsirado naujų įtempimo priežasčių keliomis kryptimis. Po priežydiškos kompanijos, kuri savo pasekmėmis Euro- pai suteikė daug vargo, iškilo „Klaipėdos reikalavimai“, kurie atrodo sunkiai suderinami su patikinimais, kad, iš- sprendus sudėtą klausimą, Vokietija neturi jokių tolesnių teritorinių siekimų.

„Manchester Guardian“ rašo apie Ukrainos problemą, kuri, pasak laikraščio, yra pasidariusi nesuvaldomesnė ir pa- vojingesnė. Negali būti jokio abejojimo, kad ji vaidina di- delį vaidmenį Hitlerio planuose ir kad lenkai jaučia vis di- desnį susirūpinimą savo krašto ateitimi.

„News Chronicle“ paminėjęs anšliusą, Čekoslovakijos padalinimą, italų prieš prancūzus nukreiptą kompaniją, Uk- rainos autonomijos klausimą, Klaipėdą, pažymi, kad atrodo, jog kai kurios valstybės Europoje ieško menkiausio pasi- priešinio linijų. Todėl svarbu jas įtikinti, kad tų linijų ne- galima rasti britų ir prancūzų demokratijose.

VENGRAI STIPRINS RYŠIUS SU ITALAIS IR VO- KIEČIAIS. Kalbėdamas su „Boersenzzeitung“ korespondentui, naujais vengrų užsienių reikalų ministras korespondentui pareiškė, kad vengrų vyriausybė yra tvirtai pasiryžusi už- megsti dar glaudesnius santykius tarp Budapešto, Romos ir Berlyno. Paminėdamas kai kuriuos nesuipratimus, kurie kilo tarp Berlyno ir Budapešto po Vienos arbitražo, minis- tras pareiškė, kad vengrų vyriausybė trokšta ne tik išsklai- dyti tuos nesuipratimus, bet ir sukurti naujų politinių ele- mentų Vengrijos Vokietijos pasitikėjimu paremtai draugys- tei pagilinti.

PRANCŪZŲ VYRIAUSYBĖ GAVO PASITIKĖJIMĄ. Gruodžio 9 d. po įvykusių prancūzų atstovų rūmų diskusijų vyriausybei buvo pareikštas pasitikėjimas. Pasitikėjimą pareiškė 315 balsų prieš 241 balsą. 53 atstovai susilaikė.

MUNTERAS GRĮŽTA Į RYGĄ. Paskutiniu metu lankešis Londone Latvijos užsienio reikalų ministras Munteras gruodžio 12 d. iš Londono išvažiavo į Rygą.

SCHACHTAS Į LONDONĄ. Vokietijos banko valdytojas Schachtas vyks į Londoną, kur vizituos Didžiosios Britanijos banko valdytoją.

MUSSOLINIS KALBĖS GRUODŽIO 18 D. Manoma, kad lankydamasis Sardinijoje šios savaitės gale Mussolinis savo kalbą pasakysiąs šį sekmadienį.

KAS NAUJA LIETUVOJE

IVESTAS SUSTIPRINTOS APSAUGOS METAS KAUNO MIESTE IR APSKRITYJE. Gruodžio 10 d. Respublikos Prezidentas, Ministrų Tarybai pasiūlęs, paskelbė šešiams mėnesiams sustiprintos apsaugos metų Kauno mieste ir apskrityje. Minėtą stovis paskelbtas ryšium su visuomenėje pasireiškusių rimčiai žalingu veikimu.

KLAIPĖDOJE PALAIDOTOS UŽMUŠTAS LIETUVIS DARBININKAS. Gruodžio 9 d. Klaipėdos katalikų kapinėse palaidotas žiauriai užmuštas lietuvis darbininkas B. Jonušys. Laidotuvėse dalyvavo didžiulės minios žmonių ir nešė daugybę vainikų. B. Jonušio nužudyme įtarti vokiečių tautybės piliečiai jau suimti.

MIRĖ ATS. KPT. V. AUGULIS. Gruodžio 8 d. Kaune mirė ats. kpt. Kauno skyriaus atsargos karininkų pirmininkas, Kauno apyg. teismo teisėjas ir visuomenininkas Vincas Augulis. Velionis tebuvo 45 m. amžiaus.

VILNIAUS KRAŠTE SULAIKYTI LIETUVIŲ KATALIKŲ AKCIJOS SKYRIAI. Švenconių ir Vilniaus — Trakų apskrityse uždrausta veikti keturiems lietuvių katalikų skyriams. Vadovavusių šiai akcijai kun. K. Pukėną arkivyskupas atleido iš pareigų.

LIETUVOS RAŠYTOJAI IŠLEIDO ATSIŠAUKIMĄ Į KLAIPĖDIŠKIUS. Ryšium su pasireiškusių įtepmimu Klaipėdos krašte Lietuvos rašytojai išleido į klaipėdiečius atsišaukimą, kuriuo kviečia abiejų tautų, lietuvių ir vokiečių, gyventojus taikiai sugyventi ir nepasiduoti momento įkarščiai.

NAUJAS V. RADIOFONO DIREKTORIUS. Pasitraukus buvusiam direktoriui Juozui Bieliūniui, naujuoju direktorium paskirtas E. Zabaruskas.

METALO ATSARGA BUS SUNAUDOTA SAVO KRAŠTE. Finansų ministras paskelbė įsakymą, kad geležis ir plieno laužas nuo gruodžio 5 d. gali būti į užsienius išvežtas tik su atskirais finansų ministro leidimais. Be tokių leidimų gali būti išvežamos tik smulkios ir labai surūdijusios geležis ir plieno drožlės. Manoma, kad visą tokią seną geležies medžiagą galėtų sunaudoti įsteigta liejykla arba kuris nors Kauno metalo fabrikas. Tokiu būdu būtų sutaupta apšiai pinigų savame krašte vietoj to, kad juos išvežtų į užsienį.

AMERIKOS LIETUVIŲ KLAIPĖDOS KRAŠTO DRAUGIJA. Iki šiol Čikagoje veikęs lietuvių Klaipėdos reikalais komitetas persiorganizavo į Amerikos Lietuvių Klaipėdos Krašto Draugiją, kuri rūpinsis remti Klaipėdos uostą ir bendradarbiauti su Klaipėdos krašto lietuviais. Ji stengsis vesti propagandą, kad į Lietuvą būtų važiuojama ir prekės siunčiamos tik per Klaipėdos uostą. Draugijos valdybą sudaro: adv. F. Bradžulis — pirm., Lacitytė ir Mickeliūnas — vicepirm., Skrickiūtė ir adv. Savickas — sekret.

STUDENTIJA PAMINĖJO SUOMIJOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĘ. Gruodžio 6 d. V. D. Universiteto buvo surengtas Suomijos Nepriklausomybės minėjimas. Kalbas pasakė Suomijos konsulas Lietuvai Aarnio, prof. K. Pakštas ir studentų atstovybės pirm. stud. J. Linkevičius. Linkėta, kad Suomijos ir Lietuvos bendradarbiavimas virstų tradiciniu. Minėjime dalyvavo ir universiteto choras.

MARIJAMPOLĖS MIESTO SAVIVALDYBĖ 20 METŲ SUKAKTĮ minėjo gruodžio 8 d. į iškilmės iš Kauno bu-

vo nuvažiavę daug aukštų valdininkų. Per tą laiką miesto savivaldybė yra nuveikusi didelių darbų: pastatyta rotušė, autobusų stotis, turgaus halė, 2 mūrinės moderninės pradžios mokyklos, medinė mokykla, mūrinė moderninė skerdykla, miesto sode paviljonas, nupirkta elektros stotis su visu įrengimu ir tinklu, sutvarkytos gatvės ir t. t. Savivaldybės turtas dabar siekia 2.000.000 litų.

MOTERŲ LITERATŪROS VAKARAS. Lietuvos moterys rašytojos ir dainininkės kas trys metal ruošia didelį literatūros ir dainos vakarą. Šįmet kaip tik suejo trys metal nuo paskutiniojo tokio vakaro, ir jis buvo suruoštas gruodžio 8 d. Karininkų Ramovėje. Dalyvavo visos žymesnės tos srities moterys. Vakarą organizavo „N. Vaidilutės“ moterų žurnalas.

DRAUGIJOS KOVAI SU TUBERKULIOZE SUVAŽI-VIMAS įvyko Kaune gruodžio 8 d. Draugija gyvai veikia ir per 15 metų pastatė nemažiau sanatorių už valstybę. Numatoma: įsteigti naujus dispanserius Telsiuose, Kretingoj, Raseiniuose ir Ukmergėje, o taip pat Šiauliuose ir Panevėžy pastatyti džiovininkams sanatorijas. Dabar Lietuvoje yra žinomų apie 25.000 apkreičiančiųjų džiovininkų ir apie 100.000 neapkreičiančiųjų.

LENKŲ SVIETIMO MINISTRAS prof. Swietoslawskis gruodžio 9 d. lankėsi Kaune.

KARINES ŽINIOS

TARPTAUTINĖ AVIACIJOS PARODA PARYŽIUJE. Dabar vykstančioje aviacijos tarptautinėje Paryžiaus parodoje dalyvauja Prancūzija, Anglija, Vokietija, Amerikos Jungtinės Valstybės, Lenkija ir Čekoslovakija. Parodoje pažymėtinas lėktuvų motorų įėgingumo žymus padidėjimas. Gana daug lėktuvų yra su 1000, 1500 ir 2000 arklių jėgų motorais. Naujieji lėktuvų modeliai yra beveik visi viensparniai. Daug pasiekta lėktuvų greičiui padidinti. Norima, kad lėktuvas skristų greičiau už garsą (333 m. sek.). Einama prie raketinio lėktuvo. Daugiausia parodoje yra karo lėktuvų. Sporto ir susisiekimo — labai mažai. Yra vienas milžiniškas lėktuvas transatlantiniam susisiekimui.

TRYS LĒKTUVŲ NELAIMĖS. Gruodžio 9 d. Schipholio aerodrome nukrito olandų pašto lėktuvas „Ekster“, kuris buvo bandomas. Lėktuvas sudegė, o keturi juo skridę žmonės žuvo.

Tą pačią dieną nukrito ir sudužo prancūzų karinis lėktuvas netoli Nancy miesto. Įgula užsimušė. Taip pat gruodžio 12 d. įkrito į jūrą italų hidroplanas prie arsenalo Tarente. Du įgulos nariai paskendo.

1863 M. SUKILĖLIO SUKAKTIS. Lenkijoje 1863—1864 m. sukilimo dalyviai laikomi ypatingoje valstybės globoje. Senelių liko jau nedaug, visi jie turi leitenanto (poručniko) laipsnį, daugelis jų gyvena sukilėlių bendrabutyje Varšuvoje. Šiomis dienomis vienas iš likusiųjų sukilėlių lt. Tomas Ceglovskis susilaukė 100 m. amžiaus. Sukilėlis turėjo 6 sūnus ir 6 dukteris, jų liko gyvi 3 sūnūs ir 2 dukterys; kiti mirė. Sukaktuvių proga visi vaikai su vaikiaičiais atvyko į Varšuvą. Sukaktuvininkas gavo daug sveikinimų iš viso krašto.

GAUSIAI APDOVANOTI KAUTYNIŲ DALYVIAI. Šiemet Sovietų Respublikos Sąjungos kariuomenės dalys Tolinuose Rytuose buvo susikovę su Japonijos dalimis Hasano ežero rajone. Iš Sovietų pusės kautynėse dalyvavo 32, 40 pėstininkų divizionų bei Posėjo pasienio rinktinė. Sunku spręsti, kas tikrai nugalėjo šiose kautynėse — tiek japonai, tiek rusai nenori pripažinti savo pralaimėjimo. Sovietų vyriausybė gausingai apdovanojo šių kautynių dalyvius: 95 žmonės gavo Lenino ordiną (aukščiausioji dovana), 1982 — Raudonosios Vėliavos ordiną, 1935 — Raudonosios žvaigždės, 1326 — medalių už narumą ir 1159 — medalių už nuopelnus kautynėse. Iš viso apdovanoja 6497 kariai — kautynių dalyviai.

PRIEŠŠARVINIS GINKLAS ANGLIJOJE. Prieššarvinis ginklas „S—18“ 20 mm kalibro turi paskirtį ne tik prieš tankus, bet ir prieš kitus taikinius, turinčius šarvus ir gerai maskuotus.

Šis ginklas, kaip teigia „Reviu artilerija“, turi šiuos duomenis: vamzdžio ilgis 900 mm., 8 įpiovas, svoris apie 40 kg, bendras ilgis 1,76 m, sviedinio svoris 140 gr, visas užtaisas —

275 kg, pradžios greitis — 720—755 m per sekundę.

500 metrų distancijoje taiklus šaulys gali kliudyti taikinius 50×50 cm. Toje distancijoje sviedinys pramuša šarvus 25 mm atsparumo 160 kg vienam kvadratiniam milimetrui. Šaudyti galima iš įvairių stovų. Sandėlin telpa nuo 5 iki 10 sviedinių.

PUSIAUAUTOMATINIS „MADSEN“ PABŪKLAS. Pabūklą „Madsen“ 37 mm kalibro, pastatytą ant labai žemo lafeto su praskėčiamu stovu, galima lengvai maskuoti. Visas ginklas žygio metu sveria 340 kg. Vertikali šauda — nuo minuso 10° iki pluso 24°, horizontali šauda — 60°. Pradžios greitis 890 m per sekundę, greitošauda — 20 šūvių per minutę. Sviedinio svoris 800 gr, visos užtaisas 2 kg.

Pasak „Reviu artilerija“ prieššarvuotinis to pabūklo sviedinys iš 1000 metrų 20° kampu pramuša plieno chromnikelio šarvą 30 mm storio.

VYČIO KRYŽIAUS IR JO ORDINO KAVALIERIAMS MINDAUGĖNAMS

Vyčio kryžiaus ordino ir Vyčio kryžiaus kavalierius, apdovanotas 4-me pėst. L. K. Mindaugo pulke, kviečiu š. m. gruodžio 29 d. atsilankyti į XX metų pulko sukaktį.

Iškilmų programa:

Pamaldos Panevėžio katedroje — 9 val.

Paradas Panevėžyje, Laisvės aikštėje — 10 val. 30 min.

Bendri karių pietūs Pajuostyje — 13 val.

Pulko vadas

NAUJIEJI LEIDINIAI

LIETUVOS KARO INVALIDAS, Lietuvos Karo Invalidų Sąjungos leidinys, redaguoja karo invalidas Jonas Barčius, Kaunas, 1938 m.

Kiekvienų metų pabaigoje Lietuvos Karo Invalidų Sąjunga išleidžia savo metinį leidinį „Lietuvos Karo Invalidą“. Šis leidinio nr. skiriamas Lietuvos nepriklausomybės dvidešimtmėčiui ir Lietuvos Karo Invalidų Sąjungos penkiolikos metų sukakčiai paminėti.

Pačioje pradžioje leidinys papuoštas gražiu Valstybės Prezidento atvaizdu, o kitame lape randame šį A. Smetonos įrašą: „Karo Invalidams geidžiu sveikatos ir linkiu, kad dirbtų darbą gerai nusiteikę, matydami, kaip mūsų pažangioji Tėvynė sparčiai tvarkosi ir darosi vis pajėgesnė. Mūsų Tautos geras rytojus daug priklauso nuo mūsų pačių. 1938 m. spalio 22 d.“.

Toliau idėtas ilgamečio Lietuvos Karo Invalidų Sąjungos pirmininko av. dim. kpt. S. Stanaičio atvaizdas ir pirmuoju eina jo rašinys „Žvilgsnis į praeitį“. Turiny: St. Butkus — „Savanoriai-kūrėjai“; Petras Ruseckas — „Vyriausiojo Lietuvos gynimo komiteto 1920—1922 m. veikla“; S. Brč. — „20 ir 15“; „Taika ir prancūzai“ — Barčius; „Dirbti, tylėti, tikėtis“; Pirmūnas — „Kelias į laisvę (eilėr.)“; „Žuvome, kad gyventumėte laisvi“ (čia eina visų Nepriklausomybės kovose žuvusiųjų sąrašai, pagal V. D. Karo Muziejaus žuvusiųjų skryliaus tvarką); Žuvusiųjų sąrašai baigiami „Žuvusiųjų malda“; Butkaitiškis — „Sukilimai ir laisvės siekimai“; „Lietuvos laisvės kūrėjai-savanoriai savo kongrese“; Dim. kpt. L. Žukauskas — „Kariuomenės pirmūnai“; Z. Gerulaitis — „Mūsų kareivis seniau ir dabar“; Mantautas — „Kruvinos lovos“; Kaimynas — „Viršila Andrius Gudaitis“; Invalidas — „Jurgis Starkus“; Ziute — „Karo Invalido testamentas (eilėlė)“; „Jie sustoję pusiauakelėje tarp gyvybės ir mirties“; Liudas Sakalinis — „Iš kovų lauko į karo ligoninės lovą“; J. K-tis — „Atsiminimų nuotrupos“; „Jonas Sanda“; „Vienas brolis žuvo, kitas invalidas“; „Povilas Ramanauskas“; „Kazys Dobilas“; „Antanas Kiršnauskas“; karo inv. dim. kpt. L. Žukauskas — „Laisvės giesmė“; Liudas Sakalinis — „Mūsų šeima“; „Daugvila Felicijonas“; „Jonas Plioplys“; „Bronius Gediminas“; „Lietuvos Karo Invalidų sąjungos sanatorija Palangoje“; „Lietuvos Karo Invalidų sanatorijos Palangoje vedėjas“; „Mykolas Volodka“; Ladyga — „Fragmentas iš rytų Lietuvos išlaisvinimo kovų“.

Kaip ir visuomet, didelio formato, gražus leidinys papuoštas sąjungos valdybos pirmininkų ir žymiųjų Lietuvos karo invalidų atvaizdais, idėti keli paveikslai iš karo dalyvių kongreso Nicoje š. m. birželio 5 d. Be to, yra vienas spalvotas istorinis paveikslas „Kęstutis jaunuolių Vytautą įkvepia ginti priešų teriojamą Tėvynę“. Gražūs kelių spalvų viršeliai šį „Lietuvos Karo Invalido“ numerį daro gražų, kultūringą ir imponuojantį ne tik turiniu, bet ir savo išviršiumi.

PRIEŠLĒKTUVININKAS, priešlĒktuvinės apsaugos rinktinės karių šapirografuojamas laikraštukas, Nr. 1, 16 psl., 1938 m. lapkričio 23 d.

Kariuomenės dalių laikraščių leidimo idėja yra sena, kaip ir mūsų kariuomenė. Ir pirmaisiais Nepriklausomybės metais ir dabar jie tai vienur, tai kitur pasirodo, atlikdami atitinkamą kultūrinį vaidmenį mūsų kariuomenės gyvenime. Iš dalies tokių laikraščių dėka vėliau daly pasirodė ir didesni iniciatyvūs, išleidamos spausdintuve spausdintus savo pulkų ar įstaigų leidinius, istorines apžvalgas, kovų aprašymus. O, antai, mūsų kariuomenės karininkų Alma Mater, Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokykla, iš kadaise šapirografuojamo jumoro laikraščelio, pasiekė net iki šiandieninio iliustruoto kultūringo kariūnų ir aspirantų žurnalo, kuris dabar plačiai mėgiamas mūsų karinio, akademinio ir mokyklinio jaunimo.

„PriešlĒktuvininko“ vedamajam pabrėžiama, kad „greta fizinio pajėgumo, mes turime siekti praturtinti ir savo dvasią. Kiekvienas žmogus juk yra savotiškai turtingas ir vertingas. Kiekvienam individe slepiasi, anot amžino atminimo kan. Tumo, tam tikrų „deimančiųkų“. „PriešlĒktuvininkas“ turi kulti norą kviesti jus, priešlĒktuvininkai, iškelti iš savo širdies gelmių brangius perlus, paieškoti savy tūkstančiais varšų spindinčių „deimančiųkų“ ir juos per jo puslapius įsekti į pinamą priešlĒktuvininkų vainiką“.

Nors dalį tų „deimančiųkų“ priešlĒktuvininkai stengiasi parodyti šiame 1 Nr. Žinoma, pradžia visuomet sunki. Kuo daugiausia reikėtų stengtis duoti tų tikrai savųjų, priešlĒktuviniško gyvenimo deimančiųkų, nes tame ir yra dalių laikraščių leidimo prasmė. Šiaip, turinsy gan įvairūs, nuotaikingas. Stengiamasi kiek galint gausiau iliustruoti. Tik reikėtų kaip nors pagerinti atspaudimo techniką.

I. M. K.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

A. Kaspučiui. Už honorarą Tamstai išrašytas „Karys“ visiems 1939 metams.

J. Prėskieniui. Prašome kuo skubiausiai pranešti dabartinį savo adresą.

Pr. Martikoniui. Atsiųsta daina su gaidomis netiks. Mes pageidaujame naujų dainų, keliančių karinę nuotaiką ir drąsą, bet ne senovinių, imtų iš liaudies dainų, verkšlenančių ir sukurtų dar mūsų tautos verguvės laikais.

Ats. psk. T. St-liui. Tamstos klausimą pasiuntėme į minimą laivą. Iš ten lauksime atsakymo.

A. Gaideliui. Rašykite ir siųskite kaip mokate. Pabandykite — pamatysite.

J. Velbuti. Jeigu šiemet yra kas nors Tamstos idėta „Karyje“, tai parašykite „Kario“ administracijai laišką ir nurodykite kuriame numery yra idėta Tamstos korespondencija ar kas kita. Tuomet patikrinus bus išrašyta sąskaita ir pagal honoraro dydį bus išrašytas atitinkamam laikui „Karys“. Kuriam laikui bus išrašyta — pranešime redakcijos atsakymuose.

K. Jonikiui. Už „Kary“ idėta Tamstos korespondenciją išsina 2 lt. 10 ct. honoraro. Atsiuntęs dar 3 lt. 90 ct. (kad susidarytų pilni 6 lt.), galėsi gauti „Kari“ visus 1939 metus.

GALVOSŪKIAI

GALVOSŪKIS Nr. 47 (Vert. 1 tāk.)

Tikras karys kličių nežino

Ir šis dalykas jo nepaveiks:

Sutikęs priešą, švinu vaišina,

Atgal žygiuoti jam nebereiks.

Bet gale raidę gali išrauti,

Jos vieton dvi naujas rašyk.

Tėviškės laukais miela keliauti —

Greit ir pradžioje vieną mainyk.

Amžina upė sukas verpetais

Kasdien vis plaukia toli toli.

Nuvysta dienos, pasvyra metai —

Jau reikia keisti vėl raidės dvi.

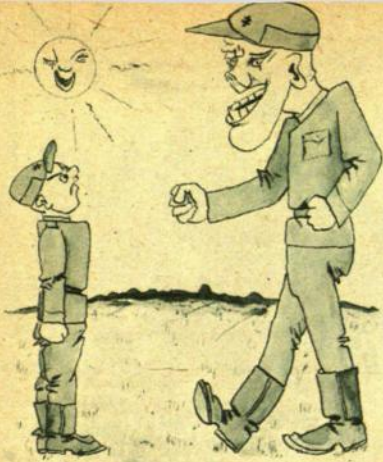
Pakelti ginklai nurims žvangęje,

Kai brauksi raidę, kitą mainysi.

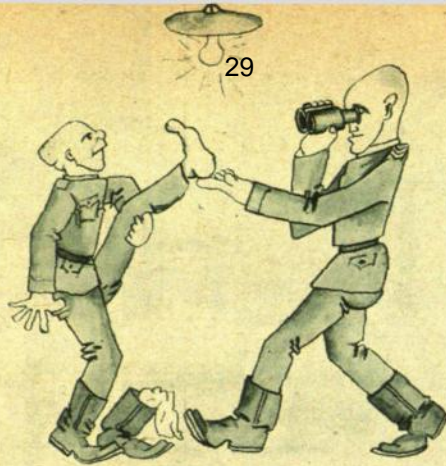
Pasaulį glostys maloni šviesa,

Aplinką ramią visur matysi.

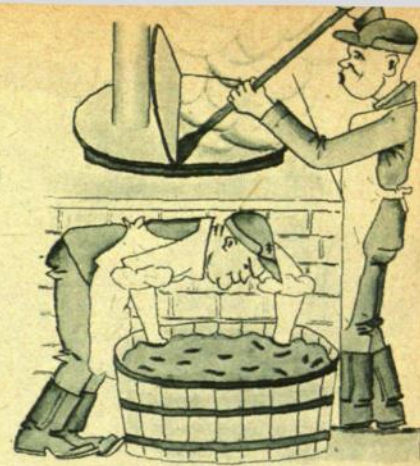
V. Seilius

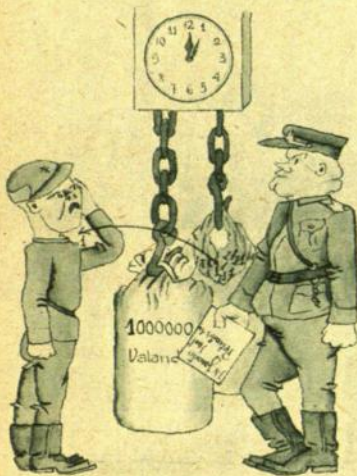
Girdėjo, kad grandinis yra griežtas viršininkas

O skyrininkas šitaip prižiūri švarą.

Už menknieki būrininkas siunčia dirbt kotletų

Viršila turi tokį laikrodį, kurs rodo vis „vieną“ valandą, bet jų yra milijonai

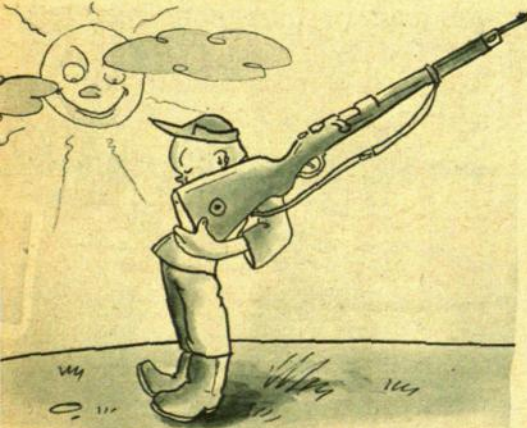
Būrio vadas taip baudžia pilna kautynių apranga

Areštas — kovą su vorais

KAIP JAUNAS KAREIVIS RŪKŠTELĖ ĮSIVAIZDAVO VIRŠININKUS

TOKS ŠAUTUVAS ATRODO JAUNAM KAREIVIUI...

HIGIENOS PASKAITOJE
— Pasakyk, tamsta, kokie žmonės ilgiausiai gyvena? — klausia gydytojas j. kareivį Šmaikštelį.
— Sveikieji, pone gydytojau. Mk.

PAŠNEKESYS LAIVE
Jūroje, plaukiant laivu, vienas keleivis klausia jūrininką:
— Pasakyk, meldžiamasis, kuria kryptimi greičiausiai galima pasiekti žemę?
— Stačiai žemyn neriant, — nusišypsojęs atsako jūrininkas. Mk

KAREIVINĖSE
— Vyrai, kurie jūsų mokate dailidės amato? — klausia vidun įėjęs skyrininkas.
— Aš, aš, — atsiliepia šeši balsai.
— Na gerai, tuojau eisime šluotų rišti. Mk.

...O, IS TIKRUJU, VĒLIAU PASIRODO ŠITOKS...

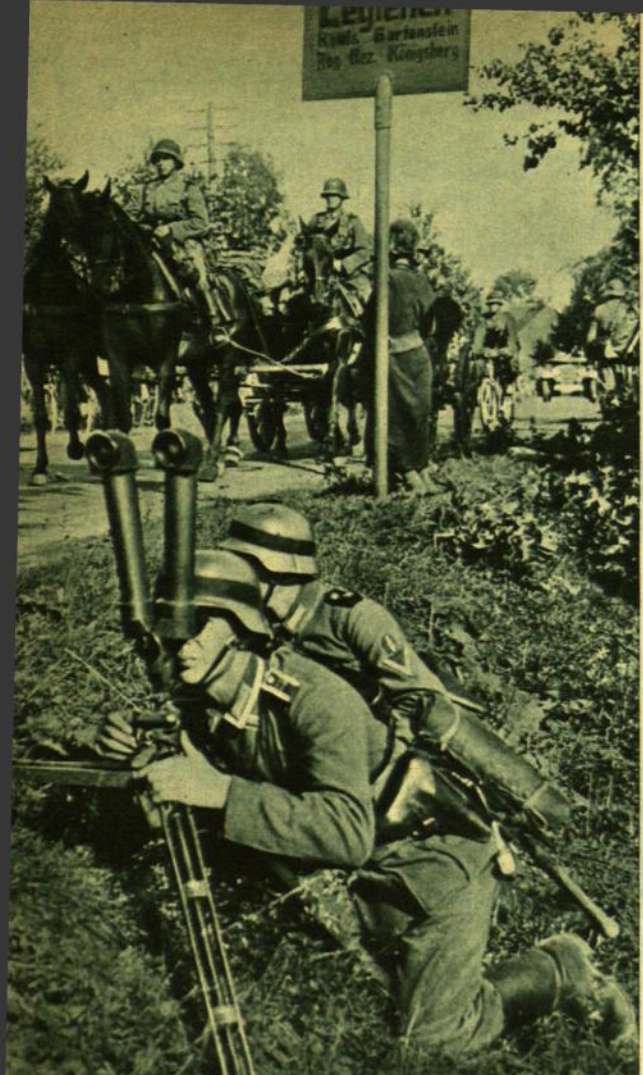

Laisvalaikis kazemate ir Laisvės alėjoj
Psk. Gedvilos ir Iz. Girčio nuotr.

Mūsų jaunimas mokosi vartoti ginklą,
Nykštaičio ir Iz. Girčio nuotr.

Prancūzų tankai žygyje

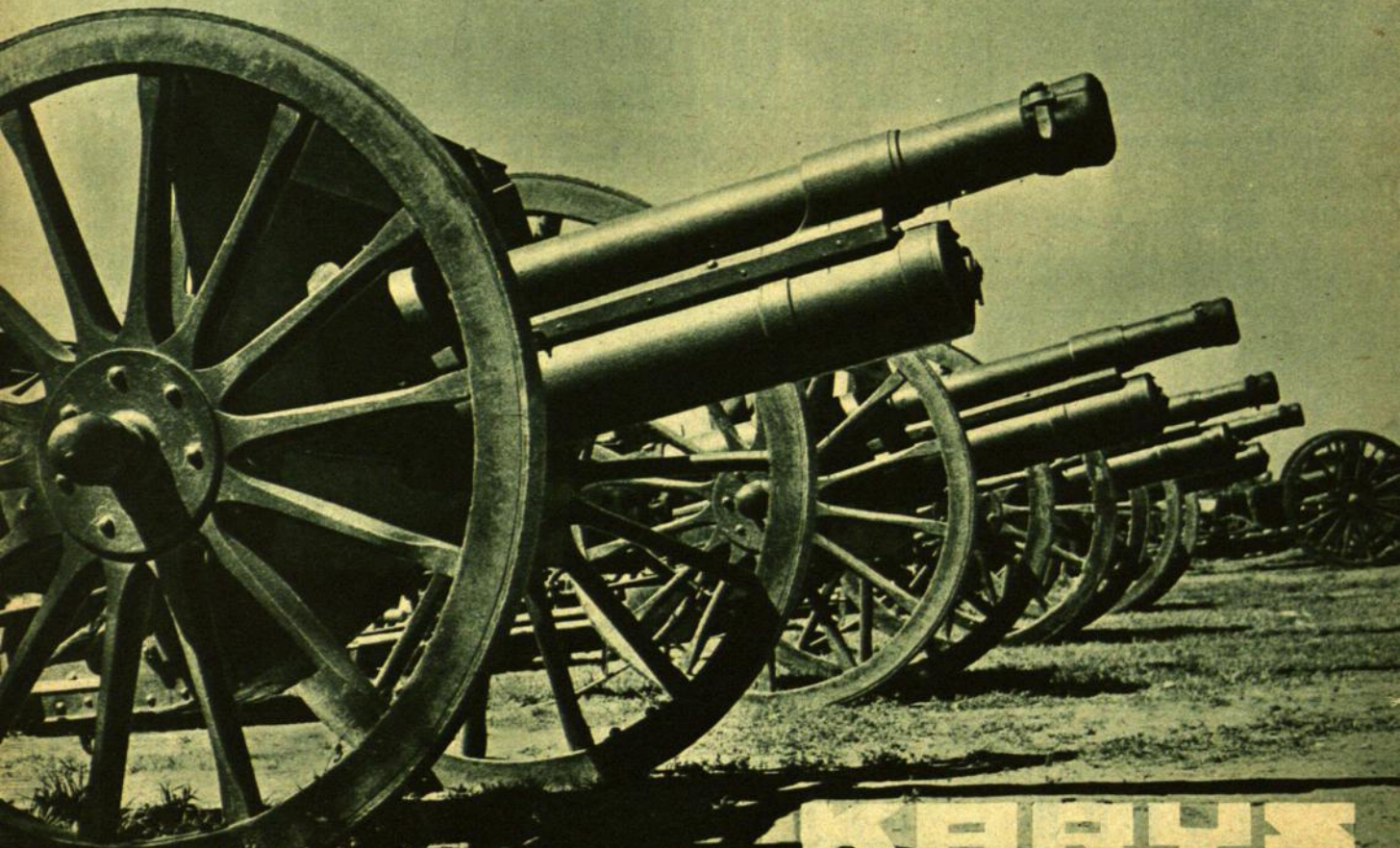

Iš vokiečių kariuomenės manevrų Rytprūsiose

Mergaitės džiaugiasi mūsų „Kariu“. Mokslas, išmintis ir šviesa — knygoje, *Iz. Girčio nuotraukos*

Naujasis Kauno miesto savivaldybės autobusų garažas Šančiuose, *Iz. Girčio nuotr.*

KARAVS